AURUM
POTABILE
ANTHONY

1616

Fr ANTHONY

APOLOGIA VERITATIS ILLVCESCENTIS, PRO AVRO POTABILI:

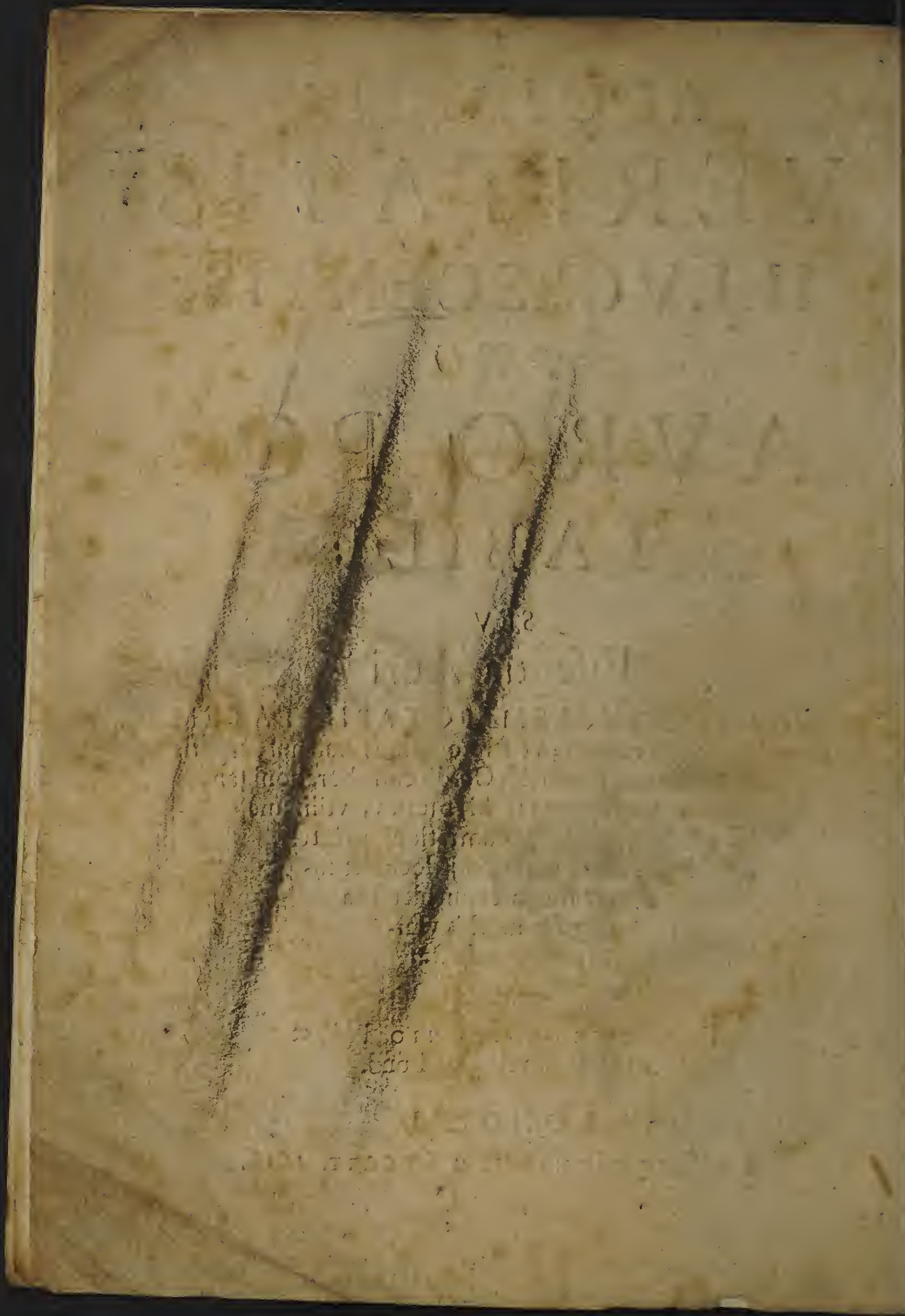
SEV

Eſſentia Auri

AD MEDICINALEM POTABILITATEM absque corroſiuis reducti; vt ferè omnibus humani corporis ægritudinibus, ac præſertim Cordis corroborationi, tanquam VNIVERSALIS MEDICINA, vtiliſſimè adhiberi poſſit; vnà cum rationibus intelligibilibus, teſtimonijs locupletiſſimis, et modo conuenienti in ſingulis morbis vſurpandi, producta:

Authore
FRANCISCO ANTONIO Phil. et Med. Doct. Anglo. Lond.

LONDINI
Excuſum per IOHANNEM LEGATT. 1616.

IN APOLOGIAM *AVRI POTABILIS* FRANCISCI ANTONII, *EPIGRAMMA.*

FOns Iouis Hammonij latis celeberrimus oris
 Dicitur AEthiopum pingue rigâsse solum.
Ille fuit sanis quondam gelidissimus vndis,
 In cœlo medium Sole tenente diem.
Manè tepens mutauit aquas, et vespere feruens
 Bullijt à tenebris nox vbi tecta foret.
Pellæus Iuuenis per tristes fertur arenas
 Huc procul AEgypto continuâsse viam.
Rumor enim toto fuerat dispersus in orbe
 De mira tanti vi, facieque loci.
At nihil inde tulit precij, nec forsan honoris,
 Ille salutiferas nec sibi sensit aquas.
Non opus AEthiopes lustrare, sed Anglica tellus
 En nunc Aureoli Fontis ab imbre scatet.
Qui tepet, et rigido torpentes frigore neruos
 Calfacit, et motus dat renouare suos:
Qui riget, à calida postquam ardent corpora febri,
 Et sopor in tota nocte quietus abest.
Aureus Aonio fluxit de culmine riuus,
 Lectus ab Antonio qui fuit vber aquis.

Hunc ne turbet Aper non Candidus, hunc malè Cru-
Ne bibat in venas Friuolus, aut Bibulus. (dus
At quisquis validos sentis in pectore morbos,
Huc ades, atq; hausto gurgite sanus eris.
Magna latet liquido virtus medicaminis Auro,
Aureaq; humanis sufficit vnda malis.
Opto, sit infælix, si cui Postponius ille,
Antonius cum sit nomine, dictus erit.
Anteit Antonius multos, Potabilis Auri
Quos premit inuidiæ, gloriolæq; furor.
Qui vitam non odit, amet tua pôcla metalli,
ANTONI Aonij Gloria luxq; iugi.

Pro tempore.

M. M. C. P. M.D. E. E. P. C.

EIDEM RECIPROCVM
Hexastichon ab eodem.

ANTONII AONII Fons auri labitur undis,
Labitur auri fons AONII ANTONII.
Inuidiâ crepet, huic fallax qui scommata iactat,
Scommata qui fallax huic, crepet inuidiâ.
Vulneribus, rogo, quòd pereat, qui vulnera figit,
Vulnera qui, pereat quòd, rogo, vulneribus.

Clarissimo

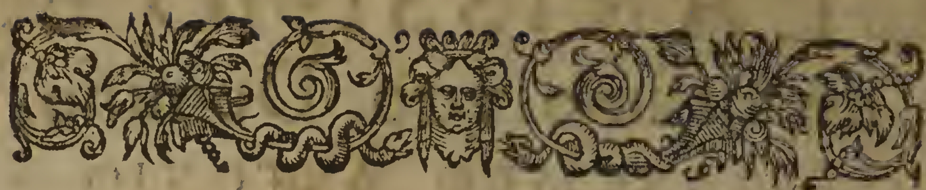
CLARISSIMO ET doctisſimo viro, Domino, FRANCISCO ANTONIO Medicinæ Doctori, et Chymiæ *experientiſſimo*, S.

Egi vir clariſſime tractatulum tuum de Auro potabili apud vos in Anglia editum; argumentum ſanè et intentiō bona; qui aliter æſtimet, vix mihi inter bonos æſtimandus. Floſculos tuos dulciſſimos ex Chymiæ veræ hortis delibatos grato animo luſtraui; verùm cum illis binos areaneos veneneſiſſimos inſidêre viderem, exq; illo nectare venenum ſibi haurire et texere futilia et inutilia reticula, vix me continere potui, quin illos turgidos et horridos vno ictu ne dicam flatu diſſiparem. At cum animaduerterem eorum texturas et opuſcula permultis admiranda exiſtere, ideo nihil incommodi illis animalculis hactenus inferre volui, ne ſcilicet Crabrones cum araneis conſpirent. Mitto interim en ſpongiam Muriaticam, ſeu muria acri imbutam, quâ plagas ab illis beſtiolis illatas aut virus infixum eluere, abſtergere et ſanare poſſis; aut ſi mauis, illorum non candidas lituras aut texturas delere et omnino ſupprimere. Hanc pro vſu tuo tibi habe, ſiue luci ſiue tenebris manicipandam, méque, quod facis, ama.

Tui nominis obſeruantiſſimus

HERMES MALAVICI.

SPONGIA MVRIATICA CONTINENS Epigrammata Apologetica OPPOSITA CRIMINIBVS *GVINNII LIBRO CONTENTIS*, et Carminibus eidem præfixis,

Authore, cui nomen

HERMES MALAVICI.

Ad ANTONIO-MASTIGAS *Primum Epigramma.*

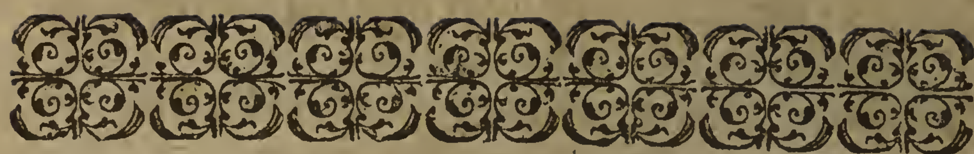
HOrtus in Hesperijs Anglorum consitus oris,
Floribus omnigenis Palladis vber erat:
Qui medicata ferens diues Potabilis Auri
Pôcla, Machaonias suppeditabat opes.
Hîc Hygieia suam transmouerat aurea sedem,
Humanisq; libens est medicata malis.
Hîc, et Diua Salus habitat, Parcæq; sorores
Vitæ continuo stamine fila trahunt.
Liuor vt adspexit flores tam diuitis horti,
Faxo, refert, ne sit luxuriosa seges.
Dixit: araneolos et binos misit in illos,
Hesperidumq; iubet spargere virus agros.
Illi dant monitis aures et dicta capessunt,
Incipiuntq; atro ducere fila pede.

Queîs

Queîs ita Pæonium irretire reflexibus hortum
Tentârunt, herbis et spoliare suis.
Verùm non tulit impatiens Malauicius Hermes,
Spongiolam salibusq; imbuit ipse suis:
Inq; manus mittit Francisco Teutonis orâ,
Bestiolas acri quâ lauet ille sale.
Nec mora, dum lotio bipedes aspergit Arachnos,
Ecce redit flori vis medicata nouo:
Omnéq; virus abit plantis tam nobilis horti
Hesperidum; virtus in sale tanta latet.
Ite per vmbrosas ô vos animalcula syluas,
In folijs telas et malè nete rudes:
Hîc ubi Strymoniæ Pygmæi bella volûcri
Miscent, non tricis hic locus aptus erit.

Eiusdem ad Eosdem secundum.

SVtores duo Centonem geminum arte suentes
Nobile iactabant Palladis illud opus:
Visum est hoc nitidum pulchróq; colore politum
Pandoram varijs exuperare bonis:
Vtile sed nullis dabat experientia rebus,
Nec quis eâ poterat commoditate frui:
Centonem pueri geminum dum fortè capessunt,
Hoc vsu et lusu gratius esse vident.
Inde fit vt tractent pueri versatile Gwinni,
Et Rawline, tuæ quod fuit artis opus.
Ignari gaudent rerum nouitate, quid obstat
Cum magnis pueros ludere sæpe viris?
Namq; viri ex pueris fiunt crescentibus annis,
Menteq; sunt visi reppuerâsse viri.

AD PRIMVM CARMEN GWINNII LIBRO PRÆFIXVM.

MArtis auis ternos ter vbi transegerit annos,
Dira venenosi seminis oua parit:
Quæ si tardigradus lethali viscere bufo.
Fouerit, horrificam suscitat inde luem:
Quam referunt noto Basiliscum nomine dici,
Omniaq; intuitu viua necare suo.
Tale cerebroso de viscere Guinnius ouum
Edidit (heu quantum criminis illud habet!)
Insidet huic bufo, versisq; tepentibus alis
Adiuuat vt lucem fætus inire queat.
Prodijt hinc illo basiliscus lêtifer omni
Artifici, Chymicæ qui probat artis opus.
Infælix nimiùm fædo Bufonius ortu
Cernitur, et curis nil sapuisse suis.
Non fuerat natus gallinæ Candidus albæ,
Qui dedit, at Coruo nigrior ille nigro.
Authores proprios ouum exitiabile perdat,
Virtutis referens experimenta suæ.
Niteris in vanum Basilisci infausta propago
Virus in humanum continuare genus.
En noua vis medici fulget Potabilis Auri
Quæ valeat tantam supprimere arte luem.
Macte tua virtute; malum, Francisce, venenum
Tolle lubens terris quod Basiliscus agit.

Aliud.

Aliud Eiusdem ad secundum.

VT bellum bellum, sic est mihi Candidus ille
Candidus, atratæ qui dedit artis opus.
Sanè insaniuit, qui tot spurco ore cacauit
Stercora, quæ centum vix benè plaustra vehant.
An non hoc misero cerebrum dementia morbo
Exagitat, postquam lingua ita vana crepet?
Nullus in infaustis magis his incondita claustris
Effutit, aut si quem febris acuta premit.
Thersiten longè superat conuitia iactans
Gwinnius, huic cedit dente minace Theon.
Victor erit, fatuis si cui victoria verbis
Obtigit, aut vincat plumbeus Aureolum.
Plurima qui sine mente dedit dicteria, si sit
Veriloquus, palmam Gwinnius vnus habet.
At si simplicitas veri ratione vel vsu
Spectetur, Gwinnus nil nisi verba dedit.
Verba dedit, libro dum grammaticaster in vno
Quæve Calepinus, quæve Perottus, habet.
Dictorum cumulos congessit Gwinnus acerbos,
Vaniloquâ precium dignus ab arte ferat.
Dira gonorrhææ contagia sparsit et imbres
Verborum similes dum probat aure sonos.
Si lubeat resonas audire et reddere voces,
Gwinnius vmbrosum pergat adire nemus.
Hîc repetat proprium mittens ad sydera nomen,
Mirificum Gwinnus nominis omen habet.

Aliud Eiusdem ad tertium.

FIlia Solis erat, socios quæ vertit Vlyssis
In pecudes, formis restituitq; suis.
Vnus erat turbâ, cognomine Grillus, in illâ,
Noluit humanos qui reparare sonos.

Dulce etenim fuerat cœno immersisse lutoso
Rostra, volutabris et remanere suis.
Pocula sed Circe non præbuit aurea Græcis,
Crede mihi, ex herbis illa venena dedit.
Illecebris vexat similis dementia multos,
Vt renuant veri cognitione frui.
Queîs malè mentiri volupe est, et scommata falsis
Edere, seu, linguæ bella mouere, dolis.
Grunnitus tantos, latratusq; inter, en vnus
Emicat, hinc Grilli qui malus omen habet?
Candidus, an niger est, Grillus, qui protulit ora
Fœcibus immundis, Candidus an niger est?
Hoc scio, quòd falsò dicatur candidus, ergo
Sit niger, et cœno gaudeat ille suo.
Ipse bouis Cyprij meritus fuit esse merendam,
Omniuoro tantos qui capit ore cibos.
Turbidus inuoluit cunctos aper ille per agros
Omnia, quò Chymicæ dente terantur opes.
Immotæ sed enim captis hæ mente manebunt;
Est Erymantheô claua parata Sui.

Aliud Eiusdem ad quartum.

EGregiam (quis enim neget hoc?) Collegia laudē
Hinc referunt, medicâ quotq; ab arte cluent.
Guinniacum dum fortè probant AVRVM, non
Nil auri siquidem continet ille liber. (AVRVM,
Candidus vt carbo, cuius bene noscitur author,
Si volucris sese vocibus ipsa probet:
Crocîtu coruus, proprijs clangoribus anser
Proditur, argutas si strepat inter aues.
Vox irata canem prodit; sua vox quoq; porcum;
Rumpitur immani voce solum Neadis.
Talia si fuerint illorum pectora, qualis
Hic liber, Illyricâ sunt nigriora pice.

Mille

Mille ſcatet vitijs, fœdiſſima mille cloaca
Criminibus, puros queîs grauat ille viros.
Fallor? an à priſco talis fuit editus æuo,
Londinij medicus quo capit ordo probrum.
Monſtrum horrendum, ingens, niſi me præſagia fal-
Protulit infælix Gwinnius author opus. (laut,
Quale fuit melius primo extinxiſſe ſub ortu,
Ne daret exemplis plurima damna ſuis.

Aliud Eiuſdem in Battologiam ipſius Gwinnii.

LIneolæ ex ductu, Gwinni, velut alter Apelles
Noſceris, artificem te graue iactat opus.
Ille Deam pinxit Cyprio velut æquore natam,
Nec tulit authorem parua tabella parem.
Londinij præſtans tu Cenſor in ordine quartus,
Antonimaſtix diceris eſſe libro.
Illius in morem, quem nunc poſt terga reponis,
Iudicium vulgi certius vt videas.
Ne te poſſet amor recto ſubuertere fætus,
Omnis enim eſt oculis mentéq; captus amans.
Primus en ex vulgo occurro tibi, libera lingua,
Poſt carecta modò tu lateas, mihi ſit.
Sunt tria, quæ miror, Gwinni inquiſita libelli,
In quibus haud quiſquam par queat eſſe tui.
Vin' vt id ingenuè ſine fuco pectoris addam,
Quo velut in ſpeculo tu videâre tibi?
Copia verborum, quæ reddant grata ſonorem
Syllabicum, eſt dictis gratia magna tuis.
Cum loqueris, putidum, putridũ, putret atq; putreſcit
Putrefacit purum (ſunt tua verba) putum.
Millia vis exempla, darem; ſed parco papyro,
Larua hominis, nullâ mente videris homo.
Deinde tuis nulla eſt connexio rebus, ab vno
Pergis ad oppoſitum, dans ſine aquâ ſabulum,

Nullus ineſt toto verſus vel codice, qui non
Teſtetur muſcæ te ſimilem ingenio.
Illa quidem gyros æſtiuo ducit inanes
Aere, nec cauſa eſt, cur eat et redeat.
Deniq; iudicium fallax te deſerit, omni
Re vacuum, nec quid dixeris, ipſe vides.
Non multum retuliſſe iuuat, ſed qualia vera,
Multiloquus multum ſermo tenet vitij.
Hæc tria ſi ſtudeas proprio delere libello,
Vda tuum, quantum eſt, ſpongia tollet opus.
Lychnobium ſcio te pingui ſtuduiſſe Mineruæ,
Cui Liber dictet libera dicta libro.
Hunc modò ſi lymphis tractes nutricibus, acris,
Quem Liber libro dat, ſapor arte perit.

---

*Ad Epigrammatiſtam calumni-
antem in fine libri.*

ANtonius cum ſim, nequeo Poſtponius eſſe:
Prima modò dempta eſt littera, ſis Nonius.

VIRO

VIRO AMPLISSIMO MICHAELI MAIERO PHIL. *ET MED. DOCTORI, PALATII* Cæsarei COMITI, EQVITI, *Exempto, &c.*

Væris à me (Doctiss. Maiere) quid ego de poculento illo auro Antoniano sentiã, quod omnibus vbiq; medicis in ore est. Æquius esset vt pro tuâ praxi & medicâ & chemicâ, iudicium ego tuũ & limatum illud & politum requirerem: sed quia inhumanũ esset, quærenti tibi non respondere, et planè impium, quos expertus sum eius medicinæ effectus non confiteri; simpliciter, & apertè quod quæris eloquar. Scio perplures esse nostrates medicos, eosque etiam insigniter doctos, qui illi medicamento non modò laudem vel minimam inuident, sed noxium etiam clamitant, & indignum vt ad vsum medicum adhibeatur. Sanum sit illis & saluum iudicium; cuique tamen pro rei veritate fari licebit. Ego igitur vt illud medicamentum præstantissimum esse sentiam, & ad vsus permultos idoneum; fecerunt mirabiles eius & laudatissimi effectus, quos in valetudine meorum expertus sum: quorum vnum, aut alterum non erit indignum recensere. Vnum ex filiis meis octennem Caros quidam aut Coma inuaserat: quumque esset ἀναλγησία, *nihil temere in medicinâ tentandum censui. Post aliquot septimanas quum morbum indies inualescere perspicerem, Marasmum timui aut Lethargum: somnus enim erat ferè perpetuus, marcor insignis, nulla cibi appetentia, deiectæ vires. Hîc ego pro illâ quæ mihi est cum Doctore Antonio necessitudine, opem eius implorabam: grana aliquot essentiæ auri in suo liquore soluit, & propinari iussit; tertiò obtuli, &*

planè reualuit. Pro filiâ autem meâ infante, quæ tum mihi vnica erat, perpetuas illi gratias debeo, ſemperque debebo; quòd medicinæ illius fœliciſſimo ſubſidio in deploratâ vitæ ſpe reſtituta eſt. Bimeſtris illa infantula ſubitò ingruẽte morbo correpta elanguit. Fecit ſedula mater quæ filiæ languenti debuit, ſed in caſſum abierunt omnia. Spe igitur vitæ iam inclinatâ, tentare tamen volui, ecquid in aureo illo liquore eſſet ſubſidii. Antonius cometz aliquot in cochlear inſtillauit, lactis materni aliquid addi iuſſit, & in os infantulæ paulatim ingeri: ſuſpiria altè duxit & gemitus tanquam animam mox reddituræ: at ſumpto liquore (mira ſed vera loquor) poſt ſemihorulam, & gemere ceſſauit, & mammam preſſit: poſt duas horas aliquantulum eiuſdem liquoris guſtauit, idque tertiò; ſub veſperum hæc facta omnia; mane autem apparuerunt exanthemata illa ſiue variolæ, quæ in omnibus infantibus ad nonum ferè diem efflorere ſolent; in illâ autem ante id tempus non apparuerant. Sic facta eſt ſalua et ſana ad biennium: ſubinde ex variolis grauiſſimè ægrotauit, quas tandem croco lacti incocto prolicui: illis autem toto corpore apparentibus, ſtultiſſima nutrix abſente matre foras produxit infantulam: ſic omnis morbi malitia ipſum cor appetiuit. Hinc de ſalute periclitatâ, quum vita ipſa eſſet in ambiguo, ad aureum illum liquorem tanquam ad anchoram ſacram confugiebam; quem quum hauſiſſet, & debito calore fota eſſet, ſalutaria omnia ſunt conſequuta. Quare quum ex ſingulari Dei miſericordia, optimo illi medicamento, filiæ meæ vitam bis acceptam referam, de illo auri liquore & eius eſſentiâ poetæ verbis dicam, Ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ, *quod plurimos humani corporis morbos ita atterit & abſumit: vt tanquam auxiliare illud Medeæ carmen collapſas vires refocillet. Vale.*

Dignitatis tuæ ſtudioſus

ALEXANDER GIL.

Aurea

AVrea meſſis erit, Phœbo radiante ſuperba
    Et ſtipulam grandi pondere ſpica premet.
Aurea creſcentes calamos ditabit ariſta,
    Nec numerus magni ponderis vllus erit.
Tu modò macte tuâ conſtans virtute: Triumphi
    Sic tibi magna nouæ gloria prolis erit.
Heus ego vaticinor. Facili mihi Carmina venâ
    Suggerit ad myſtas Diues Apollo ſuos.
Quod reſtat nihil eſt: Aſcende, ſedcto, videto;
    Te ludente tibi perficietur opus.

Timotheus Willisſius,

D. MED.

¶¶¶ Præfatio

PRAEFATIO AD LECTORES, vt iudicii ſic Candoris EXIMII.

Vod olim, Candidi Lectores, Alexandro illi Magno Regi ſingulari cum præconio aſſcribitur, eum in cauſis dubiis vnam aurem accuſanti, alteram reo præbuiſſe; id quemcunq; ſiue Iudicem, ſiue Cenſorem, imò lectorem et auditorem iudicio valentem maximè decet: ut nimirum non ſaltem à Calumniantium ore dependeat, iiſq; arrectis auribus aſtet, ſed quoq; ſe defendentium calamo integrum reſeruet, et veritatem cauſæ magis, quàm fauorem aut odium perſonæ, reſpiciat. Hoc animo et nutu cum vos (ſiue ſublimi, ſiue imo ſitis nati loco, dummodo literis humanioribus imbuti) inprimis fore non dubitem ergà quemcunq;, præſertim literatum. Hinc Apologeticum hunc meum librum de Auro Potabili ſeu Eſſentiâ Auri, veſtris non tàm manibus quàm animis ſuſcipiendum, legendũ et fouendum obtuli; non diffidens, quin in eo magis ſynceros et mites, quàm rigidos, et ſeueriores affectus, declaraturi.

claraturi sitis. Quòd si verò antehac meorum detrectatorum malitiâ et importunitate circumuenti, calculum contrà me ieceritis, hoc est, sinistrè de me meisq; rebus senseritis; id imbecillitati humanæ vt asscribendum sentio, ita ad vos ipsos magis informatos, seu Apologiâ meâ certiores redditos, appellare volo. Si enim (vt quidam conquestus est non immeritò) sufficiat quenquam accusare ac calumniari, quis nostrùm â calumniis vnquam liber euaderet? Hoc mihi vnicum est remedium contrà sycophantæ morsum, hoc mihi scutum contrà tot aduersantium telà, nempe esse immunem ab omni fuco, et præcinctum veritate, quæ nuda me cum consciêntiâ purâ nullorum iniuriis prostituet, sed, Deo dante, potentissimè eripiet. Vobis autem omnibus, quotquot estis candidi et veritatis amici, hunc tractatulũ meum non solùm, sed etiam Medicinam in eo protectam, consecro, ideò, quià et materia vniuersalis est per se, et homo, aliàs hominis gratiâ conditus, ad vtilitatem hominis omnia sua manicipare debet. Vnde, vt Socrates olim à quodam interrogatus, Cuias esset, respondit, se Cosmopolitam, seu mundi totius ciuem, ac non solùm Atheniensem agnosci: Sic quilibet in Arte medicâ promotus, cuiuscunq; patriæ aut nationis extiterit, se toti orbi, quoad possibile est, ac præsertim Christiano, astrictũ officio suo æstimare posset: cum id à professione nec muneris, nec fidei (quæ charitatem in omnes exercere iubet) sit alienum, sed maximè requisitum. Ne itaq; miremini, quòd vos omnes absq; discrimine patriæ vel alterius terræ, appellem, mearumq; rerum, indefesso labore præcedente, et experientiâ consequente, in Medicinâ peractarum participes faciam: cùm omne donum quò melius, eò communicabilius habeatur: Non eam equidem ob causam, quasi persuasum mihi sit, ab alio vel alibi tale quid minimè præstari posse: sed quia Deus Opt. Max. (cuius gratia inexhausta, ad diuersas gentes, regiones et personas sese indies effundit) me hoc Arcano honoratum voluit, vt aliis quibuscunque ad hoc aut simile Me-

 dicamentum,

dicamentum, vniuersali proximum, indagandum ansam præberem, quò vehementissimis Morbis leuamen præsentissimum, tutum et iucundum postulantibus non deesset. De cuius, nempe Auri Potabilis vsu, efficaciâ ac viribus, quomodò tàm veteres, quàm recentiores consentiant omnes, inde patet, quòd ab iisdem statuatur, quemcunque verum Medicum Auro quodam Potabili probatissime instructum esse debere, æquè, vt è vegetabilium ordine petitis Pharmacis: Quæ tantum abest quòd condemnem, vt etiam vltrò in tempore eadem adhibeam, nostróque huic Auro Potabili pro cuiusque rationalis Medici iudicio adhiberi velim: Hoc, vt est in cuiusque discretione circumspectâ, cui, quicquid desiderari hac in parte possit, lubens submitto; sic, vt studium hoc nostrum iuuandi alios, candidâ interpretemini mente, etiam atque etiam rogo: quos omnes Deo Opt. Max. commendatos velim. Datum Londini Anglorum.

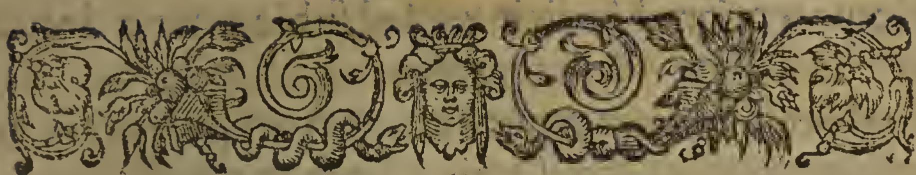

DIVISIO TRAC-TATVS.

Nte quinquennium feré Tractatulum de Medicinæ Chymicæ & veré Potabilis Auri Assertione, in lucem emisimus, cuius hæc sunt Capita: 1. Potabile aurum an sit. 2. Quòd potentissima Medicinæ vis lateat in Metallis. 3. Quòd inter Metalla Aurum summum obtineat in astruenda verâ Medicinâ. 4. Quale sit mysterium Auri soluendi & per alembicum eleuandi. 5. Quòd publicum examen huius veritatis fieri debeat, vt silentium imponatur oblatrantibus sempiternum. 6. Quòd Aurum potabile vniuersalis Medicina dici mereatur: ac tandem, 7. De multiplici vsu ac viribus nostri potabilis auri. Quod scriptum, cum veritatem nudam & simplicem ob oculos omnium legentium demonstret, ideóq; simplici et plano sermone â nobis editum, etsi multis doctis et veritatis amantibus, tàm hic, quàm alibi re ipsa satisfecerit; nescio quo pacto tamen quamplurimos excitauit inuidos et detrectatores, qui, cum ipsi vix quicquam boni præstent, aliorum conatibus optimis se opponant (vtpote priuato et sordido inhiantes lucro) idq; potissimùm in hac Ciuitate Londinensi. Horum maledicentissimis centonibus, quibus eruditorum aures plus

nimio in ſeculi probrum hactenus oneratæ fuerunt, reſponſum in particulari parallelum ſeu æquiualens, nullus, ſat ſcio, â me requiret, qui detrectatorum verba, meæ inſtitutionis propoſitum & mentem, ac huius temporis, ne dicam, æui breuitatem & precioſitatem benè conſideret. Quid enim ex chartis maledicis vtilitatis præſentibus aut poſteris prouenit, niſi quòd caninam facundiam ſuorum authorum teſtatam faciant, vniq; calumniarum authori, Diabolo litent ac rem gratam præſtent? Redeat igitur Echo ſeptiuoca ad ſuam primam originem, ſeſeq; multiplicet in infinitum, Meum non eſt inſanas reuerberare voces ſingulas. Apologiam verò omnibus ex æquo opponere, tanquam ſcutum Veritatis, noſtræ maximè intentionis eſt; idq; varias ob cauſas. Primò vt honorem et famam meam â calumniatorum morſibus illæſam (quod boni et cordati viri eſt) conſeruem & defendam. Secundò, vt Veritatem, veluti Roſam inter ſpinas compreſſam, â puncturis, ſeu maledictis aduerſariorum liberem, et ætheriæ luci reſtituam. Tertiò, vt Auri potabilis vires ex ſeſe reuireſcentes, tàm exteris, quàm inquilinis hoc ſcripto (vnde Deo gloria, et hominibus vtilitas non exigua accedat) communicem. Quod idcircò in tria membra ſeu partes diuidam; quarum primâ, Tractatus noſtri antea editi Aſſertionem de Auro potabili; quòd nimirum quædam vniuerſalis Medicina, aut ſaltem appropinquans ad eam ſtatui poſſit, magis dilucidam faciam; ac rationibus infallibilibus demonſtrabo. Secundâ, talem eſſe hanc noſtram Medicinam ex Auro petitam, teſtimonijs et exemplis productis clariſſimis, quoad ſufficiat, conuincam. Tertiò, vſum et modum vtendi in ſingulis Morbis patefaciam, vt et alij, non inuidi donorum Dei æſtimatores, hoc Arcano frui poſſint, adiectis circumſtantijs omnibus, quæ huic propoſito conueniant.

De prima parte.

Niuerſalem non dari Medicinam varijs argumentorum rationibus ſunt qui contendunt: Quibus ſanè aſſentior, ſi intelligant præciſè omnem affectum contra Naturam pro Morbo: Multi enim ex his ſunt fatales et immedicabiles, nec manum Medicam, nec curam admittentes. Ne noſtra igitur dicta quiſquam aliter, quàm volumus, accipiat, diſtinguendi ſunt Morbi: Sunt autem omnes, vel â natiuitate, vel caſu ſuperveniente orti, vel ab humoribus iunctis cum intemperie, vel â ſolâ intemperie producti. Qui â natiuitate et caſu aliquo contingunt, vt ſunt exempli gratiâ, defectus alicuius in manu vel pede digiti, vel ſuperabundantia eiuſdem, cæcitas, ſurditas, hermaphroditica corporis conſtitutio, naſi reſectio; et his ſimilia, Chyrurgiæ operam, licet et hanc rariſſimè, nunquam Medicinæ, requirunt. Qui verò ſunt alterius ordinis, nempe, à cauſis in corpore humano generatis, quales ſunt plæriq; Medicis rationalibus ad curandum propoſiti; hi ſi Medicinâ vnâ aliquâ precioſiſſimâ mitigari, tolli et curari poſſint, certè hæc Vniuerſalis dici merebitur. Vt enim perfectus Medicus eſt, qui ſecundùm Artem omnes Morbos curare ſciat, quamvis multos pro incurabilibus vt relinquat neceſſum ſit, non ratione imperfectionis agentis, ſed quia Natura ſubiecti non aliter admittit; ita etiam Vniuerſalis Medicina habebitur, quæ potiores, licet non omnes, eradicet: non

 ob

ob impotentiam Medicinæ, sed subiectorum inhabilitatem. Talem Medicinam vniuersalem reverâ dari et haberi posse, præter experientiam Antiquorum infallibilem, rationibus firmissimis approbari potest.

1 Ratione Medicamenti. Primò enim Polychresta Dogmaticorum hoc planè evincunt, quæ si non solùm vni Morbo aut causæ conveniant, sed pluribus, quid ni et dabitur Medicamentum adeò nobile, vt ex polychresto Panchreston seu Vniuersale fiat? Nil autem refert, si respondeatur, polychreston ab arte fieri ex compositione, Vniuersale verò dictum ex vno peti, quod impossibile videtur, vt vnum quid sit contrariarum virium. Sed ad hæc quilibet sibi responsum petat ex simplicibus polychrestis per se suâq; naturâ absq; vlla compositione: vt apparet in Aceto, Rhabarbaro, Plumbo, Nitro, Argento viuo, Vitriolo, ipso Opio, Camphora, & innumeris alijs: ex quibus quædam astringunt et aperiunt, quædam calefaciunt et refrigerant, quædam alias contrarias operationes et effectus præstant in identitate suæ substantiæ: Veluti vsus docuit, et ipsi authores hoc vnanimi consensu attestantur. Quid iam dicemus de Auro, quod omnis Antiquitas pro Medicinæ vniuersalis sacrario agnouit et hucusq; posteris commendatum reliquit? Id nimirum omnes iam dictorum, nec non aliorum simplicium facultates æmulari et exprimere, imò æquare, nec hoc solùm, sed multis modis quoq; superare, vt mox patebit.

2 Ratione Auri. Præterea, cùm fons quasi et scaturigo plerorumq; Morborum sit vna intemperies, quid obstat cur non eorundem propulsandorum statui possit vnicum auxilium, atq; hoc temperatissimum, quale est Aurum? Ipsum licet elementatum sit ex quaternario numero, æquali tamen lance librata sunt omnia sua Elementa: Nulla est vnius redundantia; nullus defectus alterius; nulla repugnantia in omnibus. Terra Elementum proportionatur æqualitati Aquæ, Aeris et Ignis: Aer commensuratur

mensuratur Aquæ, Igni et Terræ: Ignis similiter, Aquæ, Aeri ac Terræ. Vnde fit vt corpus perfectè analyzatum dicatur: quia vnum Elementum non prævalet alteri, nec vnum resoluitur sine alio: sed quodlibet docet alterum præliari contrà ignis pugnam: (vt loquitur Lullius) atq; hinc est, quòd furiosam flammam non pertimescat Aurum, verùm stabiliter in igne perseueret absq; diminutione. Ex hac Elementorum proportionatâ misturâ, resultat temperamentum in mediocritate summa dispositum: Vnde Baconus: Aurum, inquit, est medium inter quatuor qualitates. Cum igitur in Auro ex Dei decreto sit tanta adæquatio et temperamentum subtile, hoc in primis qualitatibus primò relucet: ideóque aduersatur calido, frigido, humido, ac sicco inordinato, refrænans has intemperies et paulatim vincens eas, reducensq; tandem ad verum temperamentum. Et sic custoditur inviolatum Hipp. illud Oraculum: Contraria contrarijs remedio sint: Mediocritas enim omni extremo contrariatur, veluti et vnum extremum alteri. Quod in Physicis & Ethicis locum habet: hinc liberalitas tenacitati & prodigalitati, vt virtus media vitijs extremis adversatur; & fortitudo temeritati & timiditati.

Epist. tertia de Arte Chy.

Tertia succedit ratio ad temperiem corporis humani spectans; Mors (inquit Gal.) semper ad immodicas sequitur Cordis intemperantias: Et Morbi similiter. Simul enim cum Corde omnes vitiantur partes (vt loquitur ille.) Consideremus itaq; Aristocratiam corporis humani, quomodò Cor præsideat aut imperet suo calore et spiritu vitali reliquis membris et visceribus: Consideremus similiter quo pacto intemperies â membris cæteris communicatur Cordi, vnde hoc languet, et per consequens, indiuiduum interit. Iam verò, si temperies ab Auro imprimatur Cordi, vnde hoc restauratur, reliqua membra et viscera hoc sentiunt, indéq; robur et vires recuperant. Hinc Medicus Dogmaticus

Tertia Ratio.

De locis affectis lib. quinto, cap. primo.

dextro oculo ad vires ægri refocillandas respicere debet. Si enim illas semel adeò neglexerit, vt collabascant, posteà frustrà remedium adhibebit. Rectè igitur monuit ille qui dicit: Primùm in Medico est, vt Cor benè roboret: postea vt Morbum strenuè aggrediatur.

Obiectio. At quomodo (inquies) Aurum adeò durum in substantia, et stomacho humano indigestibile, ad Cor penetrabit, suisque viribus illud restaurabit, cum saltem Cor ex spiritibus claris, copiosis et temperatis roboretur; hi autem ex bono sanguine generentur, ad quem Aurum sit ineptum?

Responsio. Respondeo: Multi obseruârunt, quædam contingere ex occultis naturæ proprietatibus, quorum causam manifestam nos homines exprimere non possumus: vt videmus in Magnetica vi attractiua ferri, et ad polum mundi se dirigente, innumerisque aliis: et tale quid fortè in Auro corroborante Cor humanum fieri, vt eius rei causa certissima tradi nequeat. Interim de viribus Auro asscriptis nullus dubitare potest, qui tot classicorum authorum monumenta legerit, tàm veterum, quàm recentiorum: quemadmodum in priori nostro Tractatu satis abundè, capite primo, eorum testimonia in medium attulimus, quæ suo loco videnda et consideranda sunt. Vnius Arnaldi de Villa nova excellentissimi, et Philosophi et Medici, de Auro hîc producam: qui libro de Conseruanda Iuventute et retardanda senectute, capite secundo: *Et est sciendum* (inquit) *quòd innovatio et confortatio cutis fit cum potatione aquæ Auri purissimi propriè. Ipsa namque Alopeciam curat et Tyriam, et transmutat corpus humanum, syncerat et innovat ipsum, et virtus multarum rerum approximat huic operationi: Sed ipsa est,*

quæ

quæ prædictum miraculum facit, et quæ non corrumpitur, et complexioni humanæ est conueniens, et neque calefacit, neque infrigidat, neque humectat, neque desiccat, imò est omni temperamento temperata, omnémque rem excedit in temperantia et perennitate, quam habet. Etiam subuenit Stomacho frigido, timorosos facit audaces, Cardiacos confortat, valet contra Melancholiam et Alopeciam, et calorem naturalem confortat et temperat: nec est res aliqua quæ stare possit loco eius: et virtus eius in sua manifestatur substantia, quia est in ea caliditas, ideò clarificat; et in ea est magna temperantia, ideò magnum temperamentum efficit super omnem rem; et quià est perennitas, ideo conseruat corpus humanum: et in ea est assimilatio complexioni humanæ, et ideò incorporatur, si præparetur vt decet, et in eius præparatione est totum secretum, quod sapientes propter inuidiam occultauerunt. Confirmat autem et syncerat Cordis substantiam, et suæ puritatis impressione omnem deiicit impuritatem ab eo, et tuetur illud, et clarificat spirituum substantiam, et mouet sanguinem ad cutim, et inducit pulchritudinem iuuenilem abstersione leui.

Hæc ille, et multò plura de Auri dotibus eximiis. Quòd si mihi quid in hac difficillima quæstione, (quomodò Aurum Cor corroboret, et tot præterea propulset Morbos) videatur, liberè dicendum sit absque præiudicio, id faciam, ita vt cuilibet sua opinio reservetur ad libitum: Aurum esse inter omnia corpora mixta temperatissimum in qualitatibus omnibus Elementorum, nullum est dubium: hoc est, haberi in Auro humiditatem caliditati, et siccitatem frigiditati coniunctam, illam vt agentem et prævalentem, hanc vt patientem et quietam: Vnde Aurum non solùm quid quasi incorruptibile in Aqua, Igne, Aere et Terra, ac terrena æternitatis

imago existat, sed etiam Cordi humano maximè conveniat, quod ex sanguine calido et humido spiritus vitales, et motum systoles et diastoles fabricat: Temperies autem illa in Auro duplex statui potest, vna Arithmetica, atq; hæc æquationem facit omnium qualitatum, quam retinet Aurum, dum in suâ corpulentâ substantiâ remanet, non solutum in potabilitatem. Secundùm hanc, Aurum operari nonnihil, credibile est; cum tot Medici vires Auri in hac suâ crassitie etiam manentis adeò extollant, vt Aurum ignitum extinguant in liquoribus; aut foliatum, aut limatum cum Conseruis propinent ægrotis ad vires refocillandas. Atque hæc temperies in Auro est in materiâ et formâ: hoc est, tàm in patientibus quàm agentibus eius Elementis. Vnde cùm forma maiorem operandi vim habeat, et nobiliora Auri Elementa complectatur, nempè ignem et aerem, vnde caliditas et humiditas quasi vinculo naturæ humanæ amicissimo vinciuntur; Hinc Aurum manens in suâ corpulentâ crassitie minus virium exerere potest, quàm si rarescat, soluatur, et in sua componentia Elementa reducatur, hoc est, potabile fiat. Tum enim prædominantur virtutes agentes, formales, igneæ et aeriæ, quæ suâ proprietate spiritibus corporis humani, ipsiq; Cordi aggregatæ, hoc mirâ suâ facultate reficiunt, illosq; gratâ similitudine restaurant et augmentant: quæ temperies Geometrica dici potest, vtpote, in quâ prævaleat proportionalis qualitas Cordi humano amica, et complexionata, calida humiditas, seu humida caliditas. Quid? quòd radicale humidum, in quod calor innatus agit in corpore humano absq; intermissione (vt flamma lampadis in oleum) idq; consumit, hac Auri temperie Geometrica ex parte restitui possit, atq; sic senectus ad tempus prohiberi? Hinc est quòd Auro easdem vires assignant; quod Arnaldus Villanouan. innumeriq; alii demonstrant. Verùm obiiciet aliquis instan-

Obiectio.

do

do, Si Aurum est exactè temperatum, nullam actionem in humano corpore exerere poterit, cum actio omnis â prædominante qualitate procedat, æquatæ autem qualitates mutuis vinculis coerceantur. Ad quod dicendum, quòd Medici suadent eo tempore, quo Morbi intemperies etiamdum incognita est, temperatis vtendum esse, quæ nulli qualitati manifestè nocere, sed omnibus ex æquo convenire queant. Quòd si hoc cum ratione Medici, et vtilitate agrotantis fiat, multò rationabilius et vtilius erit, propinare Medicamentum non solùm temperatum in qualitatibus, sed ita in eis excellens, et firmatum, vt à nullo contrario oppugnari, aut simili dissolui possit: quemadmodum in omnibus vegetabilibus temperatis contingit, ceu patet in Manna per se quidem temperata, in biliosa autem natura, aut stomacho calidiori facilè bilescente, et calorem præternaturalem augente. Tale quid in Auro temperato non verendum est, quippe quod suam temperiem in ignibus fortissimis inuictam conseruet, eiusq; Ideam, ceu radium subtilem, Cordi transmittat contemperando: Siue itaq; dicamus, iuxta Hippocratis decretum, Contraria contrarijs tolli, ad Morbum eiusq; causam et Remedij qualitatem; siue Similia similibus conseruari, ad vires Ægri seu Cordis corroborationem respiciendo, Aurum vtroq; modo conuenientissimum Morbis erit Remedium, præsertim si ad potabilitatem per solutionem Philosophicam redactum sit. Responsio ad Obiectionem.

Datur quoq; vniuersalis Medicina ex consideratione naturæ Ægri seu affectus contra naturam. Nam si Morbus validus, quasi onus, incumbat Ægro, vires autem imbecilliores ei portando ad metam non sufficiant, quid hîc agendum? An non potiùs refocillandæ vires, vt perstent et euincant onus, quàm vt onus tentetur abijci, et pereant vires? Vnde patet omnem ægritudinem viribus confirmatis euinci posse â Naturâ, quæ Quarta Ratio respectu ægri.

ſola eſt Morborum medicatrix et victrix, non Pharmacum. Quod in Mulis peregrinantibus vſu venit, id quoq; ſimiliter in ægrotis. Non licet illis ſemper ſarcinam detrahere, vt paſcas, ſed paſtum præbere poteris, vt perdurent. Hic nunquam Morbus abigitur inconſultis viribus, ſed vires reponuntur ſæpe ad Morbi decrementum. Huc ſpectat illud Arnaldi. *Hoc egerunt olim veteres quidam Medici. Eorum vnica intentio fuit vigorare Naturam: quæ alleuiata et vigorata perficit omnia vt expedit. Ità nunquam ſubuertebant hominem. Cum Cordialibus igitur nunquam deſinas operari.*

Lib. de ſimplicibus.

Quinta Ratio.

Quintò, cum conſtet pleroſque in corpore humano Morbos ex obſtructione viſcoſæ, pituitoſæ aut mucilaginoſæ materiæ fieri, quæ non ſeparata ſit à vaſis ſuæ concoctionis, ſiue ob imbecillitatem innatam aut ſuperuenientem; hinc ſeparatâ hac et diſcuſſâ, obſtructionem tolli, Morbum profligari, et ſymptomata ceſſare animaduertimus. Ex eiuſmodi enim obſtructionibus varia genera febrium, vt ardentium, putridarum, hecticarum & malignarum, exoriri ſolent. Imò tàm calidi quàm frigidi Morbi ſeu ſymptomata, quibus etſi magno cum iuuamento interdum adhibeantur Remedia ex vegetabilibus petita; tamen cum plerumq; ſint momentanea et non ſatis efficacia; aut, ſi hoc, nimis tamen corpus commouentia et rarò ſine noxa, vix vnquam cum temperie, ſimplicitate et iucunditate quæ requiritur: Hinc ijs omnibus anteferri debet, quod ſit temperatiſſimum et æqualitati corporis humani proximum. Hoc enim nec frigore ſuo nocebit partibus aut affectibus frigidis, nec calore calidis; ſed omnibus ex æquo, ab obſtructione liberando, prodeſſe poterit. Cauſam adimi oportet (ex conſilio Galeni) propriâ cuiuſq; naturæ inuentâ contrarietate; ſi ab obſtructione ita eſt affectum corpus ægrotum, hac recluſâ. Huic conſilio acquieſcendum eſt nobis in tali paſſu, et reſe-

Meth. Med.

randæ

randæ fores clauſæ. Ita placidum inſequitur refrigerium in calidis, collapſi ſpiritus refocillantur, et ſanitas in propinquo eſt. Idem ſtatuendum de Morbis frigidis, ſeu à frigida cauſa excitatis. *Cum ſanguis ſteterit* (inquit Hippocrates) *atq; cum eo ſpiritus, infrigidationes fiunt, Vertigines, Aphoniæ, Capitis grauitates, et Convulſiones, quibus ſuccedunt Paralepſiæ et Epilepſiæ, qui affectus ſunt frigidi.* Quid multis? Conſtat ſatis affectus varios, maximeq; inter ſe diſcrepantes, imò planè contrarios, ab vnicâ illâ obſtruente impuritate originem trahere. Vnde igitur irrepſerunt iſti tot Morbi, eâdem Remedia eorum intrent, et per eadem ſequantur retrò veſtigia. Materia hîc obſtruens cum ſit in omnibus, ſublatâ hac in quolibet affectu, hic ipſe tollitur. Expedias (inquam) hanc materiam ac diſſipes, aperias naturæ meatus vt ſpiritibus pateat aditus per ſua organica vaſa, ita ſequitur virium, et per conſequens ſanitatis reſtauratio. Verum ex iam dictis difficultas alia ſuboritur, quomodo nimirum humores adeò copioſi nonnunquam exiſtentes in humanis corporibus, inde poſſint eijci Medicamento, quod non euacuet vt ſolent Cathartica per vias communes, ſed ſaltem corroboret vires aut Cor refocillet? Reſpondeo. In multis Morbis (fateor) eſſe copioſos humores, cauſas et continentes ſeu proximas et antecedentes, quæ niſi excernantur ſuis locis et temporibus, vix ſperata ſanitas conſequetur. Quocircà ſi tum clementi quodam euacuatiuo adiuuetur natura ægri et dicti Medicamenti vniuerſalis, eò melius et citius virium corroboratio et Morbi propulſatio contingeret. Verum ſi hoc non fiat, et huius rei ratio per ſe conſideretur, nihilominus Natura viam ſibi inueniet melius, quàm ipſe Medicus, qui ſaltem adiutor et miniſter Naturæ eſt, non magiſter.

De victus ratione.

Obiectio.

Reſponſio.

Nam in ſingulis Morbis, quò Natura euacuationem inſtituit, eòdem et Medicus eam dirigere tenetur, dummodò ſit critica et non ſymptomatica ex imbecillitate, et circumſtantijs Morbi conueniens. Poſſem quidem hoc loco rationes plures alias non parui momenti pro demonſtratione huius partis adducere: verùm cum illæ vel ſub hactenus relatis compræhendantur, vel ab alijs antehac allatæ ſint ad ſimile propoſitum, nos illis hìc breuitatis gratia ſuperſedebimus, et ſaltem vnicam ex placitis Raymundi Lullij acutiſſimi Philoſophi adhuc proferemus: qui in Theorica ſui Teſtamenti, Cap. 32. *Benedictus* (inquit) *ſit Deus glorioſus omnipotens, qui humano generi dedit intellectum ad coniungendum et integrandum particularitates confuſas totius Medicinæ cum vniuerſalitate reali, per quam remanebunt rectificata omninò. Et ideò fili monemus te, ſi deſideras eſſe perfectus Medicus, non ponas te complacentiæ particularitatum Medicinæ, quia confuſæ ſunt et non hodiè integræ. Natura enim eas pati non poteſt propter confuſionem nimiam, ſed complacere in vnica Medicina, quia non eſt niſi vna ſanatiua totius malitiæ, prauitatis et infirmitatis, et confortatina ſpiritualium virtutum, &c.* et paulo poſt, *Qui multas et plures particularitates ſciet ad vniuerſalitatem reducere, inter alios erit melior. In particularitatibus ſunt virtutes confuſæ, et in vniuerſalitatibus ſunt reales virtutes in vnum congregatæ, et excitatæ, ſicut totius Naturæ curſus manifeſtat, et eſt Medicinarum Medicina. Et qui talem habet Medicinam donum Dei habet, quia theſaurus eſt incomparabilis.* Hæc ille. Quibus licet Arcanum Philoſophicum intellexerit, ſatis tamen demonſtrat, eſſe Medicinam vniuerſalem in rerum natura; quæ, ſiue ab Auro propagetur, ſiue Aurum ipſa propaget, perinde eſt. Imò, ipſum Lullium in innumeris ſuorum operum locis de auro manifeſtiſſime loqui, licet interdum

Ratio ſexta à placit. R. Lul.

interdum de tinctura intermiſceat, quilibet animadvertere poteſt. Sic libro de Medicinâ Secretiſſimâ docet modum extrahendi quintam Eſſentiam ab auro. Et ſcias, inquit poſtea, fili mi, quòd eodem modo, quo extraxiſti et ſeparaſti et depuraſti quintam eſſentiam ab auro, etiam ab omnibus alijs ſeparare debes ſuprà notatis mineralibus, &c. Et in libro Mercuriorum dat aquam Auri ſanis cum diuerſis mixturis, cum vino, Phlegmaticis: cùm brodio carnis, melancholicis: et ſic in alijs. Accipe (inquit) de aqua Auri ad quantitatem medij Cochlearis, et erunt ſecuri ab omni ægritudine, et rectificati contra qualitatem temporis. Similiter infirmis adminiſtrat eandem aquam Auri diuerſis modis in omnibus Morbis. Hæc et his ſimilia in Auro latentes vires manifeſtiſſimè demonſtrant humanæ naturæ amiciſſimas: quas aſſeruiſſe, et Medicinam vniuerſalem eſſe, indeq; peti, pro prima huius Tractatus parte declaranda nobis hîc ſufficiat.

DE SECVNDA *PARTE.*

HActenus adductis rationibus pro Medicina Vniuersali, nonnullis ingenio mitiori præditis, et doctrinâ, satisfecisse instituto nostro videmur, cùm ipsi per se suâq; naturâ inquisitioni summi Arcani insistant, aut alios insistere quamplurimos animaduertant: verùm permulti id persuaderi sibi haud patientur, etiam si persuaderemus, vtpote suo nutu ab his et similibus naturæ et Artis secretis abhorrentes, quibus nihil dixisse aut scripsisse præsumimur. Vtrique, et hi et illi pernegabunt hanc nostram Auri præparationem esse veram aut veritati propinquam, hoc est, nostrum Aurum potabile non esse illud decantatum Medicamentum vniuersale, ad omnes languores corporis humani tollendos accommodum. His duplici modo responsum velim: primò, Ratione, idque breuiter. Secundò, Experimento, idq; copiosiùs. Omnis enim veritas et cognitio his duobus tanquam criterijs et fulcris innititur, quibus detractis illa corruit, confirmatis stabilitur.

Quoad rationem, in Tractatu nostro priori, cap. 4. 5. et 6. pro hac veritate satis adduximus, quod suo loco lustre-

lustretur: Nihilominus hîc considerari velim, multas esse vias ad vnam syluam ac diuersa media ad eundem finem. Sunt qui ad summam Medicinam aspirant per Mineralia aut imperfecta Metalla, alij per vegetabilia aut Salia, nonnulli per Animalium reiecta aut partes; quibus sua inquisitio placeat, quousq; libeat. Mihi curæ fuit et est in Auro naturæ satis noto, Magnalia recondita perscrutari et indagare: è quibus quantum consecuti sumus, Experientia ipsa attestetur. Scribant invidi et oblatrantes, vt velint, in suis Centonibus contra me, Aurum non Aurum; hoc certo certius est, Aurum à me, in non Aurum, sed Auro centies preciosius Medicamentum redactum esse. Est enim Aurum instar Regia alicuius domus, quæ non solùm extrinsecus omni ornatu fastuoso splendet, vt desiderium sui perlustrandi penè omnibus Naturæ contemplationi deditis, relinquat; sed et intrinsecus abundantissimo Remediorum penu scatet, ad quam tamen paucissimis aditus pateat. Huius Gazophilacij, etsi non omnes dotes, quæ innumerabiles sunt, æstimare possim: tamen haud paucas, neutiquam aspernendas, in eo animaduerti, quæ suo honore vt dignissimæ, sic de illis magno illi Regi, Deo, qui has Naturæ fores nos pulsare iubet, gratiæ pro meritis reddendæ sunt. Quotusquisque ex mille inquirentibus huic simile reperijt Arcanum? Quis non in cortice durissimo semper hæsit? vt ad nucleum aureum liquorem rarissimè peruenerit? Verùm ad rem.

Nullum est dubium, quin illa Medicina, quæ fit ex Auro naturæ (vt Arnaldus de Villa nova hoc extollit) soluto absque vllis corrosiuis in substantiam melleam et Medicinalem, potabilem, et solubilem in omni liquore, sit præstantissima, Aurúmque potabile verum et genuinum dicendum et habendum. Sed hæc nostra Ratio 1.

talis eſt, vt iam antè alibi demonſtravimus, et ex ſequentibus patebit. Ergo eſt verum Aurum Potabile. Maior patet ex conſenſu omnium, quicunq; aliquid memoriæ de Auro potabili tradiderunt. Minor conſtat ex noſtro Tractatu edito, et ipſa noſtra practica non priuata ſolùm, ſed publica: non ſemel, ſed ſæpius repetita cum ſuis ſignis demonſtratiuis in opere apparentibus: Menſtruum quod primo fuerat in formâ aquæ claræ tingitur in rubicundiſſimum colorem: abſtracto menſtruo mellea relinquitur ſubſtantia, decantata à Philoſophis. Nihil celavi præter Menſtrualem illam aquam. In aqua eſt totum ſcire et ſecretum (vt loquitur Lullius.) Si verò quis inferat: Si hoc eſt verum illud quæſitum Aurum potabile, cur id communicas alijs? huic Reſpondeo â contrario ſenſu. Quia eſt, ideò communico: Illud non communicabile, ſolum ſuo Authori prodeſſe poterit, aut potiſſimum. Hoc quia innumeris hominibus ad ſanitatem præſtitit emolumentum, an minus precioſum? Sol quia lucet omnibus viſibilis, an indignior Planeta Mercurio, qui rariſſimè in conſpectum hominum procedit, radijs ſolaribus tectus? Neutiquam opinor: licet rariſſimum cariſſimum in mundo plernmq; habeatur.

Ratio 2. Ad hæc, Illa Medicina quæ Auri potabilis veros et indubitatos effectus re ipſa comprobat et præſtat, pro eo debet haberi, cum materia et forma aliàs id declarârunt: ſed hæc noſtra Medicina effectus præclariſſimos, ſolo Auro potabili dignos iampridem edidit: Ergo pro vero Auro potabili haberi debet. Ab effectu enim ad cauſam firmiſſimum ducitur argumentum, et econtrà. In ſacris, Propheta magnus ab effectis iudicabatur. Sic Elias, Eliſa et Apoſtoli reſuſcitàverunt mortuos ad exemplum Chriſti ſaluatoris: cuius doctrinam illi prævij, hi ſequaces atteſtati ſunt, vnâ virtute

diuinâ.

diuinâ. In Artibus ita se quoque res habet: imò in Naturæ et Artis operibus. Ita Aurum potabile, ex suis genuinis viribus, quas antehàc satis copiosè ex alijs authoribus in priori nostro Tractatu congessimus, dignoscitur. Minor argumenti exemplis sequentibus patefiet.

Ratio tertia desumi poterit ex mirifico operationis modo circa hoc Aurum potabile contingente: Quicunque Aurum naturæ soluit, vt reduci nequeat in Aurum, et solutum in formâ ruberrima per Alembicum evehere potest, absque vllo dubio fecit inde Aurum potabile, Medicinale, et hominum sanitati maximè conferens. Verùm hoc ipsum ego ex Dei gratia non semel, sed multoties præstiti. Ergo Aurum potabile indubitatum feci. Connexio Maioris propositionis inde constat, quia Aurum manens in suâ duritie et compositione, non potest dici solutum, ideóq; nec Medicinale, sed manet Aurum vt prius: et econtrà, solutum fit nouarum virium, cum forma agens in Auro â materiâ suâ non ita refrenetur, sed liberè operetur in corpus humanum. Sic si Auri substantia in rubro colore ascendat in Alembicum, maximè eam Medicinalem et tenuissimam esse convincit: quòd partes aeriæ et igneæ præualeant terrestribus et aqueis, easq; evehant vnitas. Minor patet ab Experimentiâ meâ, quam toties feci, cuius, si opus sit, testes oculatos quamplurimos nominare, et inter eos, Medicos eruditissimos producere possem. Verùm vt Auicenna in libro de Anima, triplicem probandi modum instituit, nempè sophisticum, dialecticum, et visionis: ita ego duplici hîc ero contentus: nempe Dialectico, de quo hactenus: et visionis seu Experientiæ ocularis, de quo nunc agemus.

EXPERIMENTA ET testimonia ex innumeris pauca, SELECTA, QVIBVS HVIVS AVRI POTABILIS MIRÆ VIRTVtes in Morborum curatione fœlicissimè

convincuntur et veluti ad oculum

demonstrantur.

Iri Magnifici, Clarissimi, et humanissimi, quorum literas ad me aliundè missas hîc in apertam lucem prolaturus, vel aliàs, quorum testimonia, aut Morborum Curationes pro rei necessitate declarandâ producturus sum, hisce protestor et significatum volo vobis, quorum interest, me non hoc in cuiusquam contumeliam, sed potius honorem, honorificamq; memoriam, imprimis veritatis laborantis gratiam facturum; cui, et mihi vt tantum concedere velitis, etiam atque etiam rogo: Prætereà non existimo quenquam vestrûm id ægrè laturum, si non ordinem aut locum dignitatis seu præeminentiæ cuiq; debitum assignem, cum tale quid in eiusmodi scriptionibus difficulter fieri posse, nec à quoquam præcisè factum animaduertam. Vobis nunquam non ad honestissima quæq; officia, vt hactenus, inveniar promptissimus.

TESTI-

TESTIMONIA
TRANSMARINA.

AVRI POTABILIS ex Anglia delati, et Sacræ Cæsareae Maiestati oblati *vsum, dvplici fælicis* svccessvs ratione commendaeum, approbo.

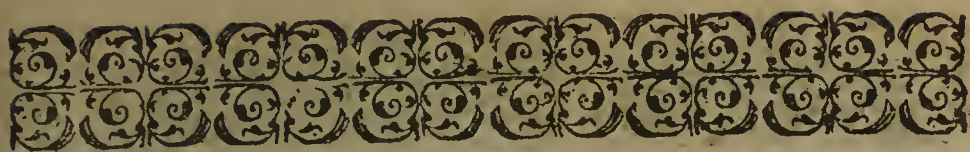
Rimò quidem quod Iuueni cuidam, robusto aliàs, verùm tunc febre inclusé, Malignaque, cum Delirio vexato, pondere vnius vnciæ hoc Aurum Potabile propinatum, vermes quatuor oblongos, teretes eosque viuos, ipso dormiente per os prolicuerit: Et ab eo tempore ab omni febre, Congelatione et Delirio immunem reddiderit; cum tamen antea multa pertentata fuerint: et per quatuor septimanas non sine vitæ periculo grauiter decubuisset.

FVit insuper hoc Auro Potabili adiutus, Vir quidã robustus, verùm febre Quartanâ (quæ illum circa Autumnum invaserat, per totam hyemem) ita fractus, vt vires deficere viderentur, et Hydrops præ foribus esset. Is post multas reiteratas euacuationes, assumptâ huius Auri potabilis vnciâ, in Cardui Benedicti aquâ, in tantam prorupit sudoris copiam, quantam me aut vidisse, aut ab alijs audiuisse non memini. Præterquàm enim quòd spontaneus erat et copiosus, vt duabus personis abstergendo illo negotium facesseret, perdurauit etiam per tres dies iunctis noctibus. Omnium autem mirabilissimum, quòd tantum abest virum illum triduano sudore et triduanâ inediâ viribus defecisse; quantum obseruatum est, illum ipsum hac spontaneâ naturaliq; euacuatione, horatìm robustiorem, firmiorem et alacriorem redditum, et finitis his diebus, omninò sanitati restitutum fuisse attestor ego.

IO. ATHMESTETT IN PVBENheimb et Weyer. Med. Dr. Sacræ Cæsareæ Maiestati à Cura.

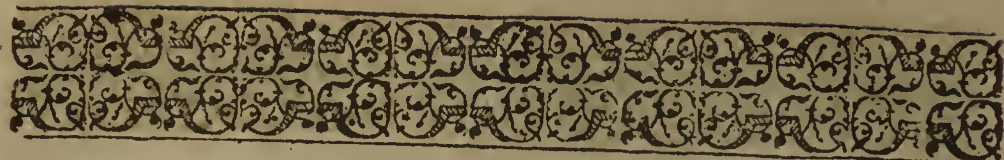
Reuerende

REuerende Domine. Cum legerim veram vestram Aſſertionem de ſummâ illâ Medicinâ, Auro potabili, audiuerimq; rariſſimos et mirificos effectus eius à Domino Roſſe Maieſtatis eius Legato. Dn. N. Drury et M. Stafforde, nec non â diuerſis alijs Nobilibus et Generoſis, qui ſupremæ huic Electioni et Coronationi Francofurti interfuerunt: non potui nec volui omittere, quin viſitarem vos hiſce paucis lineis, officioſè orans, vt pro ſatisfactione pretij, poſſim fieri particeps huius tàm magni doni â Deo dati. Et cum perceperim ex literis Dn. H. Carye, quòd quatuor vnciæ huius ſummæ Medicinæ vænerant viginti ſolidis, rogaui hunc Generoſum vt exponeret quatuor libras ſtarlingenſes, quo libram vnam eius haberem; quam ſi obtinuero ex veſtris manibus, vnà cum doſi, modo et tempore exhibendi (Nam non lubens aberrarem contrarius veſtræ experientiæ) ego perpetuum vobis aſtrictum et obligatum me agnoſcam. De his officioſè vos rogo propter communia ſtudia, ne hac meâ petitione fruſtrer, &c.

CASSELLIS IN HASSIA. 11. Iulij. 1612.

Veſter, licet incognitus, tamen amantiſſi. amicus Iacobus Moſanus. Med.

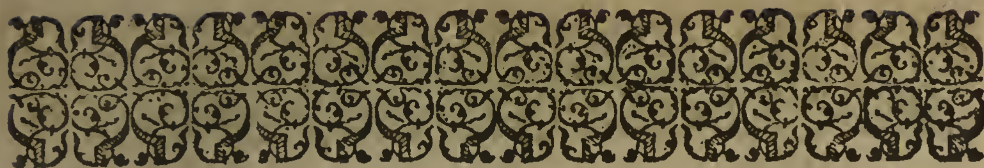

Reuerendiss. vir salutem,&c. Gratissimè accepi tuum Potabile Aurum. Non sum eo aliquando vsus, nisi vrgente maximâ necessitate, et deficientibus alijs quibuscunq; Remedijs. Expertus sum eiusdem vires, in vomitu extremo: in Palpitatione Cordis: in Dysenteriâ malignâ et contagiosâ: in Suffocatione et Epilepsiâ Matricis: in dolore Colico. Quibus in Morbis omnibus (frustrà prius tentatis alijs auxilijs, tàm internis, quàm externis) vnica dosis istius Medicinæ tantoperè præualuit, vt ægroti illi omnes assumptâ Medicinâ, veluti paucissimis in horis pristinæ sanitati restituti fuerint. Insuper vnum quidem Experimentum feci in Melancholiâ Hypochondriacâ inueteratâ: sed non simili cum successu vt in prioribus Morbis. Attamen (vt ingenuè fatear) mirum in modum confortatus est Ægrotus ille,&c. Deus te incolumen diu seruet. *Vale.*

SLEVSINGEN. 24. SEPTEMB. 1612.

Tui semper amantiss. Ia. Mosanus
Med. Dr. Landsgra. de Hessia
Med.

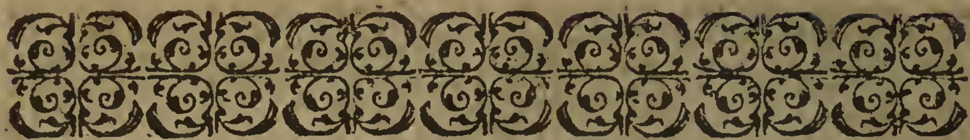
Reuerende

REuerende D[r]. Antoni, aut me immemorem, aut ingratum exiſtimare poſſis, per varia tua in me collocata officia, &c. Veſtrum illud Aurum Potabile eſt admirabile Medicamentum in plurimis ægritudinibus. Dedi id in principio paroxiſmi Podagrici, vnde ex ſuperorto ſemel ſudore, omnis dolor & afflictio ceſſauit, & patiens incepit ambulare. In Dyſenteriâ, in Epilepſiâ, in vermibus Infantum: in Morbillis et Variolis: in nimio Menſtruorum fluxu: in omnibus ferè Matricis affectibus præſtantiſſimum eſt Remedium. Sinas omnes illos, qui contrà id ſcripſerint, loqui vanè et nihil ad propoſitum. Hoc concedatur eis, quòd multa legerint, & ſcripſerint doctè: verùm nihil ad Medicinam veſtram refutandam. Quicquid ego eius Experientiæ, licet exiguæ, fecerim, ſufficere poſſet ad demonſtrandam eorum vanitatem. His commendatum me vobis velim, &c.

Veſtri amantiſſ. amicus
Ia. Moſanus.

CASSELLIS HASSIAE AD ME miſſum, Anno 1614. 16. Auguſt.

VErùm vt viri omnibus doctrinæ et virtutum numeris absoluti, Dn. Doctoris Iacobi Mosani iam memorati, Medici illustrissimi principiis, Hassiæ Landgrauii experientissimi relationem per literas mihi factam et magis declarem et testatam faciam: operæ pretium futurum opinor, si hic cuiusdam viri generosi Angli, in Germania tum morantis, de hac ipsa re significationem clariorem apponam. Nomen huius est Alexander Oldfielde, qui Anno 1613. 22. Iulii, ad Nobilem virum Dn. Richardum Nortonum Equitem Auratæ Militiæ literas transmisit, ab ipso mihi communicatas: in quibus inter cætera hæc habentur verba.

Rem vnam fere obliuione præterijssem; Concedas vt eius relationem faciam. Nam verissimum est, quòd commorans Halæ. 28. die Maij, obuiam factus sim Landgrauiæ Hassiæ Doctori Medico, qui loquitur Anglicè admodum bene. Nam consecutus est omnes suos gradus Oxoniæ. Inter conferendum cum eo de Medicinalibus interrogauit, num ego agnoscerem Doctorem Antonium. Respondi, me de eo audiuisse, Tum ille: Cum de eius Auro Potabili intellexissem, et quòd excellens esset Medicamentum, tùm ad ipsum misi vt probarem: Cumq; allatum esset, primum, quod feci, Experimentum fuit in virgine quadam ætatis. 21. annorum, quæ valdè vexata fuerat Morbo Caduco. A quo tempore nunquam in eundem collapsa est, et iam annus atq; eo amplius intercessit. Dederat illi vnciam vnam pro vice, ac eo die quo

quo propinauit, vndecies in Paroxiſmum inciderat: et prout antè dixi, hucuſq; nunquam. Dederat quoque infanti, ætatis non ſuprà quatuor menſes, qui eodem affectu valdè vexabatur, et contulit illi præſentiſſimè. Inſuper dederat cuîdam, fluxu ſanguinis ægrotanti, vnde in tantam maciem redactus fuerat, vt nemo cogitaſſet illum vires vnquam recuperaturum. Propinauit ſimiliter illi vnciam integram pro vice, idq; ſemel, et è veſtigio ſanitati reſtitutus eſt, optimèq; ſe habuit. Dederat quoq; mulieri puerperæ quæ fuerat extremè imbecillis à fluxu Dyſenterico, quem nulla Medicina ſiſtere valeret, præterquam hoc, quod, quamprimùm accepiſſet, ſana reddita eſt. Hæc ille retulit bonâ ſuâ fide, et optabat vt D. Antonius propior viueret, quò ſatis de eo Medicamento habere poſſet ad ſuos vſus.

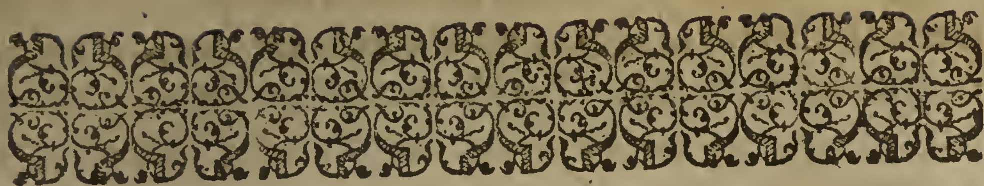

PErmagna quædam negotia nondum expedita, mihi diuturnum impoſuêre ſilentium. Aurum tuum Potabile, quod in vſus meos proprios ex Angliâ mecum huc aſportaueram, dum liberaliùs hîc multis impertior, ad ſummam eius inopiam redactus ſum. Quam tamen æquiori animo fero, quòd mirabiles eius effectus in multis expertus ſim. Baroni à Crieſſa duo erant filij, vterq; Exanthematis ſeu variolis laborabat. Candidus illi impertior: ſed cenſuêre Medici nil profuturum in tanto vitæ diſcrimine. Ita natu maior eo non guſtato, fatis conceſſit. Alteri autem annos. 17. nato de vita ſimiliter periclitanti, Cochlear vnum aut alterum porrexerunt, qui viuit et valet. Pater ipſe ſimiliter ægrotans aſſumpſit, et conualuit ilicò. Alios Nobiles et Generoſos mitto quàm plures. Adeò liberalis extiti de meâ illâ copiâ, vt iam ferè eam expenderim. Permulti optant, vt haberem tantam eius quantitatem quò pro precio ſuo habere poſſent. Quapropter aut per quoſdam noſtratium Mercatorum proximis Nundinis Francofurtum migrantium, aut per quendam fidelem in comitatu Illuſtriſſimi Comitis Palatini, aut Dominæ Elizabethæ, mittas mihi magnam quantitatem trium illorum generum, addito precio, &c.

VIENNAE AVSTRIAE DABAM. 3. FEB. Anno. 1612.

Steph. Leſieur.

Domeſtica

Domestica Testimonia.

TArdius equidem, quàm institueram (doctiss. Franciſce) ad te reſcribo. Neq; certè par eſſe iudicaui, vt in re tanti momenti, ſine multiplici eius Experientia prius factâ, ſententiam meam interponerem, cùm ſit Experimentum ſæpè fallax, vt rectè monuit ſummus ille Medicorum Anteſignanus Hipp. Sed nunc tandem paucis explicabo virtutem & præſtantiam tuæ Medicinæ. Et primum quidem, quod feci, Experimentum fuit in propriâ meâ filiâ annorum circiter ſedecim, quæ per biduum continuis vomitionibus laborabat, ingeſta quæcunq; reijciens: eratq; prorſus inſomnis, propter graues, quos ſentiebat, cruciatus internos. Quum alia Medicamenta fruſtrà, et irrito ſucceſſu tentaueram, ad tuam Medicinam, tanquam ad ſacram anchoram, confugiebam; Quam cum hauſiſſet, retinuit, et parùm dormiuit: ſed poſt duas horas, ſemel et ſimul multum euomuit, & poſteà rectè ſe habuit.

Secundùm fuit in Magnifico viro Guilhelmo Samuel Milite: qui ardenti febre correptus, æſtu continuo flagrabat, noctes et dies ducebat inſomnes: aderat & renum imbecillitas, et vrinæ ſuppreſſio, neq; per Clyſteres, Purgationes, Vomitum, & ſanguinis miſſionem (quæ omnia tentata ſunt) incendium mitigari potuit: ſed ingraueſcebat Morbus, erantq; omnia Symptomata (meo iudicio) indies grauiora. Suadebam

debam vt de Medicinâ tuâ haustum sumeret. Sed non potui statim persuadere, vt Medicinam nouam et incognitam gustaret. Tandem amicorum rogatu et Morbi importunitate victus eam sumpsit: et mox secutum est placidum refrigerium, reficiebantur spiritus, confortati sunt Renes, et vrinam satis copiosam reddidit. Ille verò ab eo tempore nunquam cessauit hanc Medicinam summis laudibus extollere: quanquam (vt ingenuè fatear) grauissimo Morbo diu afflictus, pristinas vires nondum perfectè recuperauit.

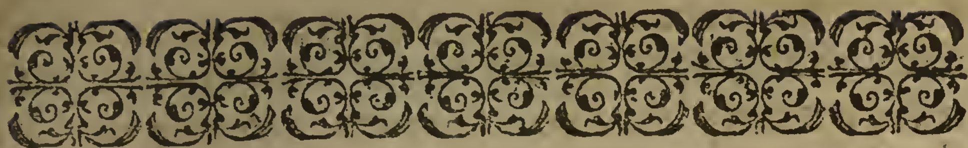
Tertium erat in Nobili Virgine, quæ diris convulsionibus correpta, post iniectos Clysteres, et assumptam hanc Medicinam conualuit.

Postremò rogatus sum, vt de hac Medicinâ quicquid haberem, mitterem, ad antiquam quandam matronam, iam senio et Morbis confectam, quæq; iam moritura videbatur. Quæ mox ab assumptâ Medicinâ sensit multum leuaminis, et spirituum refectionem: quanquàm vt ego existimo, non poterit eam in tàm perdito statu è mortis faucibus eripere. Vale vir doctiss. et me (quod pro tuâ humanitate fecisti) ama. Ego te vicissim summo amore et officio prosequor.

GAYTON E MVSAEO NOSTRO. 10. Septemb. 1611.

Tui amantissimus
Io. Markes.

Domine

DOmine Doctor Antoni: Quamvis inter nos hactenus nulla familiaritas intercesserit: tamen cum sim testis oculatus vestræ generalis charitatis ad totum mundum extensæ, conferendo in vsum humanum excellentissimam illam quintam Essentiam ad naturæ restaurationem; hinc audacior factus, præsumo vestrum fauorem propter paucula grana de eâdem: quæ propter distinctas has operationes, quas vidi et animaduerti in duobus meis amicis in ipso quasi momento mortis, â me adeò æstimari debet, vt preciosissimo in pretio semper habeatur. Intelligas enim (si placet) esse iam integrum annum à quo veniens ad ædes fratris mei, Dn. Guilhelmi Samuelis Equitis aurati, inueni ipsum longâ ægritudine victũ, et continuis dolorum torminibus ita infirmatum, vt non modò adstantes omnes ipsi timerent, sed etiam tres tum præsentes Medicinæ Doctores; Conueniebant inter se, ægritudinem fuisse morbum, quem vos vocatis Scorbutum. Nullus tamen ex eis, remouere aut mitigare cruciatus illos intolerabiles potuerat: imò potius affligebatur magis eorum conatibus. Tandem æger ipse in memoriam reuocauit, quòd quidam Magister Markes Theologus et Medicus vestram illam Medicinam valdè approbauerat. Misit igitur ad ipsum, et me præsente eam sumpsit. Mirum est dictũ, quàm miraculosè et efficaciter operata est; Nam in instanti liberauit eum à doloribus suis, qui anteà videbantur intolerabiles: conciliauit somnum, quô prius destitutus erat multis diebus ac noctibus: appetitum restituit amissum:

ſum: abhorrebat enim anteà ab omni cibo, et (quod omnium mirabiliſſimum eſt) cum anteà mouerentur ſedes ab aſſumptis eorum Medicamentis, videreturq; mille mortes perferre, eò quod excoriauerant vias illas ſuo calore; iam, poſtquam hanc veſtram aſſumpſerat, ſubſecutæ ſunt ſedes circiter quinq; quolibet die ac nocte admodum blandæ et delectabiles. Hæc cum animaduertiſſet Medicus quidam ſuus, conſuluit vt ipſi miniſtrarentur Cordialia aliqua ad ſubueniendum naturæ facultatibus, quæ tunc debiles erant. Verùm cum hoc ſuum conſilium fratri meo per vxorem expoſitum eſſet, ipſe omninò aduerſabatur: vrgebat tamen Medicus vehementius, vt illâ ipſâ nocte aſſumeret Cordiale quid, aſſeuerans, nil eſſe niſi Cornu Vnicornis, lapidem Bezoardicum et his ſimilia. Prævaluit tandem: ſed inſequuntur priores excruciatus, et adhuc peiores; vnde ſecundâ iam vice et in media nocte coactus fuerit mittere ad eundem Magiſtrum Markes, qui illum deinceps, vt anteà, liberauit eodem tuo auxilio, et ab eo tempore (Deo ſit gratia) benè ſe habuit. Hoc modo ſanatum fuit corpus valde obſtuctum. Similiter et tantum præſtitit in diſſoluto Morbo. Fuit enim in Comitatu Leceſtrenſi Nobilis vir Dn. Io. Hunt Eques Auratus, qui morti valde propinquus erat ex Dyſenterico fluxu: aderat etiam et ardens febris. Ille liberatus eſt ab vtroq; malo hoc vnico Remedio: Dominus Dr. Aſhworth, qui partim viderat, partim etiam audiuerat mirabiles hoſce effectus, vltimâ hac elapſa æſtate periculoſè ægrotans Oxoniæ, ſuum filium miſit ad Magiſtrum Markes pro portione aliqua huius veſtræ Medicinæ. Ille multum metuerat, ne patrem ſuum non viuum in reditu inveniret: qui tamen viuit et valet, quod certè attribuo tuæ Medicinæ: an ille hoc confiteatur, ignoro.

Henricus Skipwith.

MACTE VIR PROBITATE *et ſcientiâ ſingulari.*

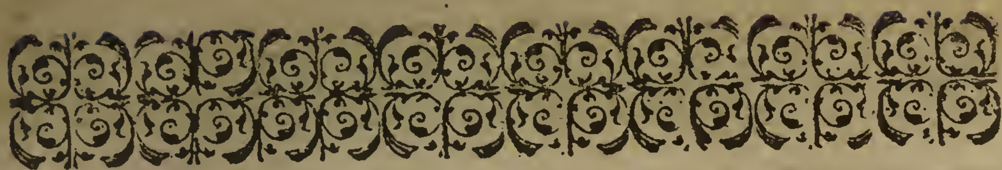
VXoris meæ frater M. Henricus Skipwith, nuper narrauit mihi, quàm amicam mei mentionem coram ipſo feceris. Vtinam reciproco quodam affectu ſignificaſſet, quoties à me fieri mentionem tui audiuerat. Attamen quomodocunq;, oportet te certiorem fieri, me perpetuò tibi deuinctum duplici vinculo. Namq; in deſperatâ illâ meâ ægritudine, cum et præſentes Medici, omneſq; mei familiares, vires meas ita collapſas viderent, vt deploratum me haberent; amicus quidam meus ex prouidentia Dei (mentionem faciens de eximijs virtutibus tui Potabilis Auri) duo eiuſdem accepit grana, quæ in aquæ Endiuiæ Cochlearibus quinq; diſſoluebat, et ſic mihi propinabat. Poſt huius aſſumptionem, intrà horæ vnius ſpacium, incredibile dictu eſt, quantum leuaminis ſenſerim doloris, et quantum corroborationis vitalium ſpirituum. Manè aſſumpſi, et fælicem eius operationem ad noctem vſq; perſenſi; Per totum enim illum diem operabatur per ſeceſſum veluti mens mea deſiderare poſſet, vſq; dum ſumma nocte ille tum aſſiſtens Medicus, Dr. C. (poſtquam ego illi valedixiſſem et me ad requiem compoſuiſſem) redijt ad me, habens quid in extremitate cultelli, quod mihi in os intulit iam dormiturienti. Hinc cum euigilarem, reuerâ ſenſi me relapſum vt prius. Tum extremè deſperans de meâ vitâ, vocaui (vltimâ meâ voce prout cogitabam) vxorem meam, ſollicitaui eam, vt iterum mitteret ad iſtum meum

amicũ,rogaretq; vt consideraret pro suo iudicio,num non duo grana minus essent, quam vt tantam Morbi maliciam superarent aut vincerent. Tria igitur grana eiusdem Essentiæ Auri, meus ille amicus mihi ministrauit postridiè, quæ subitò,vt prius,mirificè meas refecerũt vires, et operabatur per inferiora ad septem integros dies, viribus quotidiè crescentibus ab ipsa operatione. Tum demum valdè iratus est Dr. Co. eo quòd eius consilium non amplius amplecterer. Interim librum (nescio quem) conscripsit,inhumaniter me calumnijs prosequens,et dictam Medicinam despectans, quæ ex Dei prouidentia mihi vitam et sanitatem restituerat. Vanus ille liber suus est, et vanus iure appellandus,cum nemo sit qui de eo inquirat. At nunc tandem ad præcipuam istarum literarum intentionem accedam. Mittas obsecro per hunc meum adfinem duodecim grana tui Potabilis Auri sub eadem formâ prout frater meus H. Skipwith nuper à te accepit: hic tibi precium persoluet, &c. Author salutis Deus, qui in perpetuum te præseruet,cui elargitus est eam gratiam, ad consequendum illud sanitatis restauratiuum, vitæ prolongatiuum Aurum Potabile. Benè vale reuerendissi. Dr.

VPTON. 15. FEB. 1612.

Vester certè amicissimus amicus,
Wilbelmus Samuel.

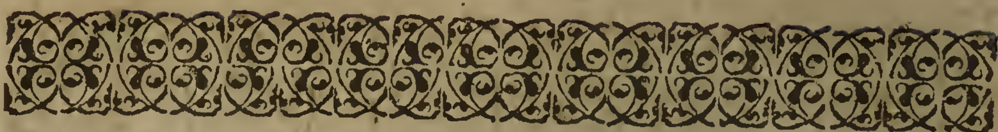
Dignissime

DIgnissime Domine, ex suasu Reuerendi viri Dn. Doctoris Hunton in his finibus satis noti, tuum requirimus vterq; consilium et iudicium, in deplorato statu cuiusdam nostri amici Equitis Aurati: et petimus aliquam vestri potabilis Auri portionem, cum debito administrandi modo. Generosus ille vir ætatis est circiter 80. annorum, naturâ cholericus. Infirmitas eius primam contraxit originem fortasse ex nimio sed licito coitu. Postea in quodam suo itinere, cum vix sex miliaribus à domo suâ abesset, coactus est sæpè ab equo descendere et vrinam reddere; quo tempore, et subsequentibus etiam diebus, vnà cum vrinâ reddidit aut sanguinem, aut quid simile, nescio an semen corruptum, aut corruptæ mulieris. Inde, vsque adhuc vrinam retinere non valet, ex imbecillitate vesicæ opinor. Præterea Renum patiebatur fluxum, à quorum affectuum nullo etiamdum liber est. Expectamus idcircò à te aliquid leuaminis. Pro tuis sumptibus ac consilio generosus hic vir plenè tibi satisfaciet. Egomet etiam ipse in proxmo Termino te visitabo, nec ingratus ero.

DATVM 'A TRENTO, Sep. 12. 1611.

Vestri amantissi. N. W. Med.

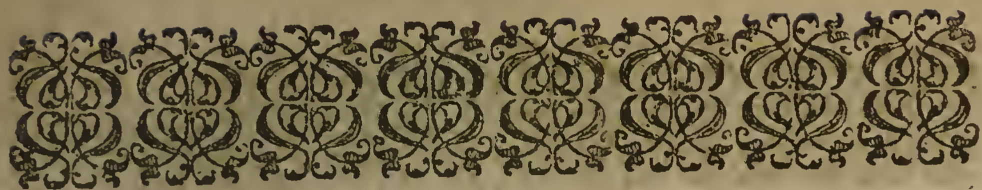

PEritiſſime vir Dr. Antoni. Reducas in memoriam (ſi placet) literas ad te miſſas, circiter 12. Septembris ſcriptas. Accepimus tunc temporis à te vncias quinq; tui Potabilis Auri, ad Dei, tui, noſtrûm, gloriam, laudem et vtilitatem. Morbus, quo laborabam, prioribus exprimitur literis. Præter quem etiam tumorem quendam ex Coxendice ad plantam pedis vſq; ſum perpeſſus, ac ſi eſſet Oedema. Sentio enim nil doloris: neſcio certè an ex frigore, aut ex aſſiduo cubitu in illud dextrum latus contractum. Nam per 17. ſeptimanas die ac nocte maxima ex parte lectitaui, ſi ita loqui liceat. Accepimus, idq; ex literatiſſimo, tuiq; ſtudioſiſſimo Doctore Hunton, te habere melleam Medicinam ſeu ſubſtantiam poſt diſſolutionem Auri, Auro Potabili tempore priorem. Deſideramus aliquam eiuſdem portionem, cum adminiſtrandi vſu: ſex etiam Auri Potabilis vncias. Sentio per totum corpus doloris mitigationem. Decreſcit etiam paulatim tumor cruris: Siſtit et grauedo et ſtillicidium vrinæ, et reliqua abiêre mala. Petijt à nobis librum tuum Dr. Hunton, vt alium mittas precor. Tuis ſtudijs, et aſſiduis in bonis Artibus conatibus ſit Deus propitius. Vale.

BLYBROVVGH Octob. 10. 1611.

Amiciſſimus tuus, H. A.

Sequens

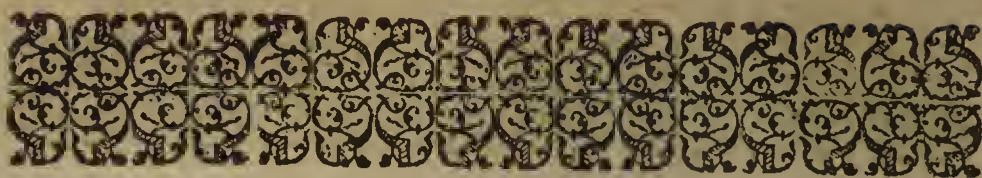

SEquens generosus, Secretarius Nobilissimi viri Comitis Southamptoniæ, cuius ad me Epistolam hic cito, laborauit diu febre Quartanâ. In quâ cum ipsi Medicus vir doctissimus longo tempore Medicinas administrasset, Morbus autem nec integrè profligaretur, nec vires restauratæ essent, suasit ipsi Medicus ille vt meo Auro potabili vteretur. Quod factum, nec sine fructu, ideóq; pòst ad me pro portione aliâ scripsit in hunc modum. Febris quartana.

Domine, tantum emolumenti ex vestro Auro potabili sensi, vti plus eius nunc desiderem. Nam certò affirmare possum, quòd multum virium acquisiverim ab eo tempore, quo id assumpsi, et recuperârim spiritus suprà modum absumptos, ex importunitate Morbi. Portio mea nondum omninò exhausta est: sed plusculum habeo in alijs locis remotis, &c.

EX AEDIBVS SOVTHAMTON,
26. Nouemb. 1612.

Vestri amantissi. amicus,
Thomas Risley.

DOmine Dr. Rogo, tantum mihi officij præstes, vt pro viginti his solidis de præstantissimâ illâ Quintâ Essentiâ mittas. Nam prout tibi narrabam, vnum solummodò ex illis vitris ad meum proprium reseruaui vsum: et hoc etiam quidam ex intimis meis amicis à me obtinuit: adeò vt vix vnicum iam mihi supersit granum. D. Brianus Caue Eques Auratus violentâ febre correptus fuit: ille post sumptionem huius Medicinæ, vnum solummodò paroxismum sustinuerat, et deinceps perfectè sanatus est. Et quidam ex meis seruis ardentissimâ febri correptus fuit: quem cum domum redirem, moribundum inveni. Propinaui ei de hac Medicinâ, paulò ante proxismum, quæ copiosissimos excitauit sudores: et post duas repetitas vices (Deo sit laus) perfectè sanatus est, &c.

LOVVGHBVRROVV Die Sancti Mathæi. 1612.

Firmissimus tibi amicus, H. Skipwith.

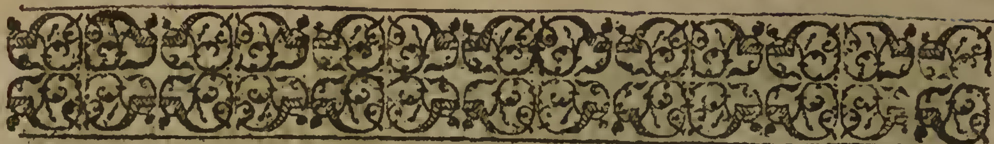
Domine,

DOmine, paucis poſt tuum diſceſſum horis, Dr. Lewknor huc aduenit ad Dn. meum Epiſcopum Wintonienſem. Et cum poſt cœnam Dn. Epiſcopus relationem habuit quandam de viribus et effectu tui potabilis Auri, Dr. Lewknor ad hæc reſpondens ait, quòd die Saturni proximè iam elapſo, adueniens ego ad Cowdrie, generoſam quandam fæminam inueni iam morituram: loquela ipſius fuit amiſſa, nec præſentem aliquem agnouit. Huic per vim Cochlear vnum potabilis auri in os infudi. Illa protinus Convulſiones quaſdam perpeſſa eſt per duas integras horas: tunc repeto Chochlear vnum, et ſudor non exiguus invaſit: tertiâ vice poſt duas horas repeto, et in ſomnum ſuauem incidit. Euigilans autem dixit: Detis mihi plus de eodem: poſteà autem optimè quieuit per integram noctem. Sequenti autem die, ego ad illam iueram ſpectatum quid ageretur: et inueni eam comedentem de pullaſtro. Hæc retulit Dr. Lewknor coram Dn. Epiſ. eius etiam Epiſcopi fratre, Steuardo Iuris Ciuilis Doctore, filio Dn. Epiſ. meipſo, et alijs.

WALTHAM 15. Auguſti. 1612.

Tuæ fælicit. ſtudioſſ. Tho. Webbes.

HIc ipse Dr. Lewknar, cuius fit mentio in prædicta Epistolâ, posteà misit ad meipsum Epistolam, expetens plus de eodem Auro potabili. Viderat autem hic vir doctiss. iam antè huius Medicinæ mirabiles virtutes in nuru suâ, filii sui vxore Epileptica; de qua re iam antè ad me scripserat, quemadmodum partem eius Epistolæ primo nostro Tractatui appendicis vice adiunximus: vnde absque dubio, multi ex inimicis meis ipsiusq; veritatis, eum valdè accusârunt, quemadmodum ex sequenti eius Epistola ad me missâ videre licet, quæ sic incipit.

Dr. Antoni, ego amarissimè taxatus sum ideò, quòd testimonium dederim de bono illo successu vestri potabilis Auri; quod tamen omninò me deterrere nequit: Scio ego pro certo Aurum Potabile ritè confectum (ad quòd paucissimi peruenerunt) summarum esse virium. Sit quomodocunq; sit, credo equidem vestrum esse valde bonum; Experientia hoc edocuit. Mittas igitur ad me vncias duas per hunc meum Cognatum, et scribas ad me an præualeat in Mensibus mouendis, &c.

Pro certo tibi polliceor, quamdiu euentum videro bonum, Collegium totum non me auersurum: ita similiter nec vlla amicitia, adulatio aut lucrum inducet me vnquam, vt approbem periculosam vllam aut incertam Medicinam, &c.

TVVS GEORGIVS LEVVKNAR.

Nullum

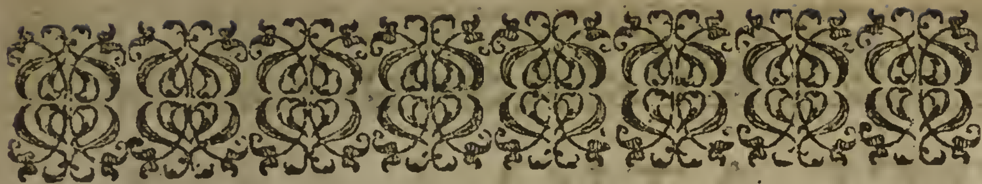

NVllum est mihi dubium (optime affinis) quin gratum tibi fuerit, de effectu tui Potabilis Auri aliquid audire. Quædam mea vicina, vxor Ro. Downinge de vitâ periclitabatur post longam et diuturnam ægritudinem (preces enim in Ecclesia pro eâ habitæ fuerunt). Ego ac meus filius Barnerus à meridie ad eam accessimus: aderant etiam ex vicinis plurimi. Inter quos Medicus quidam, qui præsentibus nobis, propinauit ægrotanti potionem quandam. Illa autem protinus eam euomuit: Tum maritus eius nobis affirmauit, quòd intra mensis integri spatium ne Cochlearis vnius quantitatem de quacunq; re assumpsisset, quin eam similiter euomuisset. Hinc filius meus valde me sollicitabat, vt darem ei de Potabili tuo auro Cochlear vnum. Non assentior, tamen, cum pro mortuâ omninò haberetur, atq; idcircò Medicinæ fidem (fortasse) detraheret, ac mihimet ipsi foret opprobrium, Nihilominus importunitate victus, dedi Cochlear vnum, quod retinuit, præter nostrûm omnium expectationem. Nec ita multò pòst, calor quidam naturalis sparsim per totum corpus fusus est, vbi anteà præ frigore semimortua videretur. Tum, de Cereuisia cum Mace et crusta panis incoctâ vnà cum Cochleari vestræ Medicinæ obtulerunt, quod similiter ipsa hausit, et post mediam horam Cochlearia aliquot de eadem Cereuisia absq; Medicinâ ebibit, ac digessit totum. Tertio die pòst, misimus ad eam seruum nostrum, cui illa nunciauit se comedisse maiorẽ pulli partem, et sperare se venturam ad nos post paucos dies, &c. Scias insuper quod quidam M. Boswel

Concionator de Parochia de Saffron Walden in Comitatu Essexiæ, seriò mecum egerit pro vnciâ vnâ Potabilis Auri: vxor enim eius ex longâ ægritudine deplorata est habita. Illa autem ex vnicâ illâ vnciâ tantum leuaminis sensit, vt deinceps ad te miserit pro maiori eiusdem quantitate: quam cum accepisset à te, remisit ad me meam vnciam, et magnas gratias, &c.

COVVLING 23. Die Maij. An. 1611.

Vestri certè amantissimus cognatus, Tho. Wolrydge. (Iusticiarius est in Comitatu Essexiæ.)

AB honorabili et Nobili Domino Præside Eboracensi, Domino Sheffeld, sequens Epistola missa est ad Magistrum Edwardum Smyth, Iurisconsultum in le Temple.

Mr. Smyth salutem, &c. Meus Dominus petit, vt quamprimùm ad Doctorem Antonium eas, et ab eo, impetres, vt mittat ad Dominum meum per hunc Nuncium (idque quò citias eò melius) Essentiæ Auri, et Tincturæ Auri, vtriusque eandem proportionem quam nuper ab eo acceperat meus Dominus. Multa fecit eiusdem Experimenta Dns. meus, idq; optimo cum successu, ad honorem Doctoris Antonij, et Medicinæ suæ approbationem, &c.

EBORA. Septemb. 30. Ann. 1613.

Semper tuus. Georg. Wetherye.

F Relatio

RELATIO FACTA per me Eliam Holmes ex mandato Domini mei Edmondi Shefeilde Baronis, Domini Præsidentis Eboracensis.

Xor Ioannis Goulbrough seruitoris mei Domini, in Mense Augusti decubuit ægra per aliquot dies, antequam de eo, Domino quid innotuit: Missus tandem ego ad eam, invenio languidam, et miserè decumbentem. Inuoluntarium et continuum patiebatur fluxum: incendio magno flagrabat: venter, oculi, ac reliqua corporis membra valdè intumuerunt: prorsus insomnis fuerat per 4. integros dies ac totidem noctes: deficiebant adeò vires, vt seipsam mouere in lecto non valeret, nisi aliorum ope iuuaretur. Verba quæ proferebat, vix quisquam ex astantibus licet propinquis audire potuerat. Propinaui ei ex iussu Dni. mei, de Auro potabili cochlear vnum. Nullum autem eius effectum per horã quasi vnã animaduertere potueram: tam diu enim cum eâ manseram. Posteà (vt mihi ab astantibus nunciatum est deinceps) ægrotans eructabat aliquoties, et tandem materiam quandam aquosam è Stomacho reiecit. Reuertor ad illam eodem die circa vesperam, et repeto proportionem priorem: mox somnus

nus invaſit, quietus, ſed non diu durans. Tunc, aliquantulùm ſentiens leuaminis; loquuta eſt, inquiens: Mr. Holmes, quid hoc eſt, quod meus Dominus ad me miſit? Nam, Deo ſit laus, valdè refocillantur mihi ſpiritus, et dolores mitigantur. Ex Corde igitur pro meo Domino precabor. Obdormiuit etiam illa eâdem ipſa nocte per duas integras horas: Manè iterum adueniens tertium propino cochlear, vnde parum euomuit: alui tamen fluxus nondum ceſſaverat: frigore enim correpta fuit ab incuriâ cuſtodiæ, vnde dolores acres inuaſêre, et tanta virium deiectio, vt operam et oleum (quod dicitur) me amiſiſſe omnee existimauerim. Sed Deus nobis adfuit, cui placuit huic benedicere Medicinæ. Nam poſt 4. aut 5. alia aſſumpta cochlearia, ventris ceſſauit fluxus, recuperantur aliquæ vires, adeò vt erigere ſe in lecto valeret et cibum capere: poſt alia tria deinceps cochlearia paſſa eſt vt veſtiretur, et ſi quis parùm ſuſtineret eam, valebat per Cameram hinc inde deambulare. Aſſumpſerat illa in toto cochlearia 13. Tum demum agnoſcebat ſe optimè ſanitati reſtitutam fuiſſe, egitq; Deo gratias: Mihi autem ſic locuta eſt: Iam quæſo labori tuo vlterius parcas, &c.

Febris maligna.

THomas Taylor, quidam ex Seruis œconomi præcedenti anno, circâ idem anni tempus, malignissimâ febri correptus fuit et durante diu.: Etiamsi enim vir valdè robustus esset, ita tamen debilitatus fuit ex violentiâ febris, vt vix se sustinere potuerit aut erectus incedere: appetitus etiam ita fuit prostratus, vt per longum tempus nullum admitteret Nutrimentum. Sæpè quoq;, ac si furiosus esset, è lecto noctu surgens in terram procubuit, ibidem manens donec remoueretur ab aliquo fortè interueniente. Hoc anno in eundem inciderat Morbum ex omnibus indicijs ac circumstantijs. Primus Paroxismus per sex horas perdurauit, cum Cordis dolore acerrimo, ita vt exclamaret violenter. Meus Dominus non permisit vt aliquid ei daretur in hoc Paroxismo: Sequente die, eadem superuenêre Symptomata: tum Dominus me misit ad ipsum, cui dedi cochlear vnum: post hanc assumptam Medicinam, reiecit per vomitum sæpiùs repetitum materiam pessimam.: Cessante vomitione, dedi illi aliud cochlear, et superdormiuit: Paroxismus etiam mitior euasit, et per tres solummodò perdurauit horas. Tertio Paroxismo adueniente dedi aliud cochlear, et intrâ quartam horæ partem euomuit: deinde dedi aliud, et exiguo tempore pòst iterum vomuit: tertiâ vice dedi cochlear, et hinc ad sedes vrgebatur, quibus dum vacaret, euomuit copiosam materiam, atque hæc fuit pessima, diuersis coloribus mixta et mucilaginosa. Post hunc vomitum, dedi iterum cochlear in eodem Paroxismò, èt superdormiuit, neq; vllum in posterum sensit Paroxismum, &c.

Alius

ALius in nostris ædibus seruus, nomine Henricus Kickinson, quotidianâ febri superiori illi non absimili affligebatur: Acerrimus dolor omnes suos occupauerat artus, imprimis autem ipsa ossa, vnde ad tantam imbecillitatem redactus erat, vt ne tactum alicuius perferre potuerat. Ex huius febris malignitate tantâ, quasi ad insaniam redactus est, cum amissione et loquelæ, et agnitionis cuiusquam. Ad eam imbecillitatem est redactus, vt de morte omnes cogitarent qui eum agnouerunt. Per quatuordecim dies in hoc statu perdurauit. Tandem ego ad illum sum missus. Primum quod ministraui cochlear conciliauit ei somnum, per horam vnam aut circiter: expergefactus parum vomuit. Nocte eâdem aliud cochlear obtuli, post quod dormiuit per duas horas. Tum demum locutus est ad hunc modum: An non vlteriùs adhuc accessurus est ad me Mr. Holmes, et huiusmodi alia protulit, clarè demonstrans se plurimum boni accepisse ex eo quod dederam, Deoq; gratias hinc egit. Totum quod ei dederam ad vndecim cochlearia accessit. Ille (adiuuante Deo) sensim emendatus est, et tandem conualuit. Febris Continua & maligna.

Multos alios huc adducere possem, quibus præsentaneum auxilium hoc Remedium præstitit: Inter hos, Domini mei liberos, tam masculos quàm fæmellas, qui varijs affecti Morbis, sæpissimè sunt sanitati restituti hoc vnico Remedio. Etiam ipse meus Dominus solet eius ex vsu præcauere sæpenumerò Calculum. Tuetur etiam sanitatem ex eo integram; et Domina mea etiam multum inde leuaminis in peruicacissimis affectibus est experta.

Paralyſis & ſtupor partium.

DEniq; de meipſo hoc confiteri liceat. Ego aut vertigine, aut grauiori fortaſſe Morbo ſum vexatus. *Sæpius* enim in anno cum perfectè ſanus eſſe videor, loquelam meam ſubitò amiſſam ſentio, idq; per ſpacium mediæ horæ; poſteà, capitis dolorem acerrimum: tum ſtupor quidam primo plerumq; impetu labia et linguam inuadit; pòſt ad manus deſcendit, eaſq; extendit ad modum Paralyſeos, tum ad pedes vſq; deſcendit. Per totum hoc tempus capitis dolore affligor: *Vomendi* etiam deſiderio teneor, ſed vomere nequeo, antequam hoc Paroxiſmo per ſex horas aut circitèr detentus fuero: tum demum vomere incipio, cum difficultate tamen. Poſt duas autem aut tres vomitiones meliuſculè me habeo: Vix reſpirare valeo dum in hunc modum affligor, nec loqui, nec intelligere, nec audire, quid dicatur: Tandem in ſomnum incido, et pòſt reualeſco. Sed non mox perfectè ſanus euado: imò, non niſi poſt ſeptimanam integram. Deo ita viſum fuit, vt Londini in Menſe Decembris, 1613, cum præſens eſſet meus Dominus, ſubitò ſenſi, ex viſu meo paulatim tunc deficiente, et ex capitis dolore conſueto, appropinquare Paroxiſmum mei Affectus. Precabar igitur veniam à meo Domino, quia non valebam negotia eius expedire quibus eram intentus. Ipſe mihi præcepit, vt mox aſſumerem de Potabili Auro; in meâ enim fuit ſemper cuſtodiâ. Ego autem efficaciùs mixturam feci quàm ſolitus ſum, et tunc aſſumſi. Poſt quartam horæ partem confortati ſunt ſpiritus ac ſenſus: et frigiditas, quæ me tum inuaſerat vt alijs temporibus, in temperiem eſt redacta. Multi quoq; flatus diſcutiebantur

bantur, tàm per ſuperiora, quàm etiam inferiora. Deſiderium quoq; vomendi habui, ac etiam dormiendi: verùm meus Dominus concedere hoc noluit, ſed in ambulatione me detineri iuſſit. Intrà horam autem optimè reconualui, niſi quòd caput parum adhuc doleret: Verum (Deo habeo gratiam) in vſitatum Paroxiſmum non incidi. Adhæc, ſolutam mihi fecit aluum, cum ſolito modo ſim magnopere conſtipatus. Hoc mihi ſemper incumbit malum, verùm ab eo tempore perſiſto ſanus. Annus autem præterijt integer. Hæc omnia, ſi neceſſitas poſtulauerit, iuramento atteſtari ſum paratus. Hìc ſubſiſto

Veſter amicus Elias Holmes,
dicti Domini cubicularius.

FEB. 4. 1614.

NOn poſſum intermittere quin hoc loco Reuerendiſſimi, pietate, doctrinâ et virtute ornatiſſimi Domini, Domini Thomæ Bilſoni Epiſcopi Wintonienſis digniſſimi, Patroni mei honoratiſſimi mentionem cum debitâ reuerentiâ faciam; qui prout eſt vir authenticus et fide digniſſimus, huius noſtri Auri Potabilis, à Deo ipſi inditas vires et efficaciam apud omnes, ſummos & Magnates prædicat et atteſtatur: et, ſi neceſſitas poſtulauerit, vel ipſi Regiæ domui et familiaribus verè atteſtari poterit, quomodò non ſolùm ipſemet in afflicta ſui corporis valetudine (dum continuis circa Biblia ſacra vnà cum aliis ex Hebraico in Anglicum ſermonem tranſlata conferenda macer-

raretur laboribus) sed etiam alii innumeri ex gratiosæ suæ charitatis communicatione per Aurum Potabile nostrum optimæ sanitati sint restituti: Cuius honoratissimi viri, cùm ipse suâ viuâ voce plus authoritatis desideranti præstare posit, quàm ego eius ad me literarum recensione, scriptis missas attestationes hîc lubens prætereo, contentus paucorum, ex multis, commemoratione, et testimoniis, quibus Reuerendissimus dictus Dominus Episcopus in summis necessitatibus et periculosis Morbis liberaliter id communicauit, et post effectus eiusdem breuiter annotari voluit, vt sequitur.

Mandatum accepi à Domino Episc. vt diligentiùs inquirerem de ijs, qui in hoc Comitatu de diuersis Morbis conquirentes, sanitati pristinæ sunt restituti per Aurum Potabile datum eis ab Episcopo, in deploratâ suâ valetudine, alijs remedijs frustrà priùs tentatis. Ego cum paucis solummodò adhuc conuenire potui, vicinis (videlicet) nostris. Alij autem quamplures sunt, qui remotiùs à nobis habitant: quos, vt commodè potero in posterum conueniam. Meliùs, vt spero, ero instructus, vbi tu huc ad nos proximè adveneris, quod breui futurum spero.

WALTHAM EPISCOPI
Nouemb. vltimo. 1612.

*Tuus semper Anth. Langford
Secretarius Dni. Episc.
Winton.*

Reuerende

REuerende vir Dr. Antoni, licet tibi penitus ignota sim; tamen cum diuina prouidentia te nobilis Scientiæ peritum, præcipuam causam constituit deperditæ meæ valetudinis restaurandæ; nolui silentio præterire, quantoperé sim deuincta honoratissimo Domino Episcopo Wintoniensi, qui ex suâ bonitate ac fauore visitato, gratis mihi elargitus est de Auro tuo potabili, debili meo ac infirmo corpori valde amicabili. Peto igitur vt de eâdem Medicinâ â te impetrem, cum id totum, quod habueram, sit erogatum. Operationem eius inuenio blandam ac mitem supra alia omnia quæcunq; Medicinalia. Temperatum quendam sudorem promouet, humorum malignitatem mitigans ac soluens. Quantoperé ego id æstimem, hæc mea Epistola erit pignoris vice. Obnixè eum rogo, â cuius imperscrutabili Potentiâ tanta processit virtus, vt tuis inceptis faueat et benedicat. Cuius gratiæ te commendo, &c.

Bene tibi exoptans Lucia Ieruoice vxor D. Tho. Ieruoice, Equitis aurati.

QVotidiana febris per integram septimanam me inuaserat, cuius duo Paroxismi adeò vehementer me excruciârunt, vt de vitâ periclitarer. Tum ego in tertij Paroxismi medio æstu, de Auro potabili cochlear vnum assumpsi, et intra quadrantem horæ, grauissimi mei dolores cessârunt, qui antea sunt soliti, per tres aut quatuor horas me affligere: Febris quotidiana.

gere: Calor etiam post horam vnam omninò remisit, et optimè me habui. Sequenti die expectatus Febris circuitus per totum illum diem non reuersus est: nocte tamen me grauiter afflixit: accepi igitur, vt priùs, Potabilis Auri cochlear vnum, quod, vt prius, operabatur: sudorem etiam promouebat, et sic ex gratiâ Diuinâ à Febre liber euasi.

Alexander Olfielde.

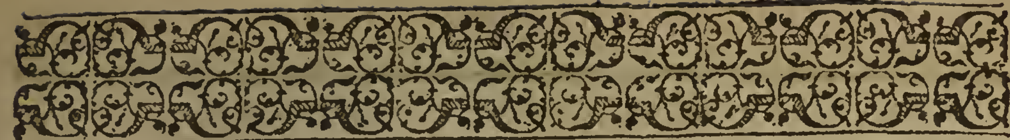
Febris Continua.

DOmine, de ægritudine mei filij hoc tibi sit notum. Quotidianus fuit illius Morbus: Cum frigore semper incêpit veluti febrili, quod tamen eum non diu detinuit: mox ardore admodum vehementi flagrare est solitus, qui per tres aut quatuor horas perdurabat: interim vomitu crebro corripitur. In hunc modum indies per integrum Mensem et eo amplius excruciatus est. Post varia frustrà tentata, accepit tandem Potabile Aurum, idq; in initio ipsius Paroxismi: quod primâ vice vomitum compescuit, et ardoris vehementiam sedauit. Hoc repetijt per tres aut quatuor sequentes dies, vnde sensim decreuit paroxismus, atq; ita eum penitùs reliquit.

DVRLAY 10. IANVARII. 1612.

Franciscus Fortescue
Armiger.

SEQVI-

SEQVITVR BREVIS collectio et relatio quorundam PAVCORVM IN HOC COMITATV *SOVTHAMPTONIÆ, QVIBVS IN SVis* ægritudinibus Aurum potab. opem præſtitit, ex ore eorum verè relata coram me

Antho. Langforde.

Homas Wheeler de Waltham colonus, annos natus 67. nouâ quadam et incognitâ, ſed tunc temporis vſitatâ ægritudine (ex quâ plurimi moriebantur) per integrum menſem detentus fuit, atq; adeò de vitâ periclitabatur, vt publicæ preces in Eccleſiâ fuerint habitæ, et Campanæ ſonitus bis editus. Ille in deplorato hoc ſtatu, Potabilis Auri portiunculam quandam accepit, atq; ilicò aliquid ſenſit leuaminis, ſudauit etiam per horam vnam aut alteram: deinde, acceptâ aliâ portione, ſuperdormiuit quaſi per horam: tertiâ vice accepit, et per vomitum reiecit humorum copiam. Poſteà autem ſenſibiliter veluti per gradus reſtituta eſt ſanitas, quâ, Deo ſit gratia, perfectiſſimè adhuc gaudet, et diu frui poterit, licet admodum prouectæ ſit ætatis.

Morbus maligni moris.

Febris Continua ardens.

EDmundus Laurentius de Waltham, vir generosus, ætatis 36. annorum Ardenti febre continuâ spacio duorum dierum ac noctium absq; intermissione vexatus est. Accepit cochlear vnum aut paulo minus potab. Auri, ac post mediam horam melius se habuit calore euanescente, & corpus eius sensim in pristinam temperiem redijt : atq; in hunc modum breui tempore sanitatem recuperauit.

Febris acuta, ardens.

EGidius Ethericke de eôdem Colonus, natus 40. annos, acuta ac ardenti febre per octo dies ac noctes detentus fuit: quo toto tempore nec dormire nec quiescere potuit. Huic datum fuit Auri potab. cochlear vnum, et posteà sub vesperam aliud cochlear, vnde dormiuit eâdem nocte per duas horas: proximâ nocte assumens eandem quantitatem, totam dormiuit noctem, atq; ita sanus euasit.

Febris quotidiana.

GVilielmus Hills ibidem habitans Colonus, annorum 55. in quotidianâ febri quintum sustinuerat Paroxismum. Appropinquante autem sexto, assumpsit cochlear vnum de Auro potab. quod frigidum anticipauit paroxismum, et conciliauit ipsi sudorem; et post tantundem denuo acceptum, primò bonum vomitum, posteà tres mouebat sedes: dein dormiuit, quod non feceratper quinq; præcedentes dies ac noctes; et sic sanatus est.

Iohannes

IOhannes Walter Colonus,40. annorum,in quinto Paroxiſmo tertianæ febris, accepit cochlear vnum de potab. Auro, vnde intra horam vnam paroxiſmus illum reliquit,nec redijt amplius. Febris tertiana.

IDem Iohannes teſtatur, quòd poſtquàm ipſemet curatus fuerat,duo adhuc cochlearia potabilis Auri apud ſe habuerat. Ea dedit puellæ cuidam in Parochia de Hambledon,annorum 14. quæ ex tertianâ decubuerat per quadrantem anni, et magnoperè languebat: ſanata eſt etiam iſta per duo illa cochlearia. Febris tertiana.

HEnricus Hindle de Waltham,annorum 47.per quinq; dies continuos, abſque intermiſſione vllâ, continuâ febri correptus fuit. Ille nec edere nec bibere quicquam valebat quod non euomeret. Poſt quintam exacerbationem ſeſquicochlear de potab. Auro accepit, quod retinuit, et induxit ipſi ſudorem quendam continuè per quatuor horas: tum denuo tantundem aſſumpſit, et per tres vlteriùs horas ſudauit: poſtea ſurrexit è lecto, et euomuit pintam vnam viſcoſi et craſſi phlegmatis. Et poſt duas horas de carne vitulinâ comederat,quam etiam optimè retinuit et digeſſit. Sequenti etiam die foras egreſſus eſt, et breui tempore priſtinam ſanitatem recuperauit, quâ adhuc fruitur. Febris continua.

Cordis dolor.

IOhannes Cole de Waltham, Mercator, annorum 43. grauiſſimo Cordis dolore afflictus, per ſpacium trium dierum inſomnis erat, nec vllum alimentum ſumpſerat: vndè adeò infirmus viribus euaſit, vt de vita periclitaretur. Hinc propinarunt aſtantes de Auro Potabili, neſciente ipſo quid egerint: intrà horam vnam aliud etiam cochlear; et paulò pòſt tertium, vnde ſudor continuatus eſt, et in ſpacio duorum dierum perfectæ ſanitati eſt reſtitutus.

PErſonæ omnes inferiùs notatæ, acceperunt quoque in perdito ſuo ſtatu, Aurum Potabile à Domino Epiſcopo: verùm cũ ijs nondũ locutus ſum: Nihilominus certũ eſt eos optimè curatos à periculoſis Morbis.

Robertus Moore, Clericus, et Magiſter in Artibus, noua febri laborans.
Hamme generoſus in eadem.
Vxor Magiſtri Arnewood in foreſto habitans in eadem.
Vxor Magſtri Cotton de Manſione, quæ vocatur Roche-Courte.
Vxor Iohannis Hawkeſwoorth de Waltam ex chronico Morbo, quo diu laborauerat.
Richardus Pecham.
Senex vietus et veternoſus quidam, nomine Tho. Beale, ætatis centum annorum, ſanatus, et etiamdum ſuperſtes.
Edwardus Searle generoſus de Corhampton, in noua febri, de quâ diu antè decubuerat.
Nicholaus Prior.

Hucuſ-

HVcusque descripta et posita literarum testimonia, cum saltem pro Exemplis, et non omnium singularium enumeratione habenda sint; intelligenti et Candido Lectori satisfactura non dubito. Nec verò velim Lectoris beneuoli patientiâ lubens abuti: aliâs possem his longè plura et prolixiora producere: cùm constet, per totam Angliam vix esse Comitatum, aut ditionē aliquam, vnde non pro meo hoc Auro potabili impetrando, et diuersis Nobilibus et generosis viris in suis necessitatibus conferendo, missum sit: quod, vt satis euincere liceret, omnibus profuit, nulli obfuit vnquam, ita, vt Fato Diuino suus attribuatur locus, cui non Medicus nec Medicina humana, at solùm cœlestis medicari poterit. Adhæc quilibet ingenuè consideret, quòd non mei instituti fuerit, (vt nec est Dogmatici Medici, nisi certas ob causas) â quoquam fæliciter hoc auro potabili curato testimonium curationis expetere. Nunc autem in sequentibus breuem offero annotationem personarum quarundam et ægritudinum, quibus hæc nostra Medicina præsentaneam opem, post Deum, præstitit.

Non tamen in Centurias redigam: paucissimis contentus ero. Nec nostri est propositi, Curationum à me publicè habitarum in conspicuis locis, mentionem facere, nec circumstantias hic adiicere, idque ob causas peculiares. Saltem insignia quædam quasi obiter ingeram, veluti in sequentibus apparebit.

VT quo maior eſt Solis Splendor, eò vmbræ à corporibus ſolidis et opacis proiectæ, ſunt euidentiores; ſic quò illuſtrior ex rebus benè ac fidelitèr peractis gloria conſequitur, eò manifeſtiores invidiæ ſtimulos experitur. Quod vti verum eſt in omni huius vitæ tractatione ſiue negotio, ità inprimis in Curationibus meis locum obtinet. His, Liuor ille nulli parcens, et Calumnia veritatis inimica, in initio quidem pro poſſe et more ſuo reſtiterunt: Sed nunc nolentes volentes à Temporis filiâ, quæ eſt Veritas, victi ex Dei nutu ſuccumbunt. Vt autem ingenuus Lector eò melius huius Medicamenti innoxias virtutes perſpiciat (præſertim ſi à maleuolis alitèr quàm optimè, de eo quid ſupponere incitetur) vnam aut alteram ab invidis arreptam anſam aut occaſionem me falſò calumniandi, proponam, et breuiter explicabo.

QVidam in hoc regno nobili ortus proſapiâ, Nobiliſſimus Eques Auratus Adolphus Carye, cum in morbifica quædam ſymptomata incidiſſet, atque ideò Medicum famâ clariſſimum ad ſe accerſiuiſſet, acceptis ex eius præſcripto medicamentis, inter quæ et purgatiuum, non ſaltem primas venas, ſed validè ſatis euacuans, paulò poſt Exanthematîs laborare viſus eſt. Quorum eruptio, cum (vt arbitror)

Exanthemata.

bitror)

bitror) nimis forti reuellendi vi à Medicamento purgante impedita fuisset, et fortè incuriâ, nescio quâ, factum, vt variolæ, nec copiosè satis effluerent, et quæ comparuêre, retrocederent. Vndè æger in præsentissimum vitæ periculum inciderat, adeò vt omnes adstantes de eius salute desperarent. Missum est igitur ad ægri fratrem, vti secum solitos Medicos mox adduceret. Verùm cùm ille neutrum domi offendisset, atq; hinc ob fratris desperatum casum valdè mæstus, mihi obuiam fortè fortunâ in viâ factus esset, me ad se vocatum rogat, vt secum ad fratrem decumbentem contenderem: Quod, cum Medicorum ipsi addictorum nomina audiuissem, ipse detrectaui, præsertim cum ante hoc tempus, dictum Dominum nec de facie, nec aliàs familiariter de nomine noueram. Ad quæ ille respondit, Sese, qui me benè ex amici cuiusdam curatione optimè nouerat, optare, et poscere, vt in tàm honesto proposito sibi adessem: Cui cum morem gererem, ad ægrum accedens sub noctem, inueni ipsum omninò in pessimo vitæ statu, delirantem et furibundũ, absq; quiete ac somno. Disparuere omnino Exanthemata, et venenũ cor strenuè adoritur. Ministraui ei de hac meâ Medicinâ cochlear vnũ: quo assũpto, mox quieuit, et aspectu mitiori visus, in somnum leuem incidit. Post horam vnam, adhuc tantundem ei ingessi: vnde se bene habere, et vires maiores, confortatis spiritibus, recepisse ipsemet contestatus est, et amplius superdormiuit. Sudor etiam naturalis per totum corpus se manifestauit, atque iterum, quod optimum signum erat, Exanthemata dicta apparuêrunt. Ego per integram illam noctem ipsi adfui, et per interualla debita repeto Medicinam, nunc meraciùs per se, nunc dilutiùs in brodio aut alio liquore. Mane proximo, cum vnus ex eius Medicis accederet, ac me præsentem animaduerteret, occasionem hinc aucupatus, acriter

in me inuehitur, quòd apud ſuum ægrotum adeſſem: Cui reſponſum, Me ab ijſdem ægro proximis adductum etiam inuitum, â quibus alii Medici rogati fuerant, et fortè maioribus precibus. Tantum abfuit, vt iam dicti Medici in ſalutem ægri, quem videbant nunc in bono ſtatu, mecum conſultarent, et coniunctis operis Curationem proſequerentur, vti etiam non quieuerint antequam mè ablegâſſent, licet contrà ægri et aſtantium voluntatem. Qualem inuenerim hunc ægrum ſuperiùs dixi: qualem reliqueram apparet ſimiliter. Quid refrigerantis, aut aſtringentis ſyrupi, Electuarij aut alterius Medicinæ per totum illum diem adminiſtratum fuerat, omninò neſcio: Hoc tamen ſcio, quòd ſequenti nocte in eadem relapſus eſt ſymptomata quæ priùs: fortaſſe verò ex defectu prioris Alexiterij, quod validè ſatis per ſuperiorem integram noctem, repetitis vicibus aſſumptum, materiam morbificam protruſit foras: iam autem omninò intermiſſum eſt. Satius fuiſſet, venenum quod ſupererat, eâdem quâ priùs Arte extirpaſſe radicitùs. Nam abſq; dubio reliquiæ erant. Regurgitantibus igitur ijſdem Exanthematîs à ſuperficie ad centrum, ſeu ab exterioribus ſui partibus verſus Cor, eadem ſymptomata et mala apparere neceſſum fuit, quæ priùs. Recidiuæ huiuſmodi periculòſiſſimæ ſunt, vbicunque ægris accidere ſolent, quales huic Nobili viro Domino patienti lethales contigerunt. Quod cum dicti Medici, in quorum manibus et Curâ moriebatur, vidiſſent, vnus eorum in Aulâ Regiâ ſuæ quaſi innocentiæ, meæ autem culpæ commiſſæ præconem agens, mortem ipſius proclamauit. Nec hoc ſolùm, ſed me coram Collegio Medicorum Londinenſium detulit, ac citatum iniquiſſimè accuſauit: Vbi cum teſtes meæ legitimæ et innocuæ actionis ſatis locupletes producerem,

cerem, nempe quatuor ex ſeruis adſtantibus Domini demortui, qui vno ore atteſtati ſunt, me ad dictum ſuum Dominum in extremis iacentem, deſperatum, et delirio iam præoccupatum, cum variolæ diſparuerant, acceſſiſſe, eique poſt Aurum potabile nocte per vices à me miniſtratum, ſenſum mitiorem, quietem et ſymptomatum omnium remiſſionem, nec non variolarum eruptionem copioſam apparuiſſe: vndè in bonâ temperie fuerit. Sequenti verò die, cum, me excluſo, dicti Medici ſuas mixturas illi propinâſſent, omnia in deterius adeò conuerſa eſſe, vt mors ſubſecuta ſit. Ac inſuper Regia Maieſtas huic actui meo coram Collegio tranſigendo quatuor Nobiles et honore conſpicuos viros, nempe duos dicti Adolphi fratres, Dnm. Henricum et Dnm. Philippum Carye, Equites auratos, Dominum Kneuet Baronem, et Dnm. Guilhelmum Godolphin Equitem, deputaſſet, ijque rem omnem velut acta eſſet, quomodò ego eum acceperim (nempe in extremitate mortis) et reliquerim (in bonâ temperie) illi verò eundem à me acceperint (in ſtatu optimo) et reliquerint (in ipſa morte) Regiæ Maieſtati detulerunt; in quem Regia Maieſtas culpam eius necis iniecerit, ſatis conſtat. Adhec cum dicti demortui duo fratres adhuc ſuperſtites ſint, poſſunt, prout tantos viros omni exceptione maiores (qui nihil in mei gratiam nec alicuius odium dicturi ſunt) decet, ſi rogantur, de hoc negotio veritatem dicere. Inſuper ratio ipſa conuincit, quòd à nocentibus et iuuantibus ſatis firmum deduci poſſit argumentum. An non Medici iubent, quòd illud, quod ſenſibiliter ægrum iuuerit, cæteris paribus, continuandum ſit, quod noxium, fugiendum? Hinc Equi et Boues vmbram petunt in æſtu, cum hunc ſibi nociuum, illam proficuam ſenſerint. Iuuit autem ad miraculum meum Aurum potabile. Quod

 inde

inde conſtat, quòd ſenſus et mens redierunt, ſomnus et ſudor ſubſecuti, variolæ copioſè eruperunt. Illorum verò Medicinæ quæcunque fuerant, nocuerunt; quod inde patet, quia ſymptomata priora funeſtiſſima redierunt, nempe delirium, variolæ retrò reuulſæ diſparuerunt, et mors ſubſecuta eſt: quæ vt eſt linea rerum, ita quoque tanquam recto lineæ ductu demonſtrat, ſi hominis culpa commiſſa ſit, cui imputanda. Ex his itaque circumſtantijs quas oportuit me largiores recenſere, cuilibet, niſi malitioſè veritati ſit aduerſus, apparet, liuorem inſtar aranei, ex optimis quid mali exugere, et in deſpectum Medicamenti huius verè aurei nil non machinari. Quod niſi adhuc quotidiè à prædictis inuidis reipsâ fieri animaduertiſſem, eos (nimirum) contra conſcientiam propriam et omnem virtutis reſpectum calumnijs falſiſſimis multorum aures, meam famam, et dicti Medicamenti innocentiam vulnerare et onerare, hanc veræ hiſtoriæ relationem non produxiſſem, quâ ipſis apologeticè reſponſum ſit.

GEneroſa virgo *Cæcilia* Boulſtred, ætatis circiter viginti amorum, Reginæ à ſeruitio notiſſima, grauiſſimis ſymptomatibus affligebatur. Ad quam cum Celeberrimi ex Collegio Medici numero ſex vocarentur, ab his omnis opera impenſa in adminiſtratione Medicamentorum cuiuſq; generis, tam Cordialium, quàm ad morbificas cauſas reſpicientium, prout illa in Pharmacopolijs proſtant, vel aliàs Arte ſingulari parata erant. Adfuit ei aſſiduus vomitus, et reiectio omnium aſſumptorum, Cibi, Potus, et Pharmacorum, cum animi deliquio, cruciatu ac torturâ

Vomitus, cum animi deliquio & tortura corporis.

turâ totius corporis. Lugendum â multis nobilitate conspicuis spectaculum. Perferebat illa totos dies atq; noctes insomnes; vnde velut à Morbi magnitudine ac diuturnitate, ità et dolore continuo, ac quietis somniq; priuatione miserè afflicta, viribus omninò destituta est. Ne minimum quidem liquoris seu iusculenti, aut alterius nutrimenti, apud se retinere potuit: Ventriculus ob inediam omninò contractus et sui officij oblitus videbatur. In hoc statu miserabili, cum nihil aut parum leuaminis, per duos integros menses sensisset, remedijs per dictos Medicos administratis, sed omnia potiùs in peius, quàm melius, tenderent: hinc mater Generosæ huius fœminæ à Medicis præsentibus quæsiuit, Anne breui quid auxilij suæ filiæ præstare se posse sperarent? aliàs se velle me accersere. Medici itaq; assumunt sibi præscriptum tempus, in quo omnem possibilem sibi operam adhibuerunt, vt me omnibus excluderent modis. Iusserunt itaq; Pharmacopolam, per diem noctemq; sequentem Dominæ ægræ assidere, eiq; singulis ternis horis, quid de Cordialibus aut alijs Medicamentis in os ingerere. Quo finito, cum iam sese nihil proficere animaduerterent, Accersite (inquiunt) Antonium, et sit Deus ei propitius. Ad hanc igitur cum venissem, auxilio Medico orbatam, et derelictam ab omnibus, Deum obtestor, vt Medicinæ huic benedictæ solitas vires largiri dignetur. Mox, consideratis omnibus, non cochlear integrum, vt communiter, imò vix quartam cochlearis partem primâ vice illi propino: quod, vt verum fatear, veluti alia omnia hactenus, regessit magno cum sonitu et vehementiâ: paulò post, iterum tantundem præbui: quod similiter reiecit eodem conatu. Hinc tertiâ vice ministraui, cuius aliquam partem quoq; reiecit, aliquam tamen retinuit, cum conflictu

(vt nobis videbatur) tamen quodam. Tunc ſuaſi vt aliquandiu reſpiraret, ne nimis irritaretur Natura, et vt experiretur an ſomnum aliquem capere poſſet. Repoſuit igitur ſe in dextrum latus, et ſuperuenit ſomnus per integram horam ſatis profundus, quod præſentibus nobis omnibus manifeſtè ſatis apparuit ex ſterrere: et hoc omnibus valdè videbatur mirum. Expergefacta autem, meliuſculè ſe habere confitetur. Iam quarta vice ſemicochlear propino, quod totum apud ſe retinuit. Atq; ſic mihi ac plurimis aſtantibus Nobiliſſimis fæminis, Curationis ſpes non mediocris apparuit. Neq; illa nos, ex Dei nutu, fruſtrata eſt. Nam ex conſequentibus eiuſdem Medicamenti aſſumptionibus ſemper in quantitate maiori, eius vires, ſpiritibus confortatis, non ſolùm indies auctæ fuerunt, ſed et Morbus euictus, ſymptomatibus ceſſantibus ſenſim omnibus. In hunc modum, Deo ſit laus, grauiſſimam hanc ſymptomatum cateruam hoc vno benedicto auxilio repuli et extirpaui, cum maleuolorum inuidiâ, aſtantium ſtupore, et amicorum gaudio maximo. Non hæc impoſturæ aut corroſiuæ virtutis ſigna ſunt: ſed Corroboratiuæ et Dogmaticæ inſignia.

Symptomata prægnanti ſuperuenientia.

VXor Nobilis Domini Franciſci Leake, Equitis Aurati, cum prægnans in ſummam maciem corporis incidiſſet, ac inſuper grauiſſimis ſymptomatibus ex copioſâ pituitoſæ materiæ collectione affligeretur, nempe ſpuitionis moleſtiſſimæ fluxu, vomitione præterea omnium quæ aſſumpſerat: varijs Medicamentis per totum illud tempus, ferè quinq; menſium, quo in hunc modum laborauit, vſa, nihil auxilij ſenſit omninò; ideóq; vel abortum, vel propriæ vitæ

vitæ diſcrimen incurſuram ſe non abſq; cauſâ verita eſt. Hinc ex perſuaſione amicorum, qui noſtræ Medicinæ efficaciam optimè nouerant, aſſumpſit tertio ferè menſe ante partum, de Auro potabili, repetitis aliquot vicibus: vnde non ſolùm vomitus et ſpuitio mox ceſſauit; ſet et ipſa toto tempore geſtationis optimè ſe habuit, donec partu fælici filiolum ediderit ſatis viuacem et adhuc ſuperſtitem.

VXor Nobilis Domini Edwardi Barret Equitis Aurati, et ſoror ſuperiùs nominatæ Dominæ, laborans difficillimo partu, adeò vt Obſtetrices quotquot aderant, de ſalute tàm matris, quàm fætus deſperarent: ex conſilio Dominæ cuiuſdā nobilis tum præſentis, aliquantulum aſſumpſit de Auro Potabili noſtro: quo hauſto, præter omnium adſtantium opinionem et ſpem, mox liberata eſt fætu viuido et bene ſe habente. Verùm quia ex Naturæ imbecillitate Secundina apud eam manſiſſet, atq; hinc in idem aut maius periculum incidiſſe videretur, accepit denuò de eâdem Medicinâ, quâ Secundinam fæliciter eiecit, priſtinæq; ſanitati pòſt optimè reſtituta eſt.

SImiliter in aliis quamplurimis difficultate partus laborantibus, atque etiam ipſo fætu mortuo in extremitate omni derelictis mirabiliter profuit: adeò vt hac in parte vix quicquam Medicamenti fælicius adminiſtrari poſſit, ex quibus exempli vice paucæ ſequuntur. In difficultate partus.

VXor Iosephi Pemberton in Ciuitate Ipswiche, in summâ difficultate Partus liberata est per Potabile Aurum.

VXor Generosi viri, cuius nomen, Horatio Palauasino, in eodem partus periculo liberata est huius Medicinæ ministerio.

VXor Thomæ Blackborne Ciuis Londinensis, postquam per duos integros dies in partu periclitaretur, assumpta Auri potabilis vncia vna, qualibet (scilicet) vice ad cochlearis mensuram, tandem liberata est.

VXor Nicholai Colman habitantis in Parochiâ Sancti Bartholomei Magnâ, in ipso vitæ periculo nostram implorauit opem, et nutu Dei post assumptam hanc Medicinam Infantem peperit, et sana euasit.

VXor Magistri Foxton Londinensis, habitans in vico Rubræ Crucis, summo in vitæ periculo fuit ex fœtu mortuo: A quo, post assumptionem Auri

Auri potabilis fœliciter liberata eſt, et priſtinæ ſanitati reſtituta.

VXor Magiſtri Caſtoll generoſi viri in Comitatu Eſſexiæ, in eodem vitæ periculo conſiſtens, cùm ex Obſtetricis relatione fœtus per duos iam dies mortuus expelli non poſſet, hæc noſtro Auro potabili adiuta, eundem fœliciter eiecit, ſubſequente ſanitate eius integra.

VXor Magiſtri Harde, habitans in vico vocato, Monte Sancti Petri, à fœtu mortuo liberata fuit: Quæ, cùm doloribus, et alijs vehementiſſimis Symptomatibus etiamdum afficeretur, ipſi vxor Magiſtri Fitzgarret Armigeri ibidem propè habitans, de Auro meo Potabili, quod tum penes ſe habuit, ſequenti poſt partum die circiter horam nonam matutinam propinauit: vnde eodem die circiter horam ſecundam pomeridianam alio fœtu mortuo fœliciter excluſo, pòſt optimè ſe habuit.

VXor Magiſtri Iohannis Bingley Receptoris pecuniæ Regiæ, fuit in diſcrimine vitæ ob ſummam partus difficultatem; Hinc Matrona quædam generoſa tum præſens, adferri curauit de Auro potabili, quod parturienti propinauit: Atq; ſic eam non ſolùm periculo liberauit, ſed et in cauſâ fuit, quòd fœtus viuus et ſanus hoc Medicamento fœliciter in mundum ſit editus.

VXor Domini Iohannis Pretiman Equitis Aurati, puerperam agens, febri ardente, cum vigilijs alijsq; symptomatibus, molestissimâ correpta est. Quæ cum alijs remediorum generibus vti nollet, nec securè poterat, desiderauit solùm hoc nostrum Aurum potabile assumere: vnde breui perfectissimè curata est.

VXor Magistri Edmundi Kingston in Comitatu Glocestriæ, in puerperio laborans febri æstuosâ, et fluxu per aluum sanguineo, eâdem Medicinâ à quadam generosâ Dominâ, ipsi, vt et proximè præcedenti, propinatâ, fœlicissimè sanata est.

SImili modo vxor Christoferi Blackwell de eodem Comitatu, puerpura, à febri et fluxu alui hoc Medicamento reconualuit.

VXor Iohannis Sherington Mercatoris Londinensis, impræguata, propter accidentia quædam abortum verita, idem Medicamentum sumpsit, et benè suo tempore sanum fœtum edidit.

EX quibus apparet hoc Medicamentum esse diuersissimarum virtutum: nempe fætum mortuum, vt aliquoties retulimus, expellere: et viuum conseruare, ne ante tempus expellatur per abortum. Nec hoc solùm, vt matri conueniat, sed etiam infanti recèns nato, veluti patebit exemplo, quod sequitur.

VXor Magistri Richardi Browne Armigeri, habitantis in Parochiâ quæ fuit olim nigrorum fratrum, grauissimo partu aliquamdiu periclitabatur, adeò vt binas obstetrices apud se haberet: Cui cum generosa quædam fæmina ex viciuis suaderet, vt de Auro meo Potabili assumeret, vna ex Obstetricibus dixit sese habere æquè huic rei conuenientia et meliora, quàm Aurum potabile foret. Verùm cum illarũ ope, nec spes aliqua salutis appareret, dicta generosa curauit quid de Auro Potabili adferri, et laboranti ministrari. Hinc continuò optatissimus effectûs, Deo dante, sequutus, et ægra fætu viuo liberata est. Postridiè cum eadem vicina accederet, et inueniret Infantem recèns natum in gremio obstetricis, non bene dispositum, obstetrix ipsa rogauit eam, vt de eodem Auro potabili aliquid huic Infantulo daret: Cui cum referret vicina, an nunc vellet Infanti tantillo id præbere, quod herì matri dissuasisset? Obstetrix respondit, se vidisse mirabiles effectus, quos præstitisset in matre, nec dubitare, quin eosdem in hoc Infantulo absq; vlla noxâ præstiturum sit. Eoq; dicto præbuit Infanti cum lacte materno, qui et optimè inde se habuit, et sanus euasit.

SI itaq; cum tenellis pusionibus, qui vix lucem huius mundi hauserint, et morbificum affe-ctum (antequàm malâ victus ratione vti potuerint) secum ex vtero matris attulerint, hæc Medicina, vt et in puerperis, grauidis et periclitantibus in partu, tàm mirabiliter operetur, vel hoc solo nomine dignissima esset, vt non solùm in precio, sed et promptu haberetur; hoc est, vt Nobiles et generosæ fœminæ ante et post partum, Aurum potabile semper penes se haberent, quo sibi, et exiguis suis Infantibus, quotiescunq; necessitas postulauerit, in tempore succurrere possint. Cum ipsæ, vt et pueruli, nulla alia fortiora, aut minus iucunda Medicamenta (quæ interdum vel ipsâ copiâ sunt onerosa) ferant aut admittant.

DOminus Ludouicus Leuknar Æques Auratus, anno 1611, correptus vehementissimis symptomatibus cum febri ardentissimâ, vocauit ad se Medicos duos huius Ciuitatis sat celebres: qui cum omnia auxiliorum genera ipsi per sex dies adhibuissent, nec febris æstum, aliaq; symptomata mitigare possent; sed omnia in peius cum eo tenderent ingrauescentibus malis, ac Bubone quodam in Inguinibus apparente, verissimè pestem esse contagiosam (quæ tum Londini passim, nec ab eo tempore, grassata est) pronunciârunt. Ideoq; cum alios multos Nobiles in vrbe viros visitare tenerentur, ne eos inficerent, sese ipsum vt relinquerent nolentes volentes cogi. Atq; sic

Pestis.

sic dictum virum Nobilem in extremis tanti Morbi periculis à Curâ suâ abdicârunt. Ad quem vocatus, licet primò luis ignarus, mox tamen ex signis præsentibus, quale genus mali esset, cognoscens, eum non relinquendum putaui: sed omni modo annitendum, vt contagium à Corde reuocaretur, illo corroborando præsenti quodam et satis forti Remedio. Dedi itaq; ei sex grana de Essentiâ Auri mixtâ cum Auro Potabili et aqua Cardui, quantitatis sufficientis. Vndè paulò post in sudorem incidit, qui per integram noctem, et sequentis diei permagnam partem continuò perdurauit. Repeto eandem potionem sequenti nocte et diebus proximis quatuor, eâdem ferè quantitate. Atq; hinc, sudore copiosissimè erumpente, non solùm febris malignitas et æstus remisit, viresque satis constantes permanserunt; sed et Bubo, qui ad insignem magnitudinem deductus erat, indies imminutus est, et tandem euanuit, applicato saltem stiptico quodam Emplastro. In hunc modum, Morbus tàm lethalis et contagiosus priùs à me ex Dei gratiâ curatus fuerat, quàm vulgò cognitus. Nec iam inuulgandus, nisi ipse Dominus tum optimè restitutus, de Morbi sui genere, et Curatione hac, apud amicos sæpe narrauerat: A quo contagioso affectu, cum Bubone similiter complicato, anno præcedenti eiusdem Ludouici Vxorem similibus auxilijs, Deo propitio, liberaueram.

Domina Edmundes vidua, circiter 78. annos nata, in Aulâ Regiâ, vt et præcedentes, satis nota, tribus ab hinc annis Hydropica facta, omnia patiebatur symptomata et signa quæ hoc genus affectus comitari solent: Adfuit obstructio viscerum, Obstructio viscerum cum hydrope.

 Epatis

Epatis et Lienis: hinc non ſolùm valdè intumuit, ſed et contabuit, ſanguificationis officinâ obſeſſâ et impeditâ. Huic de Auro potabili, debito modo et tempore, aliquid propinatum, per repetitas vices: Vnde et Morbus grauiſſimus in ætate tàm graui propulſatus et ſanitas poſtliminio reſtaurata eſt, vt adhuc omnibus munijs ſuis obeundis abſque vllâ difficultate apta ſit, nullo alio Medicamento vſa, quàm noſtro Auro. Non autem hæc Nobilis Domina pepercit diligentiæ aut ſumptui in eo aſſumendo, vt à tàm diris affectibus, qui eam morti addicare viderentur, liberaretur. Nam circiter 12. dies manè ſumpſit grana tria Eſſentiæ Auri cum cochleari vno liquoris ſeu Auri potabilis, atque tantundem veſperi ſub horam ſomni: Sub cibum quoque prandij et cœnæ, eiuſdem liquoris abſque Eſſentiâ cochlear vnum hauſit: atque hinc ſenſim in minori quantitate: Cum enim Natura ſit operatrix et propulſatrix Morborum, atq; hæc in prouectioribus ætate non adeò firma aut vegeta vt in iuuenibus, hinc reſtauratiuo ſæpiùs et copioſiùs repetito opus ſè habere animaduertit ad euincendum Morbum: quod nec fefellit.

Symptomata in ſene curata

DOminus Thomas Parry Eques Auratus, ex priuato Regiæ Maieſtatis Concilio, ætatis annorum 77. vel circiter, hyeme iam nuper elapſâ, tuſſi continuâ ac violentâ, quâ noctibus diebuſq; moleſtabatur, ad eam debilitatem redactus eſt, vt ſomno maximâ ex parte noctis interrupto (quod ſaltem per duas primas horas cepit, pòſt vſq; ad lucem tuſſi maceratus) non ſolùm ad officia publicè gerenda inhabilis eſſet, ſed quoq; vix ſe domi viribus ſuſtineret. Ad hunc cum accerſitus venirem, eumq; de Auro potabili

li assumendo in hoc casu satis probato, præ cæteris admonerem, non solùm boni consuluit hoc meum consilium, sed etiam maximè sibi salutare expertus est. Dedi autem illi manè ieiuno, atq; horâ vnâ ante prandiũ et cœnam de eodem Auro potabili cochlear vnum singulis vicibus: atq; præterea singulis noctibus post somnum primum noctis (quem Natura concessit per duas tantummodò horas) grana duo Essentiæ auri in liquore dicto soluta. Hac Essentiâ sũptâ, mox superuenit somnus qualibet nocte, tussi remissâ, in multã lucẽ perdurans. His continuatis, vires quoq; mirabiliter (vt ipse quoq; sæpè prædicare est solitus, adhuc superstes) indies restauratæ fuerant, vt officio suo in tanta ætate, in quâ tusses aliàs difficillimæ Curationis habẽtur, satisfacere possit absq; molestiâ. Deo sit laus in æternũ.

QVidam generosus vir, annos viginti natus, cuius nomini parcendum, ad me venit ex Comitatu non longe abhinc remoto, conquerens, quòd noctu diuq; semẽ sibi genitale inuoluntariè deflueret: indeq; summa corporis extenuatio, cutis discoloratio, cum instanti tabe oriretur. Cum verò vnicus esset patris satis locupletis filius, ac ex parentum consilio quandam in matrimonium ducere teneretur, tentatis priùs, quotcunq; potuit, auxilijs: tandem meo hoc Auro potabili, tàm ad vires recuperandas, et maciem tollendam, quàm fluxum cohibendum, vsus est tàm fæliciter, vt mox ductâ coniuge, corpulentus satis, et nouâ prole lætus, post Deum, magnas mihi gratias reportârit. Siue enim hoc fluxionis genus ab intemperie Renum calidâ, irritatâ vi expultrice, aut aliàs retentiuâ debilitatâ, siue ex aliâ causâ Catharrosâ, phlegmaticâ, aut biliosâ oriatur, indeque macies, perinde est. Cùm hoc vno Remedio

Gonorrhæa cum macie corporis.

materiæ ſuperfluæ per vrinam vel ſudorem educantur, qualitates noxiæ eius temperie contemperentur, ſanguis purificetur, ſpiritus vitales augeantur et venæ corroborentur, vnde neceſſariò hæc ſymptomata originem ducunt.

VXor Roberti Dixon Secretarij Dni. Henrici Montegue Militis aurati, Recordatoris Londinenſis, ex fætu mortuo, ardentiſſimâ et continuâ febri afflicta fuit, cum magnâ ſymptomatum congerie. Ad quam curandam tres Medici vocati omnia præſidia ex Artis methodo præſcripta, quantum ipſis poſſibile fuerat, vſurparunt. Sed quantum opis inde ſenſerit, hinc patet, quòd ab ijſdem denegatâ manu Medicâ, omninò derelicta fuerat. Cuius miſeratione et compaſſione ducta Nobils quædam Matrona, Domina Tanfilde, de meo potabili Auro ad illam miſit, quæ tum inſenſilis erat. Ex aſtantibus quidam miniſtrauit illi in os cochlear vnum, vnde ſudor blandus conſequutus eſt, ſomnuſq; inuaſit. Poſt ſomnum rediêre ſenſus et loquela amiſſa: repetunt cochlearia interiectis vicibus. Vnde ex Dei gratiâ omnis æſtus cum cæteris afflictionibus ceſſârunt, et in pauciſſimis diebus ipſa extra omne diſcrimen vitæ poſita videbatur. Verùm cum poſt paucos dies, ex incuriâ, nimium aeris frigidiuſculi hauſiſſet, incidit in ſtuporem quaſi Paralyticum totius corporis: Vnde omnia membra refrigerata, loquela et ſenſus debilitati, vireſque proſtratæ fuerunt. Tum, eadem Nobilis Domina, ipſi aurum potabile denuò propinari curauit, quo, ſudore mox perfuſa, profligatâ omni morbificâ cauſâ, ſanitati optimæ ſenſibiliter reſtituta eſt. Eadem, cum

annis

annis ſequentibus, iiſdem omnino affectibus tam calidis quàm frigidis poſt fœtus viuos editos affligeretur, vnico hoc noſtro auxilio vſa poſt Dei opem, ſemper ſana euaſit, adhuc ſuperſtes.

GEneroſa virgo, filia Nobilis viri Magiſtri Fizgarret, ætatis circiter annorum vndecim, Peſte correpta, ſolummodò Aurum potabile cum Eſſentiâ Auri accepit: atq; hinc omne periculum ex Dei nutu euaſit, benéq; ſanitati eſt reſtituta. Peſtis.

NVllum eſt dubium quin Aurum hoc potabile (vt genuinum promittit) ſi pluribus in luis illius peſtiferæ, omnium Morborum maxime horribilis, deſperatis caſibus tanquam ſummum Cordiale et Alexipharmacon propinatum fuiſſet, iiſdem ſalutiferum extitiſſet. Verùm ab eo tempore, quo hoc Arcano fruor, ea non fuit hîc Londini Epidemia, niſi ſparſim in initio huius vſus, quod hoc loco monendum eſſe duxi.

EX relatione ipſius generoſi Guilhelmi Bold de Comitatu Hamptoniæ, accepi, vxorem eius affectibus præternaturalibus quibuſdam detentam malè ſeſe habuiſſe per integrã ſeptimanam. Hinc cum apud Reuerendiſſi. Dominum Epiſcopum Wintonienſem ipſe conqueſtus eſſet, ſeſe ab eius R. Dig. accepiſſe Auri potabilis aliquam portionem: quâ propinatâ,

pinatâ; vxorem eius per alui ſolutionem magnam materiæ quantitatem per vices eieciſſe, indéque meliuſculè habuiſſe: Verùm cum idem affectus rediret, nempè materiâ morbificâ nondum ſatis euacuatâ, monuit maritus vt eodem Medicamento vteretur: quod cum ipſa renueret, rogata cauſam, alui ſolutionem ab auro potabili cauſatam, ſibi moleſtam adeò, vt ſe lecto continere non poſſet, prætendit: Alui autem ſolutione illâ ceſſante, cum peiùs ægrotaret, perſuaſit illi maritus vt denuò id aſſumeret. Atque ſic eodem auro potabili aſſumpto, alui ſolutione clementiſſimâ ſubſequutâ, perfectè reconualuit.

Febris maligna.

MAgiſter Guilhelmus Rowden, in Aula Regia Marſhallus, ſeptuagenarius, febri continuâ, cum æſtu maligno tenebatur; vehementiâ verò ſymptomatum, ac prouectæ ætatis imbecillitate victus, nullum ex aſtantibus agnouit, ità vt res ad extremum deueniſſe cum eo videretur. Tum, vt aliàs ſæpiùs, vbi nulla relinquitur ſpes, itur ad nos. Ego adueniens, contrà ſpem deploratum hunc è mortis faucibus eripio. Nam poſt propinationem potabilis Auri vnà cum Eſſentiâ, in conſuetis doſibus, vigor Medicinæ Morbi malignitatem euicit, vires reſtaurauit, æſtum extinxit, et materiam morbificam per debitas vias vrinæ, et tranſpirationem cutis, non ſine ſudore ſuperueniente, è corpore eduxit, ſanitatemque, quâ adhuc fruitur, induxit.

Magiſter

MAgister Guilhelmus Gore, Mercator transmarinus ac primarius Ciuis, Sexagenarius aut circiter, mensibus nouem febri quartanâ conflictatus, ac post multorum Pharmacorum ingestionem viribus omninò destitutus, cum omnem Medicinæ consuetæ vsum abhorreret, ex auditione cognitum habens, Aurum potabile nostrum nec iniucundum assumptu, singulare esse corroboratiuum, illud assumere primâ occasione voluit. Verùm ex Medicorum ipsi familiarium conceptâ ergà me inuidiâ dissuasus, per aliquot septimanas abstinuit, donec summâ necessitate tandem, nempe Morbi longitudine, et vehementiâ, virium collapsu, et frustraneâ aliorum remediorum non sine fastidio adhibitorum vsurpatione, cogeretur ad me mittere pro Auro potabili: quod cum aliquamdiu in consuetis dosibus assumpsisset, atq; hinc contrà inuidorum detrectationes manifestè sensisset vires sibi refici, quotidiéq; Morbum minui, ac penitus abigi: post id temporis hoc Medicamento adeò salutari, tùm ad suos suorumq; Morbos curandos, tùm ad sanitatem conseruandam, carere noluit; sed id hucusq; in possessione retinuit, et fæliciter vsurpauit. Quartana febris.

VT autem contigit cum prædicto viro, quòd ab inuidis calumniosè persuasus mentem alienam ab Auro potabili priùs habuerit, ità cum plurimis Nobilibus et generosis huius Regni vsu venit, quòd illi in summis suis ægritudinibus *hoc*

hoc lubentissimè vsi fuissent ad suam salutem, nisi ab iisdem calumniatoribus, Medicis quibusdam potius suo lucro quàm ægrorum vitæ consulentibus, forent à bonâ suâ opinione abalienati et retracti. Verùm Cordatiores, et quibus non vt pueris, terriculàmentum inane fieri potest, pro suâ discretione facilè distinguent, quid sibi bonum et salutare potiùs existat, quàm consultoribus huiusmodi lucrosum: quid ab invidiâ proficiscatur, quid à veritate. Atque ideò non semper illorum monitis obsequentes erunt, etiamsi ex liuore animi, tam benedictæ Medicinæ restiterint, et potiùs ægro sanitatem inuiderint, quàm sua placita reprobari concesserint.

Vrinæ stillicidium in prouecta ætate.

MAgister Mathæus Dale, Iusticiarius et Iudex, ætatis 76. annorum, affectu senibus multis consueto vexatus est, nempe perpetuo stillicidio vrinæ: vnde noctes insomnes diesque cum dolore transegit, vt vires tàm ex priuatione somni, quàm cruciatu continuo in illo senio facilè minuerentur. Vigesies et eo amplius in tempore somni vrinam reddere fuit coactus. Hic tantum leuaminis in Auro potabili inuenit, vt ab alijs Medicamentis quibuscunque omninò abstineret. Nam ex eius vsu, dolor et hæc molestia abierunt, et sanitas illi ætati congruens redijt; nec eius vsum reliquit, donec post aliquot annos in locum illum communem nulli hominum vitabilem, ex fato diuino concessit, annorum plenus.

Vxor

VXor eiusdem Septuagenaria, tabida ex Pulmonum vitio et tussi facta, eiusdem Medicinæ beneficio, quasi aliàs moribunda, per aliquot annos sustentata est. Tabes cum tussi.

DOminus Guilhelmus Hericke, Æques auratus, ex vxore suâ duas filiolas, vnam post aliam suscepit, quarum singulæ circiter vigesimam ætatis suæ hebdomadam Epilepticis convulsionibus correptæ, obierunt. Epilepsia. Hinc cum tertiam ex eâdem vxore natam haberet, nutricem, cuius lactis vitio reliquas obijsse existimabat, mutauit: aliâ in eius locum receptâ. Cum hæc filiola ferè decimamsextam ætatis septimanam ageret, similiter Epilectica facta est. Vnde Pater sollicitus de salute eius, cum audiuerat meo Auro Potabili eiusmodi infantulos à Convulsionibus sæpè curatos; Nutricem cum Infantula ruri degentes, ad se vocauit: tunc ad me quoq; misit. Huic infantulæ cum de Auro potabili et Essentiâ Auri aliquandiù dedissem (interim non neglectâ Nutricis suæ ratione) filiola benè liberata est, idq; circa tempus Veris. Verùm cum eandem Curam circà initium Autumni reiterari consulerem, vt ipsius Morbi radix extirparetur penitus, parentes fortè arbitrati, cum benè se haberet, non opus fore, aut fortasse admonitionis meæ immemores quod consului neglexerunt: Vnde in eundem Morbum recidisse suam filiolam animaduertunt. Hinc secundâ vice ad me miserunt, vt incœptam Curationem perficerem: quod et cum Dei gratiâ compleui,

pleui, et ab eo tempore exactis iam tribus annis, nullum paroxismum sensit.

Epilepsia.

AD eundem modum curatus est ab eodem affectu filiolus Domini Georgij Write Equitis Aurati, eiusdem Medicamenti efficaciâ ac viribus.

Chronica ægritudine desperatus.

IAnitor Domini Henrici Hubbard Equitis Aurati et Iudicis Regij, nomine Iohannes Vnet, ætatis 46. passus est ex Chronicâ ægritudine tantam virium deiectionem, loquelæ priuationem et sensuum debilitatem, vt pro iamiam mortuo haberetur, ac non solùm omnibus valedixisset, sed etiam Campanæ pulsasatio eius nomine iterata foret. In quo quasi mortis articulo consistenti Domina Hubbard, de Auro meo potabili aliquantulum adferri iussit, eiq; in os infundi. A quo ille, qui morti erat deputatus, vitæ restitutus est, ex Dei viuificantis virtute et gratiâ. De eiusmodi Raymundus Lullius libro de quintâ Essentiâ loquitur.

Mortuos appellamus non illos, qui simpliciter sunt mortui, sed secundùm quid, id est, secundùm opinionem Medicorum; illos nempe dico, de quibus vltimatè desperatur, ita quòd à Medicis et à vitæ actibus sunt derelicti in tantum, quòd etiam sensibus non vtantur, &c. Pro mortuis igitur reputati, si vitam ac vires recipiant Quintâ Auri Essentiâ, à mortuis reuixisse dicendi sunt.

Huc

HVc quoq; ſpectat alius vir ſenex, vicinus Nobilis Domini Ludouici Leuknar: cuius nomen Robertus Brodebottom, qui ad ſimilem ſeu extremum vitæ ſuæ ſtatum erat redactus, vt pro more, Campanæ ſonitus in Eccleſiâ, per horas aliquot auditus eius de cauſâ foret; Quâ de re cum ſciſcitaretur dictus vir Nobilis, ac ſenem ſuprà nominatum in agone exiſtentem animaduerteret, miſit ipſum aurum potabile quod ipſe apud ſe reſeruatū habuerat, ac hominem à morte ad vitam hoc modo reuocauit. Nam eo accepto in ſomnum incidit, et ſimul in ſudorem, à quo, ſenſus et loquela redierunt, et pòſt, ipſa ſanitas. Caſus deſperatus in ſene.

NObilis filia ac hæres Dni. Waltheri Coape Æquitis aurati, Exanthematibus ſiue variolis erupturis conflictata eſt non ſine periculo, cui ad expulſionem iuvandam propinatum eſt Aurum potabile in ſolitis ſuis doſibus: atq; hinc apparuêrunt Exanthemata, et ipſa pòſt benè conualuit. Exanthemata.

AD eundem modum quamplurimis alijs in Exanthematîs, variolis et morbillis hæc Medicina ad faciliorem eruptionem contulit. Nomina quorum recordor, ſunt ſequentia.

Generoſa Domina, vxor Richardi Ogle Ordinis Equeſtris.
Generoſa quædā fæmina à ſeruitio Dominæ Barret.
Generoſus Iuuenis et Aſſecla Domini Hen. Carye Equitis Aurati.
Eiuſdem Domini filiola in Morbillis.

Eiusdem filius et hæres in variolis.

Filiola Dni. Rich. Nortoni Equitis aurati, in Morbillis, qui, superueniente frigore, intrò repulsi magnum periculum intentabant: Verùm assumptâ Essentiâ Auri in lacte muliebri dissolutâ, ilicò conualuit.

Filiolus Pdwardi Cordwell Londinensis Ciuis.

Servus Magistrò Marshe Armigeri, qui tunc temporis habitabat in vico vocato Coleman streate.

Ancilla quædam inseruiens Magistro Roberto Dixon Secretario Dni. Henrici Montague Equestris ordinis.

Alia Ancilla inseruiens Magistro Iohanni Morris Mercatori.

Infans Magistri Price serui Regii.

Quotidiana experientia insuper testatur, quamplurimos difficili Exanthematum eruptione, tàm adultos quàm natu iuniores adeò periclitari, vt, licet Morbus per se non magnæ Curationis æstimetur, tamen in præsentissimum vitæ discrimen, ac ipsam mortem haud paucos conijciat: quibus si eiusmodi Medicina probatissima, quæ Cordi in corroborando, et malignam Exanthematum materiam expellendo, suppetias præstet, ad manum sit, ac in tempore et modo debitis propinetur; nullum erit dubium, quin Diuino fauente numine, expulsiuâ virtute auctâ, et materiâ expellendâ subtiliatâ, hoc vno eodemq; Medicamento fælicissimè euadent. Cuius vsus vti semper saluberrimus inventus est iјs qui assumpserunt, ita multis qui eo frui non potuerunt, et immaturâ et dolendâ morte in primo ætatis flore (non rarò Medicamentis à superficie ad Centrum, seu à cute ad Cor materiam reuellentibus

bus

bus irritati) ſuccubuerunt, abſque dubio ex Dei nutu proſperimos effectus demonſtraſſet.

NObilis Domina Dorothea Skot, vidua, ætatis 70. annorum, cùm vomitione continuâ quæ ex morbificis cauſis diutiſſimè collectis ortum habuit, affligeretur, nec quicquam cibi ac potus retinere poſſet, atq; hinc viribus extreme deiectis languida foret, Auro potabili accepto refocillata eſt: Vndè ſatis conſpicuum eſt, hanc vnam eandemq; Medicinam et interdum vomitiones, vbi à natura requiruntur, excitare, et eaſdem, vbi ſuperfluæ ſunt, ſedare. Vomitio continua.

MAgiſter Napper, Armiger, habitans Oxoniæ, ætatis 60. in Diarrhæam, vnà cum vomitione vehementiori incidit, quâ variè colorata et in magnâ quantitate tàm per aluum, quàm os eiecit, non ſine adſtantium ſtupore. Expertus Medicorum non ſolùm eius loci, ſed quoq; quorundam Londinenſium Curationes, nihil aut parum operis perſenſit. Nam cum diu ita maceratus eſſet, vſq; ad extremam euacuationem, et debilitationem totius corporis; licet tunc illa ſymptomata remiſerunt ad tempus; tamen vbi cibis ac potu vires aliquatenus recuperaſſet, mox in idem malum inciderat, per multas vices ſucceſſiuas per integrum annum. Tandem, quaſi deſperans de hactenus vſurpatis Remedijs, filium ſuum ad me ablegauit, vt et caſum patris exponeret, déq; meo Auro potabili quid ipſi apportaret. Hinc breui Morbus remittitur, et tandem vir dictus ſanitatem recuperauit, vt Oxonienſium plurimi norunt, et hîc Londini atteſtati ſunt hoc ipſum, non ſine omnium admiratione. Diarrhæa cum vomitione.

Puerperæ ſymptomata.

VXor Magiſtri Guihelmi Wiſeman Iuriſconſulti, poſt partum incidens in ſymptomata difficillima, nempe fluxum tàm per matricem quàm aluum, vnà cum perpetuis vigilijs et virium imbecillitate, vnde in præſentiſſimum vitæ periculum, prout in eiuſmodi puerperij caſibus accidere ſolet, coniecta, noſtro Auro potabili cum Eſſentâ auri, quibus aliquoties per vices ordinarias vtebatur, ſanitati integræ reſtituta eſt.

Febris Endemia.

DOminus Edwardus Barret Eques Auratus, in Comitatu Eſſexiæ quandoque commorans, vbi cum ex febri Endemiâ, iſtis locis vtpote paluſtribus, quotannis populariter graſſante bis diuerſis vicibus decubuiſſet, toties beneficio huius Medicinæ Aureæ ab iſtâ lue perfectè liberatus eſt. Nec ille ſolùm, ſed plurimi ex ſeruis eius, vltrà denos, diuerſis temporibus eodem Morbo laborantes, inter quos œconoma præ cæteris miſerrimè afflicta eſt, vt omnes de vitâ eius deſperarent; nihilominus ex Dei gratiâ eodem Medicamento breuiſſimè ſana euaſit. Sunt autem illæ febres iſtis locis ſatis moroſæ, quæ multos menſes plerumque perdurare ſolent, nec facile Remedium huic malo accommodatius inuentum eſt. Eodem modo innumeri ibidem ab his febribus curati ſunt, quos omnes recenſere non eſt huius loci: veluti quoque idem Morbus in Cantiæ Comitatu frequentiſſimus eſt, ijſdem ex cauſis, vbi ſæpiſſimè quoque noſtræ Medicinæ efficacia, eodem fæliciſſimo effectu ſat cognita eſt.

Magiſter

MAgister Temp. Sauage, Iuris Ciuilis Doctor eodem affectu Endemio febrili in Essexia decumbens, me ad se aduocauit pro huius mali Curatione. Ad quem accedens, antequam quid Medicinæ administrassem, video ipsũ incidisse præterea in Conuulsiones seu Contractiones partium extremarum, Manuum, Pedum, Oris, &c. Huic cum dosim vnam de quintâ Essentiâ auri in pondere quatuor granorum vnà cum Auri potabilis cochleari propinassem, post paucissimas horas symptomata ista grauissima, subsequente sudore copiosissimo, cessârunt; ac mox, eâdem Medicinâ reiteratâ, omni morbifico affectu liber euasit. Febris Endemia cum conuulsionibus.

IDem, anno præcedenti aut eo amplius à Morbo Chronico, quo diu afflictus, Medicorum eius loci, vt et quorundam Londinensium, consilio vsus, nihil inde leuaminis sentiens, adeò vt pro desperato haberetur, nostro Medicamento, et auxilio, post Deum, non destitutus, sed integrè curatus fuit: veluti plurimi eius ditionis, si opus sit, attestari possent.

HOc ipso anno iam currente, cum idem vir clarissimus febri malignâ populariter grassante hic Londini corriperetur, ad hanc quoq; Medicinam confugiens Dei auxilio præsentaneam inde opem reportauit ex assumptione illius per aliquot vices repetita. Vnde breui domum ab hinc per 17. miliaria se contulit. Verùm aeris aut motus repentinâ inoportunitate concitatus, in symptomata conuulsiua (quæ olim quoq; passus fuerat ab assumptis quibusdam Medicamentis non conuenien- Febris maligna.

uenientibus, incidit. Misit itaq; ad me denuò pro quintâ meâ Essentiâ Auri; quâ propinatâ omnes isti adfectus subitò sedati sunt et penitus sublati, valetudine integrâ mox subsequutâ.

Obstructiones viscerum.

THomas Driwood in Essexiâ, vir bene notus et sat locuples, ætatis 30. annorum, de Northokenden, ex occultis quibusdam obstructionibus, aliisque causis, languorem sensit diuturnum, vnde in maciem corporisq; absumptionem vltimam deuenit. Hic præsentissimam Dei manum in hoc Auro Potabili sentiens, sanitatem integram est consecutus.

In difficultate partus.

VXor eiusdem in difficultate partus, et imbecillitate post partum, accepit quoque hanc Medicinam, atque hinc speratum effectum, nempe sanitatem.

FIlia eorundem circiter quatuor annorum, diu quoque affectu molestissimo laborans, haustâ exiguâ quantitate Auri potabilis, vomitione eiecit viscosam et lentam materiam in notabili copiâ, vnde, cum nulla alia Remedia admitteret, mox bene se habuit, et valetudinem integram recepit.

Difficultas respirationis.

FIliola Iohannis Fanne Ciuis Londinensis in vico Aldersgate habitantis, quinq; nata annos, ex inveteratâ obstructione viscerum nutritionis, et thoracis,

thoracis, difficillimè respirans, Aurum potabile bibit vnâ solummodò vice, vnde per vomitũ, mucilaginosam, et vitri instar liquidi lentam materiam, quæ vel cultro dissecanda foret, eiecit, atq; sic sanior euasit.

MAgister Guilhelmus Snelling piscium Mercator, in plateâ Thamisis habitans, filiolum habebat ætatis vnius anni Morbo Caduco laborantem, sed frequentiùs, nempe vigesies vno die vexatũ: qui cum per aliquot dies ità miserrimè affligeretur, nec quid auxilij ab vllâ aliâ Medicinâ sentiret, paucis in diebus cum Essentiâ Auri à malo tàm horrendo liberatus est, nec ab eo tempore (ab hinc tribus annis) vnquam recidiuam passus est. Morbus Caducus.

ANcilla Domini Thomæ Smyth Æquitis aurati, circiter ætatis 22. annorum, grauissimis Convulsionibus et symptomatibus Epilepticis dies et noctes incessanter excruciata, Remedia aliorum, vtpote Clysteris iniectionem, nec non alia experta est absq; fructu. Tandem itur ad nos. Ego cum hoc Arcano, sanitatem, Deo dante, Morbo curato reduxi. Epilepticæ Convulsiones.

INfantula ætatis Anni vnius cum dimidio, filia Domini Edwardi Barret ordinis Æquestris, grauiter diu conquesta est de magno cruciatu et tormine ventris. Domina Paget Baronissa, Infantuli huius Auia dederat ei Cochlear vnum potabilis Auri. Illa in- Colicus dolor.

continenti euomuit crudam quandam materiam et pituitoſam, vnde benè ſe habuit per duas horas. Poſtea torquebatur vt priùs et fortaſſe vehementiùs: ſumpto autem Auro potabili, iterum euomuit, ſcilicet, viſcoſam materiam diuerſis coloribus tinctam; tunc dormiuit per horam integram. Subitò autem expergefacta è ſomno moribunda videbatur. Omnia enim Mortis ſigna comparuêre, cum animi deliquio, faucium lapſu, &c. adeò vt Domina Paget, per totum illud tempus Infantulam in amplexu et ſupra genua gerens, coacta fuerit cum violentiâ aperire eius os, et tertiâ iam vice infundere de Auro potabili cum Cereuiſiâ mixtâ, quod tum denuò vomitum promouebat. Erat autem iſta materia, in formâ nigræ et malè olentis mucilaginis. Poſteà autem bene ſe habuit Infantula.

Ex Morbo Maraſmus.

MAgiſter Tho. Allin Armiger, 60. annos natus languebat diu. Tandem viribus omninò proſtratis ad tabem vſq; meam implorat opem. Hic Auro potabili reſtitutus eſt integrè, idq; paucis in diebus abſq; vſitatâ Pharmaciâ.

Quartana.

MAgiſter Robert. Small Attornatus, et ſtudioſus Iuris, de hoſpitio vocato Fernifalls Inde, ætatis 35. per multos menſes quartanâ laborabat ſatis forti, Ictericus etiam erat: qui cùm à cæteris auxilijs parum aut nihil iuuaretur, Auro potabili aliquot vicibus aſſumpto integrè curatus eſt.

Similiter

SImiliter à quartanâ febri eodem Medicamento liberatus est Anthonius Tuttesham, 20. annorum, filius Anthonij Tuttesham generosi, de hospitio vocato Staple Inde. Quartana.

FIliolus Domini Iohannis Talesburrow Equitis aurati, circiter quatuor annorum, febri Endemiâ in Essexiâ populari decumbens, cum abhorreret ab omnibus alijs assumendis Medicamentis, accepit Essentiam Auri, nec non Aurum potabile aliquot vicibus, et perfectè curatus est. Febris Endemia.

FIlia Domini Arthuri Capel Equitis Aurati, circiter 14. annorum ætat. post ægritudinem diuturnam in tabem et virium absumptionem incidit: Pro quâ pater ad me misit, et de Auro Potab. aliquid expetijt, quo illa breuissimè ex Dei gratiâ, optimam valetudinem recepit.

ELizabetha Elward famula et cognata Edwardi Rugham, Peste infecta fuit. Cum itaq; Nobilis vir Dominus Kneuet Baro, *Aulæ Regiæ Londini* præfectus, ipsi Edwardo Rugham, qui inseruiebat dicto Baroni in Aulâ Regiâ, de Auri mei potabilis viribus in hoc casu narrasset, ad me missum fuit pro eo, quo, dicta Elizabetha perfectè reconualuit. Pestis.

Paralysis.

FRanciscus Wonnam de Darkin in Comitatu Surreij, Colonus, ex Paralysi et neruorum resolutione totius corporis laborabat. Huic Mr. Guilhelmus Radcliff de Darkin, Armiger, nonnihil de Auro potabili, quod pro suo vsu contrà Calculum magno cum sui leuamine à me acceperat, propinauit; vnde ille ab affectu grauissimo liberatus est, ità vt manibus et pedibus pro libitu vti posset, vt prius.

Paralysis linguæ.

INuenis quidam generosus, ætatis circiter 17. annorum, nomine Iohannes Studolf, moratus in ædibus matris suæ viduæ prope Darkin prædict. Paralysi linguæ vnà cum vomitione alimentorum correptus fuit. Ad quem vocatus, cum ei per tres ferè dies præsens, de Auro nostro potab. iteratis vicibus propinassem, loquela redijt, vomitus cessauit, et breui reconvaluit. Verùm, vt intellexi ab eius amicis, anno inde exacto, in eundem Morbum recidit: quo, antequam pro Medicamento mittere potuerat, extinctus est.

Asthma cum tussi.

MAgister Iohannes Coles, aliàs Capitaneus Coles dictus, 44. annos natus aut circiter, incidit in grauissimum et diuturnum affectum Pulmonum, cum Asthmate et tussi, necnon sputatione purulentâ: vnde in tabem et corporis absumptionem deuenerat: qui continuo Auri potabilis vsu perfectissimè sanitati restitutus est.

Seruus

SEruus Domini Edwardi Barret Equitis aurati, cui nomen Henricus Smith, loquelæ vſu ex Paralyſi deſtitutus fuit. Ad quem curandum miſit ad me eius Dominus iam dictus pro Auro potabili. Quo recepto, eiq; per aliquot vices propinato, valetudo integra ipſi rediјt, cum ſermone. Paralyſis linguæ.

SErvus Domini Thomæ Smith Equitis aurati, Quartanâ febri aliquandiu afflictus, cum nihil ſibi proficuum ſenſiſſet ex Remedijs quæ adhibita fuerant, tandem Auro potabili perfectè curatus eſt. Quartana.

VXor Magiſtri Seabright generoſi viri Londini benè noti, 60. annos vel circiter nata, diuerſis affectibus, vtpote Convulſionibus, Paralytico ſtupore et ſenſuum diminutione ſæpenumerò vexata, aliquoties releuata fuit vſu Auri potabilis noſtri. Quod vt eo maiores vires in tanta materiæ copiâ exerere poſſet, monui, vt de Eſſentiâ Auri ſæpe quid aſſumeret. Ex cuius aſſumptione eiecit Melancholicam et nigram materiam copioſam; A quo tempore dictis ſymptomatibus nunquam perturbata fuit. Convulſiones cum ſtupore.

M Magiſter

Obstructio viscerum.

MAgister Iohannes Sherington Londinensis Mercator filiolum habuit circiter tres annos natum: Cui aliquandiu ægrotanti et emaciato dederunt quædam contrà vermes, sed absq; effectu, quia omnia peiora reddi visa sunt. Verùm postquam de Auro potabili nostro per aliquot vices accepisset, vomitione materiam viscosam et crassam eiecit, vnde obstructionibus viscerum reseratis optimè reconvaluit.

Contra abortum.

VXor eiusdem Iohannis Sherington imprægnata, propter accidentia quædam abortum verita, idem Medicamentum sumpsit, et bene suo tempore sanum fœtum edidit. Ex quibus apparet hoc Medicamentum esse diuersissimarum virtutum: nempe fœtum mortuum, vt aliquoties retulimus, expellere: et viuum conseruare, ne ante tempus expellatur per abortum.

SImiliter iam memorata recens nata filiola, sextum agens mensem ætatis, ægritudine correpta est vehementi: Cui idem, auxilium Medicum præstitit.

Vidua

VIdua Magiſtri Henrici Coles habitans in vico vocato Colman ſtreate, tum recens ex Peſte mortui, cum ipſa prægnans ſimul à morte Mariti contagio infecta eſſet, et reliqua auxilia tàm pro ſe quàm fætu vſurpanda in hoc caſu nimis fortia reformidaret, (quippe quæ abortum abſq; dubio et mortem ipſius atq; fætus acceleraſſent) vſa eſt ex Dei nutu meo Auro potabili vnà cum Eſſentia; et illa vnà cum fætu ſaluata et liberata eſt. Peſtis in prægnanti.

MAritus obiit; vxor eodem Morbo occupata ſaluatur: quæ aliàs mortis cauſam, nempe fætum apud ſe geſtauit. Nihil hic niſi manus Diuina videtur; quæ per Aurum potabile mirabiliter operata eſt. Taceant itaq; inuidi, et Dei miracula ſpeculentur.

EDmundus Nuſum habitans propè Charingiam Crucem ante Aulam Regiam, ætatis 40. Chronico diu laborabat Morbo. Tandem in grauiſſimo ſuo affectu, vocauit ad ſe Medicum huius Ciuitatis, virum ſatis doctum et notum: qui aſſiſtens ſuâ operâ patienti in præſcribendis et porrigendis conſuetis Remedijs non defuit: adeò vt nihil intentatum relinqueret, quod exiſtimaret ipſi profuturum. Interim cum nihil proficeret, vxori ægrotantis mortem viro ſuo in propinquo eſſe nunciauit. Tum miſertus huius, Nobilis quidam vir ægri vicinus, miſit ad me ſuum ſeruum vt ad dictum patientem venirem. Venio, et Morbus Chronicus.

Pharmacopœum ante ostiũ inuenio, qui me his verbis affatur: In vanum laboras. Respondeo: Etiamsi nihil fortè profuturus sim, certè obesse illi nolo. Ad ægrum cum accessissem, nec aliquam spem vitæ superesse perspexissem, nihil illi aut astantibus pollicitus, dedi tamen aliquantulum tentandi gratiâ de Auro potabili, idq; iteratis vicibus singulis ternis horis, per totam iam instantem noctem. Vndè ex Dei gratia, letho propinquus et quasi destinatus, reuixit, reualuit et restauratus est, non sine omnium admiratione adhuc superstes.

Casus deploratus.

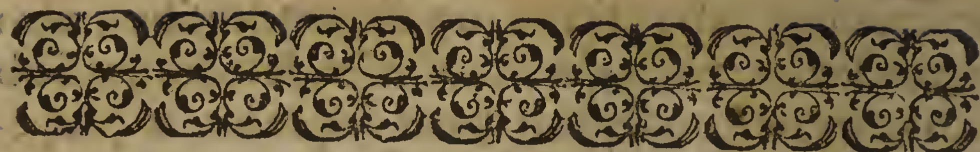
MAgister Guilhel. Parkinton generosus, propè ibidem habitans, et satis notus, periculosè decumbens, eodem Medico vsus est per longum tempus. Ipse quantum possibile fuit, Remedijs omnis generis curationem instituit: æger tamen neutiquam leuatus est. Imò deploratus est habitus à Medico ipso, à Coniuge alijsq; amicis. Ad quem tandem vocatus, propinaui quoq; ei nostrum Aurum potabile, maximè verò Essentiam auri; et sic Deus ille qui vulnerat et sanat, qui in fauces mortis nos inijcit, et iterum eripit, per hoc medium hunc virum integræ restituit sanitati, vt adhuc viuat.

Febris acuta et ardens.

FIlius Pharmacopolæ paulò antè nominati, cui nomen Nathan Darley, correptus quoq; Morbo grauissimo acuto, nempè febri ardente, vsus est non solùm iam nominati Medici, sed plurimorum quoq; aliorum auxilijs; quibus parùm proficientibus, ac

ac omnibus cum Patiente in peius tendentibus, cùm omnis ſenſus et loquelæ vſus abeſſet, et mors quaſi ob oculos ægroto verſaretur; pater deſperans et properans ſub mediâ coucione diei feſti, ad me venit, opémque meam poſtulauit: cui volens cum morem gererem, ægróque de Auro potabili propinaſſem, idque aliquoties repetiiſſem, ille mox ex Dei gratiâ refocillatus, vires et ſanitatem recuperauit.

EX quibus proximis tribus caſibus, quaſi ab vno eodemq; Medico, in vno quaſi vico ſeu loco ac ferè tempore derelictis, et ab vno Auro potabili demum curatis, quilibet perſpicere poteſt, me non niſi vocatum acceſſiſſe tum, cum omne auxilium humanum ægris denegatum eſſet ab aliis, et noſtram Medicinam ſingularem benedictionem à Deo optimo Max. accepiſſe. Vnde non invidiâ et calumniis proſequenda et extenuanda, ſed pro Dono Dei ſingulari honoranda et æſtimanda ſit. Ne quis autem ideò faſtidiat hoc Medicamentum, quòd vnum et ſimplex, multiſque Morbis et ægris accommodatum ſit: ſed ideò magis extollat et in precio habeat: quià quò quid ſimplicius, eò veritati, quæ ipſa ſimplex, proximius, et econtrà. Adhæc, vulgò dicitur, Fruſtrà fit per plura quod poteſt fieri per pauciora, vt in omni vitâ, ſic quoq; in Medicinâ. Hinc Damaſcenus inquit, Scelus eſt, vti compoſito, vbi ſimplex Medicamentum profuerit.

X hactenus productis, et lectori candido abſque vllo fuco fideliter partim ex Anglicano ſermone tranſlatis, partim in formalibus ſuis retentis teſtimonijs, quilibet, (quem non à veritate fallax opinio aut praua diſtorſit natura, inuidiæ Morbo penitus obſeſſa) iudicare et diſcernere poterit, an non hæc noſtra Medicina, Aurum Potabile veriſſimè dicta, ſit ex maximè ſalutaribus, tutis et efficaciſſimis Remedijs, quæ hodierno die ſunt in vſu; tum ad Morbos deploratos, ſpe ferè omni abiectâ, humanoq; auxilio denegato, curandos, vireſque ægrorum mirificè refocillandas cum Cordis ſingulari corroboratione: tum ad cuiuſque ſanitatem conſeruandam et retinendam. Quod ſi ita eſt, videntur illi ipſi qui me hactenus contrà Dei mandatum, Chriſtianam charitatem, veritatis amorem, proximi neceſſitatem, et fortaſſis etiam contra, propriam conſcientiam odio plus quam viperino proſecuti ſunt, meaque omnia veraciſſima facta et dicta pro nihilo habuerunt, et in chartis ſuis maledicis mille modis me hucuſque onerârunt: non ſolùm mihi, ſed omnibus bonis, tàm ſummæ quam infimæ ſortis hominibus, maximam et deplorandam iniuriam intuliſſe; Mihi; quòd veritatis amanti, et opera charitatis exercenti, in faciendâ hac Medicinâ alijſque communicandâ, conuitia pro honore, contumeliam pro labore, et blaſphemiam pro munere retulerint: Bonis quibuſcunque, quòd pro ſuo poſſe impedire conentur, ne hoc illis miniſtretur

ad

ad sanitatem recuperandam (quod multoties efficacissimè opitulatur vbi alia quæcunq; remedia omnino sunt frustranea.) Verùm ille, qui Cordium scrutator est et Iudex, vt illis liuidis viperis secundùm merita faciet recompensationem; sic synceris et beneuolis Donorum Dei veritatisque ipsius amatoribus, secundùm gratiam et misericordiam suam, quæ est vita et salus in Christo Domino nostro, largissimè concedet. Quòd si respiciamus ad antiquorum medicorum, longe suprà Galenum, ætatem, et quorundam medicamenta rarissima, inueniemus à proposito nostro non multò alienum illud, cuius meminit Quintus Curtius libro tertio in rebus gestis Alexandri Magni, qui cum difficillimo et lethali ægritudine detineretur, et Remedio præsentissimo indigeret, nec admitteret in medicando moram, quia ad certum diem cum Dario hoste manum conserere promisisset, consilium iniuit cum amicis suis ac Medicis, quibus vteretur Remedijs in hoc perdito statu. Visitata Pharmaca invalida reputauit: ignota, non admittebant Medici. Vnus tamen ex eis, nomine Philippus Acarnanus, pollicitus est concinnare Regi Medicinam et securam et satis efficacem, licet reliquis Medicis incognitam. Parmenio autem, quem Alexander maximè præ cæteris suis nobilibus fidelem sibi adiunxit, Regem dehortatus est, ipsique suasit vt à Philippo præcaueret; illum mille Talentorum munere à Dario esse corruptum. Verùm Alexander post mirabilem sui à Morbo liberationem per Medicum dictum, in calumniatorem animaduertere, quem propter proditionem post occidi iussit, Medicunque fidelissimum suæ post Deum sanitatis authorem præmijs decorare. Cuius Medicinæ operationem nostræ non absimilem, dicto loco in hunc modum legimus. *Vt verò Medicamentum se diffudit in venas,*

nas, sensim toto corpore salubritas percipi potuit: Primò animus vigorem suum, deinde corpus quoque expectationem maturiùs recuperauit: quippe post tertium diem quàm in hoc statu fuerat, in conspectum Militum venit, nec avidiùs ipsum Regem, quàm Philippum intuebatur exercitus, pro se quisque dextram eius amplexi grates habebant, &c. Hæc ille. Similiter satis ab experientiâ et rei veritate innotuit, quòd hoc nostro Medicamento quamplures vel eodem Morbi genere, quo Alexander ille releuatus, vel similibus aut grauioribus decumbentes Heroes, Nobilesque fæminas, ab alijs Medicis derelictos, et desperatæ vitæ, breuissimo tempore ex Dei nutu curauerimus, et optimæ sanitati restituerimus. Idcircò vos, vt Nobili prosapiâ ità ingenio ornatissimi viri, quicquid à calumniatoribus contrà me mouetur, pro nihilo æstimabitis: qui, non tàm vestram salutem, quàm meam perniciem: non tàm rei veritatem, quàm propriam vtilitatem respiciunt: vosque potiùs sopori perpetuo consecrarent, quàm vel tantillum ab inuidiâ suâ recederent. Vestrum erit, album à nigro, falsum à vero, et lumen à tenebris discernere; méque, veritatemq; ipsam patrocinio vestro defendere et vindicare. Quòd si quis vestrûm circa quædam iam prolatorum dubitet; En habetis nomina singulorum in quibus de veritate inquirere poteritis, veluti et scripta authentica plurimorum apud me videbitis. Hoc sat scio, omnes honestas personas, hoc Auro potabili curatas et sanatas, tantum Deo gratiæ habituras, vt agnoscant in hoc Dei beneficium, nec cum nouem illis ingratis, à Saluatore immediatè restitutis, perpetuo silentio præterituræ, ne dicam contrà conscientiam denegaturæ sint. Ab ijsdem discere licet, quòd omnibus hoc profuerit, nec vlli nocuerit; quòd tàm tuta, quàm efficax et iucunda sit Medicina, et verè Regia, cuius est benefa-

benefacere omnibus, et ab ingratis non benè audire. Producant calummatores contraria, ac producta à nobis tenebris obliuionis inuoluant, si poterunt: aut pudoris et conscientiæ propriæ non immemores, taceant in perpetuum. Non has Curationes Medicinales verè reales, et hominibus ægris derelictis vtilissimas, cum suis tricis et quisquilijs grammaticalibus (quibus si verba subtrahes, nihil rerum dixisse videbis) ad nullam rem nisi excitandas rixas, et veritatem obfuscandam aptis, delebunt. Imò illæ in honestorum omnium mentibus insculptæ manebunt, cum horum maledicæ chartæ non oculis aut auribus dignæ, sed alijs vsibus vilioribus mancipandæ censebuntur. Ne vnicum inuidi illi casum referre poterunt, in quo hæc Medicina occasionem noxæ alicuius præbuerit: à quâ tamen aliæ præstantissimæ compositiones veterum, vt Theriaca, Mithridatium, et innumeræ aliæ non semper sunt immunes, præsertim si in manus imperiti inciderint. Non omnibus, quibus vnquam propinata est, (dicent fortasse) profuit ad vitã, quoniam aliqui mortui sunt. Verùm his respondeo: Mortis eorum, Medicinam hanc non fuisse causam: Sed Morbum lethalem et derelictum ab alijs. Sciant omnes (inquit Hippocrates) Medicinam mala omnia tollere non posse. Fatale enim punctum evitare nemo potest. Impedimentum igitur non est in Medicinâ ipsa, sed in imperscrutabili Dei consilio, qui non vult vt ex omnibus Morbis curari possint omnes ægri; cùm interdum illi nec corpus ab intemperantiâ, nec animam à peccatis (quorum merces mors est) liberari expetant.

Obiectio.

Solutio.

Hipp. lib. de Arte.

DE TERTIA *PARTE QVÆ* continet vſum huius Auri Pòtabilis.

QVod Philippus Macedonum Rex olim de Auro dixit, eo omnes Ciuitates, arces, propugnacula, caſtella etiam munitiſſimi oppugnari et expugnari poſſe: id nos, vtiliori ad hominum ſalutem modo, de Auro Potabili verè affirmare poſſumus: quòd (nimirum) vires eo corroborari, Morbus eijci, velut hoſtis, corpus, in ſtar Caſtelli in ſanitate conſeruari poſſit, dummodò ritè adminiſtretur, quod eſt Medici Dogmatici. Hîc enim veluti Capitaneus æquè contrà hoſtem ijſdem legibus, artibus, ſtudijs, ſtratagematis et apertâ acie pugnare tene tur, nec minori authoritate aut gloriâ. Hoſtes autem inuiſibiles et ex inſidijs pugnantes, quo ſunt perniciòſiores viſibilibus et in aperto conſtitutis: ita et Morbi atrociores ſunt quibuſcunq; alijs externis inimicis, quippe qui ciuile et inteſtinum bellum intra ipſa hominis viſcera moueant. Ex quibus ſi Medicus

Medicus victoriam seu stratagemate seu apertâ vi reportet, non immeritò AEsculapio debetur gallus, victorique brauium. Verùm prout belli gerendi contrà hostes armatos nunc longè aliud est institutum quàm antiquitùs, inuentis tot nouis bellicis machinis et armis, vti stultum sit ad Arietes et onagros, et eiusmodi antiquorum nostro tempore redire: ita quoque contrà hostes corporis ipsissimos Morbos, etsi vetus pugnandi ratio non omninò reijciatur: tamen si qua noua auctaria ei accesserint, quale inprimis est hoc Aurum Potabile, inter alia rariora Chymica rarissimum, insanum videtur ea velle spernere, et ad vulgarissima et viliora et effectu et pretio, recurrere. Sint Militibus machæræ, frameæ et pugiones, quia hæc vetusta arma, vt et clypei et vmbones: at ne negligantur interim Tormenta et Bombardæ quas Muschettas vocant, cum sint noua: imò hæc illis præferantur, prout effectus mirabilis harum demonstrat. Ita in suo precio maneant Electuaria, syrupi, pillulæ et pulueres quicunq; ad Morborum expugnationem probati longo vsu. At ne Aurea vis, quæ sẽper celebratissima fuit, inter postrema recenseatur; quæ cum in Auro potabili sese exerat, hoc Medicamentum cæteris vt longè preciosius, ita efficacius existit. Antiquis Militibus dura lex posita fuit, non cedendi, at gnauiter pugnandi contrà hostes. Medicis Dogmaticis et in Academijs promotis sua conscientia Iuramento Hippocratico firmata itidẽ suadet, iubet et vrget, non cedere Morbis quocunq; modo: at in eorum expugnationem velle vti efficacissimis quibuscunq; remedijs, siue veteribus, siue nouis, dummodo tutis et iucundis, absq; alterius præiudicio, seu inuidiæ seu præeminentiæ. Hippocrates Imperator, Galenus Rex, Auicenna Princeps nobis omnibus placeat. Interim, Dies Diei magister est, nempe posterior prioris, et

quælibet ætas habet ſuos riuos donorum ex immenſo illo omnis boni fonte, Deo, ſcaturientes. Inter quæ hoc noſtrum Aurum potabile, ad hominum Morbos curandos vtiliſſimum non minimum eſt. Ideoq; non niſi à Momis (qui nihil probant, niſi quod ipſi fecerint) aut Mimis (qui huic ſimile aut longè præcellens ore promittunt, re non præſtant) aſpernandum erit; quales inter Medicos Dogmaticos, qui habentur pro ſtrenuis et expertis viris, inueniri non opinor. Cum verò quilibet ex ægris, aut etiam ſanis, qui nobiſcum hoc vtiliſſimo Dei dono ad hominum ſalutem conceſſo, vti et frui cupiunt, præſentem Medicum doctum vbicunque habere nequeant, quamuis ex antè dictis Epiſtolis et relationibus ſatis de vſu conſtet: tamen hac tertiâ et vltimâ huius libri parte, de eo, ſeu vtendi modo, adiectâ Morborum et ſymptomatum ſingulorum quibus commodiſſimè adhiberi poſſit, enumeratione (velut promiſimus) tractabimus.

Eſt autem hæc noſtra Medicina in triplici differentiâ ſeu formâ, ne quis erret in nominibus vel adminiſtratione ejus. Primò, quando ſolutio Auri eſt facta ſuo proprio menſtruo, tum, menſtruo detracto vſq; ad conſiſtentiam gummi liquidi coloratiſſimi (vt Lullij vtar verbis) et vnctuoſiſſimi, affunditur ſpiritus vini, qui hinc tingitur colore ruberrimo, et ſeparatis fæcibus albis manentibus in fundo, conſeruatur per ſe in vitro, vocaturq; Tinctura Auri Medicinalis. In quâ formâ poteſt tranſmitti et geſtari etiam ad remotiora loca leuiori onere, et abſq; ſui corruptione diutiſſimè eſt perdurans. Atq; hanc conſtituimus primam formam.

Prima forma.

Accipitur iam huius Tincturæ vncia vna, diluitur cum vncijs ſedecim vini potentis, aut Hiſpanici aut alterius albi: tunc nominatur Aurum illud potabile cuius toties fecimus mentionem. Et cochlear vnum

Secunda forma.

aut

aut duo pro vice, vel etiam vnciam vnam in prædictis Morbis adhibuimus, aut adhiberi debere statuimus. Sit hæc secunda forma.

Tertia forma est, cum spiritus ille vini ita tinctus ruberrimo colore, lento igne balnei abstrahitur, dein vitrum transfertur ad cineres, et edistillatur phlegma ad siccitatem materiæ. Tum denuò recens vini spiritus superfunditur: materia soluitur: humiditas vt suprà edistillatur donec materia sicca sit vt pulueriseturi: rursus fæces in vitro remanebunt. Istudq; opificium toties repetitur, segregatis semper subsidentijs ac fæcibus, donec nullæ ampliùs fæces in solutione remaneant. Tum demum materia ad summam puritatem reducitur, et Essentia Auri nuncupatur. De quâ, 2. aut 3. grana, aut ampliùs pro Morbi ratione, cum aquis aut liquoribus accommodatis administrare sum solitus. Tertia forma.

Qui itaq; desiderauerint de hac Aureâ Medicinâ habere aut vsurpare, poterunt eam vel vt Aurum potabile, vel vt Tincturam Auri Medicinalem, vel vt eiusdem Essentiam à nobis accipere, et suis vsibus diuersis accommodare.

Aurum Potabile cum vino mixtum, in omnibus Morbis absq; vlteriori permixtione aut additione, satis est conueniens in nostris regionibus, vbi (cum temperatior sit äer etiam æstiuus) in vino datũ est affectibus calidissimis, in quibus plerumq; exoptatum refrigerium post id, magis quàm post vlla Iulapia, aut cremores, liquores aut aquas ex violis, hordeo, amigdalis et similibus sequutum est: vt patet ex nostris et aliorum experimentis suprà notatis. Nihilominus, vbi äer intentior, et consuetudo loci, aut Medici præsentis discretio suaserit, temperari poterit hæc mixtura cum aquis appropriatis, aut in eis omninò ministrari.

Vbi verò æstus vehemens, vel aliàs Morbi aut personæ necessitas requirit, vsus erit crebrior et aptior Tincturæ ac Essentiæ: quia vtraq; cum alijs pro libitu permisceri poterunt: nempe cum frigidis et appropriatis: Tinctura cum liquidis, Essentia cum siccis aut liquidis pro arbitrio sumptis.

Duplex itaq; vsus, primò in sanis; secundò in ægris, vt duplex Medicinæ Practicæ finis: aut sanitatem præsentem conseruare, aut amissam restaurare.

DE VSV AVRI POtabilis in ſanis.

OMnes Medici, tam qui partim ex priori noſtro Tractatu, partim hîc in præcedentibus citati ſunt, quã innumeri ferè alij, quos nominatim non advocauimus, conueniunt in eo, quòd Aurum potabile, ad ſanitatem cuiuſq; conſeruandam in quacunq; temperie corporis humani, ſit vtiliſſimum: quòd imminentes Morbos prohibeat: Cor, ſpiritus vitales et vires reſtauret, ſanguinis boni generationem adiuuet, atq; hinc virile ſemen augeat, et ad generandi actiones in vtroq; ſexu mirificè faciat, ſterilitatem remoueat, abortum in fæminis præcaueat, partum acceleret, canos retardet, ſenium immaturum emendet, Iuuentutem vegetiorem inducat et conſeruet. Hæc adeò ſunt nota partim antedictorum rationibus, partim proprijs et ſecretis experientijs, vt nullâ hîc probatione egeant. Adhec, ab Epilepſia, Apoplexiâ, Leprâ, Hydrope, Cancro, Arthritide, Febribus omnis generis, tàm iuvenes quam ſenes ex parte præſeruat. Et in ſummâ, omnibus affectibus ſeu Morbis à materiali cauſâ orituris, quocunque nomine appellentur, reſiſtit, et materiam antecedentem et ex quâ generari poſſent, ſubtrahit per vias Naturæ conuenientes.

Hi,

Hi, qui ad ſanitatem conſeruandam eo vti volunt, ſaltem ſimpliciori modo, id aſſument: nempe, ſi id fieri poſſit aut libeat, in lecto; ſin minùs, extra, pro vice cochlear vnum aut duo ieiuno corpore, quò ſæpiùs eo melius. Si enim quiſquam id ſibi vtile fuiſſe ex binâ vel ternâ aſſumptione, ſentiat, eius doſin augere vel minuere poterit. Nihil enim periculi eſt in aucta doſi, modò omnem mediocritatem non excedat; vt eſt in Croco, Theriacâ et alijs Cordialibus, aut purgantibus. Si quis etiam vnâ horâ aut duabus ante prandium aut cœnam, aut etiam veſperi dormiturus (conciliat enim ſomnum, et digeſtionem abſoluit) eâdem quantitate aſſumat, pro neceſſitatis aut inſtituti ratione; in eo non peccabit. In Morbis qui ad motum lunæ reguntur, præcauendis, vt Epilepſiâ, Menſium inordinatione ſuis temporibus; contrà illam, tribus aut pluribus diebus ante Nouilunium et plenilunium: contrà hos, quibus diebus inſtare ſolent.

Quod ſi verò quis, vt euidentiùs operetur, non erit contentus hac ſimplici aſſumptionis formâ, ſed cum quibuſdam ex proprietate Morbum præcauendùm reſpicientibus vti malit, ille, vt antè dictum, ex Medici præſentis conſilio, eiuſmodi quodlibet, adiungat.

DE

DE VSV AVRI POTABILIS IN AEGRIS.

IN ægris, Dosis est eadem, aut paulò maior, vel etiam minor, pro personarum et morborum respectu. Cōmuniter datur cochlear vnum de Auro potabili: guttæ aliquot de Tincturâ, permiscendâ liquori: grana 2. aut 3. de Essētiâ. Vbi dosis maior necessaria sit, duplicanda est, aut triplicanda simplex, seu duo cochlearia vel tria, vsq; ad vnciam vnam de Auro potabili dantur. De Essentiâ, ad grana quatuor ac sex: De Tincturâ eodem respectu. In extremè debilitatis aut nauseabundis, primò dimidia dosis, vel tertia pars eius sufficit, quæ deindè augenda pro viribus, quemadmodum hæc omnia ex antè relatis exemplis satis clarè apparent. Conuenit etiam Infantulis Essentia Auri. Accipiatur eius granum vnum, soluatur in lacte muliebri si placet: huius mixturæ pauxillum, et postea plus, securè datur secundo aut tertio post partum die: Atq; æquè securè potabile Aurum in mediocri quantitate cum liquore mixtum. Dosis.

Singulis horis, binis aut trinis interiectis, iuxta Morbi exigentiam securè repetitur medicina pro libitu toties, donec effectus speratus consequatur, Morbus decrescat, viresq; augeantur. Quoties.

Datur omni tempore, mane plerunq; ieiuno Stomacho, aut duabus horis sub prandium aut cœnam: Etiam in nimis repleto ventriculo post Epulas contra indigestionem. Digestionem enim absoluit, et Morbos præcauet, qui ab indigestione proueniunt. Ad conciliandum somnum noctu datur, aut aliàs vrgente necessitate, quacunq; hora. Quando datur.

O Effectus

Effectus. Effectus huius medicamenti sunt, Cordis corroboratio; spirituum vitalium atq; ipsarũ virium infirmarũ restauratio, idq; semper quantum homini possibile: quod tàm astantibus quàm ægro innotescit, et ex somno leuiori insequente vt plurimùm: velut etiam ex doloris mitigatione, vel symptomatum vehementium sedatione percipitur. Sæpè sudor superuenit: nonnunquàm vomitio: aut vrinæ copiosa emissio: aliquando, licet rarius, alui subductio: eaque omnia pro Morbi, partium, et ægri differentiâ ex naturæ motu, qui motus hoc Medicamento adiuuatur, contingunt.

Atq; hæc de simplici eius administratione sufficiunt. Verùm etiamsi hæc Medicina suâ virtute ad quoscũq; Morbos curandos ex Dei gratiâ multum præstet auxilij, veluti ex adductis exemplis, vbi rarissimè quid aliud præter hoc adiectum est, satis constat: tamen cum sit diuersitas ingeniorũ, naturarum, Morborum, temporum, locorum et gentiũ, et suus cuiq; mos laudabilior videatur, ne accusemur ab alijs, tanquam omnium aliorum Pharmacorũ vsum negligamus aut contemnamus; nos prout antehac sæpè protestati sumus, committimus hanc Medicinam quibuslibet rationalibus (non inuidis) Dogmaticæ sectæ Artificibus et Medicis, vt pro suo arbitrio et judicio, quæ videbuntur ex vtilitate ægri futura Remedia, huic adiungant et vsurpent, quemadmodũ in alijs magnis Medicinis factitatũ fuit. Illis enim nihil præscribimus, nec quicquã cõtrà rationem aut Methodi ordinẽ imponimus: dum tamen nostræ Medicinæ operationem, non interrumpi aut impediri patiãtur ab alijs. Hi nouerunt vbi præsentes sint, qualia, quâ quantitate, ordine, tẽpore et loco, cui Morbo et ægro cuiq; conueniant, aut non: quid faciẽdum, quid omittendum fuerit. At vbi eiusmodi non sint ad manum, veluti in prædijs aut rure, alijsve locis, nos breuem quandam admonitionem hinc addemus.

Notum

NOtum eſt Medicis, qui Chymicos libros vel leuiter attigerint, iiſq; non omnem fidem (veluti increduli quidam præpoſterè faciunt) abrogârint, quid de effectu, efficaciâ et vſu Medicinæ illius vniuerſalis multis in locis decantatum ſit; ita vt à nobis eius rei teſtimonia produci non ſit opus. Ea Medicina, vt antehac confeſſi ſumus, ſupremum ſuum finem conſecuta eſt. In mineralibus enim, non ſolùm humanis corporibus ſuos effectus laudabiles exerit. Vt patet in illis Raymundi verbis: *Quinta Eſſentia Auri remanebit in fundo vaſis puriſſi. et ſeparata, ſpiſſa ad modum mellis ſiue gummi coloratiſſimi et vnctuoſiſſimi, valens mirabiliter ad omnem humanam ſcilicet et Alchymiſticam Medicinam.* Hæc autem noſtra non tam ſublimem in gradum eſt exaltata, ſed ſaltem humanorũ corporum curationi eſt deſtinata. Veruntamen cum vtraq; quicquid laudabilium virtutum habeat, ratione aureæ formæ æquatæ et temperatiſſimæ poſſideat (quum ab vno fonte et fundamento utraq; deducta ſit) hinc non immeritò eundẽ vſum huic noſtro Auro potabili, quem Lullius ſuo lapidi, aut Medicinæ, aſſcribendum putamus. Si enim cauſa agens et effectus conueniunt, et non ſunt genere diſpares, quis de vſu dubitabit? Quicquid igitur Lullius in libro Mercuriorum, cap. 26. de modo adminiſtrationis ſuæ Medicinæ ſeu aquæ aureæ, ſeu lapidis dixit, huc adducendum non abs re cenſemus, cum differentiam quandam ſpecialem vſurpandi hanc Medicinam præſcribat, quæ hoc loco neceſſaria eſt. Multa ſua verba in pauca contraham. Sanis igitur ad conſeruandam valetudinem hoc regimen inſtituit. *Miſce cum quantitate vini albi, et da Phlegmatico in hyeme. Si eſt Cholericus, da cum aqua ſimplici: et Melancholico, da cum brodio, vbi ſit coctus Mtto. Et ſi eſt Sanguineus, in vino*

De Medicina ſecretiſſima.

albo simplici. Et erunt securi ab ægritudine, et rectificati contrà qualitatem temporis. Et si vis dare Infirmis, sit mixtura efficacior, &c. Nec cures cognoscere Infirmitates (inquit ille) *quia sapiens Natura per suum instinctum, dedit virtutes lapidi dissoluto ad rectificandum seipsam. Fili, ista Medicina habet potestatem contrà Infirmitates calidas et frigidas, naturales et accidentales.* Hæc et alia Lullius de vsu huiusmodi Medicinæ prodit: quæ nos huic negotio apprimè conuenire, ab experientia ipsa didicimus. Tamen ad symptomata magis vrgentia quoque respici interdum debere nos agnoscimus; quæ nonnunquam patientem in præsentissimum vitæ discrimen præcipitant. Qualia sunt virium imbecillitas, vigiliæ, æstus, rigor, fluxus alui, vteri, appetentiæ deiectio, delirium, sitis, et his similia. Hæc omnia et alia huiuscemodi ex Dei nutu hac vnicâ Medicinâ mitigata fuerunt etiam primis vicibus repetitis. Nihilominus multa adduci possunt appropriata et conuenientia cuilibet Morbo. Quòd si igitur æger tantâ materiæ copiâ grauetur, vt etiam per aluum eductio eius adiuuanda sit, eccoprotica et leuiter aluum subducentia, pro cuiusq; delectu approbamus. Interdum Morbus per vrinam aut sudorem euacuari desiderat: quod vtrumq; licet ab Auro Potabili effectum detur, tamen in casu hæc excretio iuuari posset. Si sit alui profluuium, aut Dysenteria in Intestinis inferioribus, ad quæ Medicina per os sumpta non ita penetrare posset, et antequam descendat rapiatur à venis, Clyster conueniet abstergens cum astrictione. Somnus cum sit reparandis viribus maximè requisitus, et interdum à dolore, fumis calidis aut siccis Cerebrũ petẽtibus, Catharro, et alijs causis impediatur, ad hunc imprimis respiciendum. Qui licet virtute huius Medicamenti occultâ sæpissimè concilietur, tamen si opus sit, adiuuetur. Sanguinis missio opportuna non negligenda. Cætera discretioni vsurpantis committimus.

Conclusio

CONCLVSIO LIBRI.

NVnc ad te Lector beneuole, redeo, cui omnia mea ſtudia, labores omnes do, dico, dedico, conſecro, voueo: Obnixè rogans, vt hæc qualiacunq; ſint dextrè accipias: inque quibuſdam, liberioris meæ mentis excurſum, candidè interpreteris. Quæ hîc expoſita ſunt Teſtimonia, in nullius præiudicium aut ignominiam cedere poterunt, cum detractationi aliorum, quantum in me fuerit, penitus abſtinuerim: nec illis, quibus ex lege talionis deberem, per conuitia reſponderim. Habeant ſibi ſuam loquentiam maledicam: ego meâ ſimplicitate veridicâ contentus ſim. Viuat interim veritas, et ex vulnere recipiat vires, ex attritu odorem ſpargat inſtar Aromatis ſuaueolentis: Amaraciq; ſuauitatem æmuletur. De quâ narrant, quòd Sues ſi fragrãtiam eius cogantur apertis naribus haurire, emoriantur: ſtupendo naturæ miraculo: quòd res per ſe bona et innoxia, ex malitiâ Suillæ naturæ ei cedat in venenum. Sic mihi contigit circà hoc Medicamentum: quod cùm omnibus ſaluti fuerit, nulli

nulli damno; nihilominus,ſunt quibus odio ſit,quibus virtute ſuâ interneciuum videatur. Verùm vt Philoſophi dicunt, quòd nutriens convertatur in naturam nutriti, et non contrà: ità maleuoli, quicquid inimico reſpiciunt oculo, aut manu tractant inuidâ, licet per ſe optimum ſit,ſuæ tamen naturæ,hoc eſt,peſſimæ aſſimulare ſtudēt.Vt in Ape& Araneo manefeſtè videtur:quorum illa mel,hoc venenum ſugit ex ijſdem floribus. Conferat omnia inter ſe æqúus et eruditus lector, et maturo iudicio perpendat, quid verum, quid falſum,quid ſincerum,quid fucatum inueniat,et non in alicuius odium aut fauorem inclinet:ſed mente libera, quaſi bilance æquitatis ſingula exactius pendat: iuxta commune dictum, Inter bonos benè agier oportet. Nullum eſt mihi dubium,quin multi ex antè relatis,totiuſq; libri tractatione,plurima ambigua mouere poſſint: quæ tamen homini ægro nec vtilia nec proficua ſunt,vtpote qui ſalutaribus Remedijs,non verbis ſubtilibus curari deſideret. Quocircà nos,ſingulis captionibus otioſorum ſi reſpondere vellemus,et otio noſtro et beneuolorum patientiâ abuteremur. Pauca ſaltem ſunt,quæ te admonere volui,Candide et amice, lector, ne,vt in præfatione huius Tractatus præmiſi, hoc noſtrum Inſtitutum aliter,quàm dextrè interpreteris.Nec te ſtatim ad dehoneſtationem rei aut perſonæ per verbales aut ſcriptas iniurias,accingas aut conferas. At ſi quæ inueneris,quæ vel tuo captui aut iudicio non ſatiſfecerint,vt me, velut ingenuum decet, eorum præmoneas et certiorem facias,hoc eſt,per fæcialem priùs nũcies,antequàm veritatem oppugnes. Adhæc,ſi cui noſtra viluerint,illum obnixè rogatum velim, vt meliora ſua in medium hominum vſum(attamē non minori experientia et temporis vſu probatiſſima) beneuolè proferat,ac interim,dum ea expectemus,his homines frui ne impediat.

FINIS.

APPENDIX LECTORI CANDIDO RESERVATA.

NOn te fugit, Candide lector, Mattheum Guinium in libri sui illius in me inuectiui Præfatione, Regiam Magnæ Britanniæ Maiestatẽ sollicitare, et maiorem in modum precibus orare, vti et mihi Praxis Medica, et Auro potabili vsus et æstimatio interdiceretur, dum inquit: *Tolluntur vnà Medici, Chyrurgi, Parmacopœi, si vna obtineat vnius Antonii vniuersalis Medicina.* Et paulò post. *Firmet hunc ordinem Maiestas tua, ne ordo Medicorũ Architectonicus, ne ordo Chyrurgorum Polychrestus, ne ordo Pharmacopœorum Londinensium, honestus, doctus, diues, vel inuicem distinctus confundatur, vel inuasoribus Chymicis confundetur.* Verùm quàm iniqua sit hæc eius petitio, ne dicam, præiudicialis veritati, nemo non videt. Si Deus aliquod singulari Medicinæ donum concesserit, quod præ multis alijs Medicamentis vtilissimè vsurpari possit, an hoc reijciendum, propterea quòd aliorum æstimatores, hinc non æquè lucrentur? An Vas illud electum iustè silere et vapulare cogitur, quia ex eius sermone Idolorum fabricatores, non tantum lucri capturi essent, quàm alias? (vt sacris profana conferam) Neutrum nisi iniquissimè, liceat. At vice versa, si

vna obtineat vnius Antonij vniuersalis Medicina, florebunt magis Medici, Chyrurgi, et Pharmacopœi. Non confundetur triplex ille ordo Medicorum, licet Archytectonicus; Chyrurgorum, licet Polychrestus; Pharmacopœorum Londinensium, licet honestus, doctus, diues: sed magis stabilietur, et confirmabitur. Si enim illi terni, dum ad ægri curationem accedunt, æmulationem, inuidiam, et sordidi lucri odorem ante ostium deponerent, (vt Ethnici illi antiqui Senatores consultaturi de Repub.) tùm Medici in hac Medicinâ si non vniuersali, tamen ei proximâ, inuenirent Morbis deploratissimis auxilium haud aspernandum et vtilissimum. Tum Chyrurgi, veluti in animi deliquiis, et in casibus, vbi requies, somnusque abest, ac virium deiectio comitatur, experirentur maximè Polychreston hoc Remedium. Tum Pharmacopœi, in honestate, in doctrinâ et diuitiis nihil amitterent, si et hanc Medicinam apud se in ægrorum commodum inveniri paterentur. Apud quos tamen etiam vilissima haud pauca, et à quibus assumendis multi abhorrent, in singulis angulis et thecis prostant. Nolim ego enim hac meâ Medicinâ illis quid detractum, sed plurimum potius adiectum; idque in commu-nem Reipubl. vtilitatem, cui me, meaque omnia, dico, consecro, offero. Vale.

INDEX.

INDEX MORBORVM HOC TRACTATV CONTENTORVM, QVI AVRO POTABILI, TANQVAM vnâ et vniuersali Medicinâ fœliciter curati sunt, et ex innumeris alijs hic citati.

FINIS.

Errata typographica benignus Lector hîc emendet.

IN Epist. 1. ver. 8. araneos, v. 19. mancipandam. In carm. 2. v. 6. ea. In carm. ad tertium. v. 11. proluit. ad quartum. v. 2. quotquot. ibi. fallant. ad battol. v. 6. Antonio-mastix. In Epist. 2. v. 7. p. 2. deest, grana aliquot. ibi. v. 27. misericordia. ibi. illi. In præfatione. v. 17. mancipare.

P. 8. v. 3. et motum, corrige per motum, p. 9. v. 9. ægrotantis, p. 12. v. 22. confortatiua. p. 15. v. 14. Regiæ p. 16. v. 23. plerumque. p. 17. v. 12. Medicinale. p. 19. v. 3. incluso. p. 22. v. 1. Reuerende. p. 59. v. 23. adhæc. p. 66. v. 2. annorum. p. 66. v. 1. Equitis. p. 68. v. 1. Leuknar Eques, p. 70, v. 6. quem. p. 77. Eques. p. 80. v. 7. Edwardi. p. 84. difficultas. Filiola. p. 88. v. 1. Capitaneus p. 89. v. 4. munitissima. p. 100. v. 6. præcellẽs. p. 101. v. 32. intensior. p. 106. v. 21. sæpe. p. 109. v. 11. detrectationi. p. 110. v. 2. internecinum. ib. v. 7. assimilare. ib. v. 8. hic.